

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

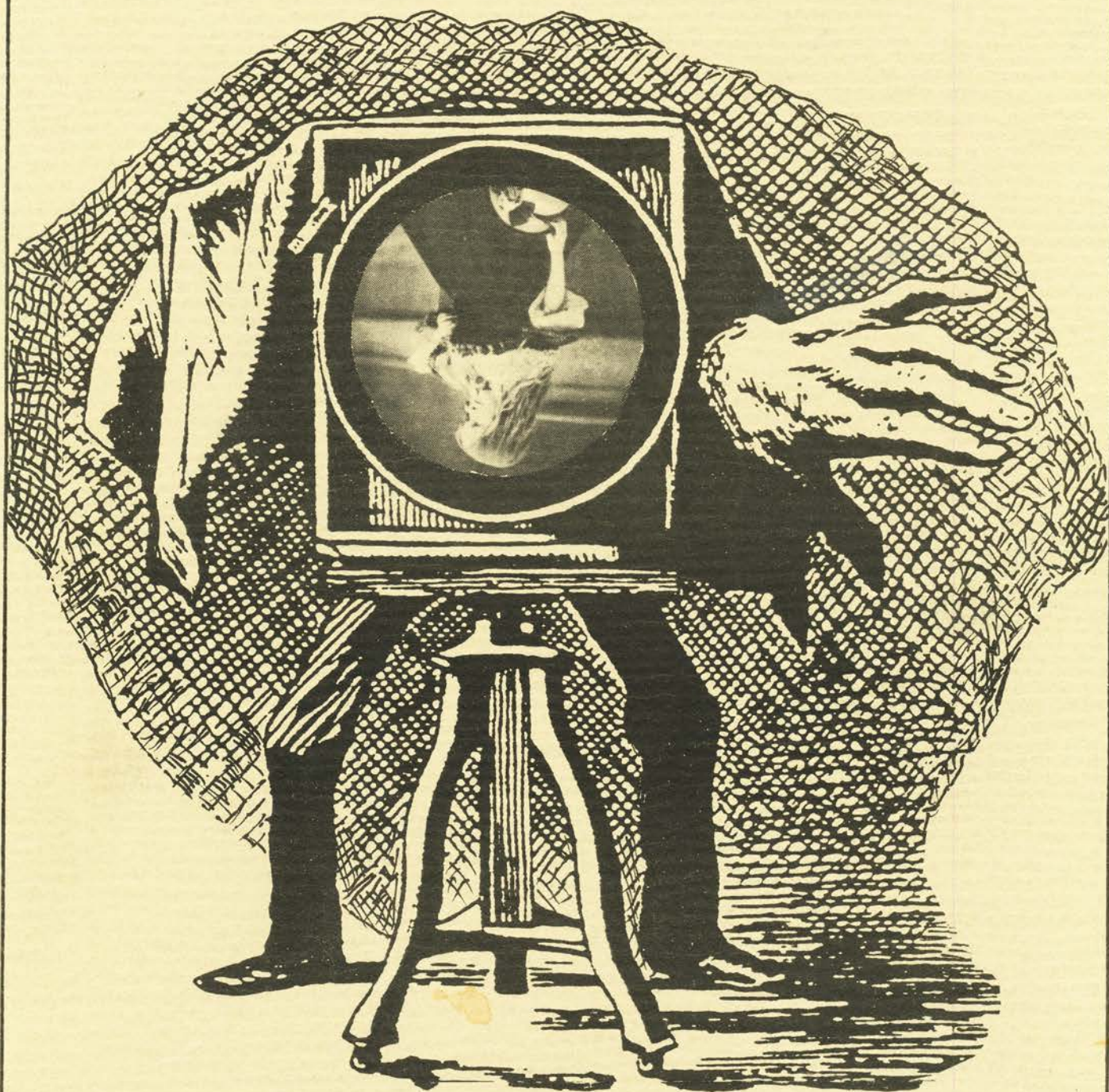
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

OBJEKTIV

Nr. 44

December 1988

FREDERIK VIII
OG ALICE IN WONDERLAND

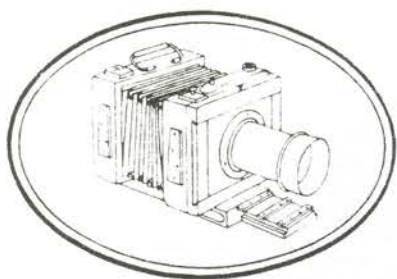
Dansk Fotohistorisk Selskab

DANSK KAMERA SERVICE TAGENSVEJ 100

2200 KØBENHAVN N. · TELEFON 01·83 87 80

CHARLES LUDWIDGE DODGSON bag sit kamera. Modellen er Beatrice Henley datter af præsten i Putley.

DANSK FOTOHISTORISK SELSKAB

STIFTET 1975

BESTYRELSESMEDLEMMER:

Formand: Niels Resdahl Jensen
Rygaards Alle 33A.
2900 Hellerup
01 62 09 62.

Næst- Niels-Ove Rolighed
formand. Terpetvej 585.
Kasserer. 9830 Tårs.
08 96 15 41.

Redaktør: Flemming Berendt
Teglgaardsvej 308.
3050 Humlebæk.
02 19 22 99.

Bestyrel- sesmedlem:

Ole Knudsen
Skt. Jørgensvej 10.
4000 Roskilde.
02 36 99 70.

Tune Laug
Vanløse Alle 80.
2720 Vanløse.
01 79 07 15.

Jylland: Jan Klinksgaard
Ved Skellet 30
6400 Sønderborg.
04 43 12 43.

ÆRESMEDLEMMER.
Flemming Anholm.
Bjørn Ochsner.

D.F.S. MØDELOKALER:
ØSTERBRO MEDBORGERHUS.
ÅRHUSGADE 103. KØBEN-
HAVN Ø.
MØDETIDSPUNKT HVER 3.
TORS DAG I MÅNEDEN.
KLOKKEN 19:30.

2 FREDERIK VIII OG ALICE IN
WONDERLAND.
BJØRN OCHSNER.

6 HIAWATHA SOM FOTOGRAF.
OVERSAT OG GENDIGTET AF
FLEMMING ANHOLM

9 CARROLL'S CAMERA.
ERIK SECHER/FL. BERENDT.

12 HOW TO BE A SUCCESSFUL AMA-
TEUR PHOTOGRAPHER.
W.J. LANCASTER. F.C.S.
OVERSAT AF NIELS-OVE ROLIG-
HED.

24 RAKETFOTOGRAFERING ANNO
1903.
VED FLEMMING BERENDT.

30 HOS FOTOGRAFEN - FOTOGRA-
FIENS SOCIALHISTORIE I
AALBORG 1843-1900.
BENT NICOLAISEN.

36 CARL ZEISS 1816-1888.
NIELS-RESDAHL JENSEN.

38 STEREOSKOPKLUBBEN.
MØNSTERSAMLINGEN.
ERICH KIRSCHNER.

40 KRONE OG KAMERA.
EN KONGELIG SAMLING.
FLEMMING ANHOLM.

46 KØLN 1988
- INTET NYT FRA FOTOFRONTEN.
PER ASK NIELSEN.

POLACK 1938-1988.

MØNTERGÅRDEN-ODENSE.

54 KATALOG - NYT TIDSSKRIFT.
POUL PEDERSEN.

58 "DIT OG DAT".
MØDEREFERAT - AUKTIONSNYT
FRA UDLANDET.

68 MØDERÆKKEN FOR 1989.
SPALTE-LUKKEREN.

HUSK, HUSK, HUSK-
KONTINGENT.
KR. 175.00.

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er kun tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.
No part of this publication may be reproduced in any form, without prior permission in writing from the Copyright holder. Copyright D.F.S. all rights reserved under international Copyright Conventions ISBN 0107-6329 Denmark.

Frederik VIII og Alice in Wonderland

Historien om Charles Lutwidge Dodgson - alias Lewis Carroll

Bjørn Ochsner

Der har i tidens løb været adskillige interessante personligheder i amatørfotografernes kreds; for blot at nævne to: Victor Hugo og Charles Lutwidge Dodgson (1832-1898).

Sidstnævnte er bedre kendt under pseudonymet Lewis Carroll, der måske ikke siger mange medlemmer alverden, men navnlig i engelsktalende lande vil fremkalde forestillingen om forfatteren til "Alice in Wonderland".

Denne bog der udkom i 1865, er skrevet til en af de småpiger, ungkarlen Dodgson med forkærlighed omgikkes. Den er oversat til mange sprog, dramatiseret, filmet af Disney o.s.v., men er først og fremmest et fundament i næsten alle engelskmænds børnelærdom.

Dodgson, der var præstesøn og opvokset i en flok med syv søstre og tre brødre, længstes som voksen bestandig tilbage mod barndommen. Han blev 1856 lektor i matematik ved Christ Church i Oxford, hvor han boede fra han som attenårig blev immatrikuleret i 1850 til han døde i 1898. 1861 blev han desuden ordineret som præst. Som matematiker gik han ivrigt op i sin undervisning, men hans store hobby siden 1856 var fotografering, først og fremmest af småpiger, som han elskede at lege med og førte omfattende korrespondancer med, men også af prominente personer, som han undertiden nødte hårdt til at lade sig fotografere af ham.

Lewis Carroll blandt sine elskede småpiger. 1862.

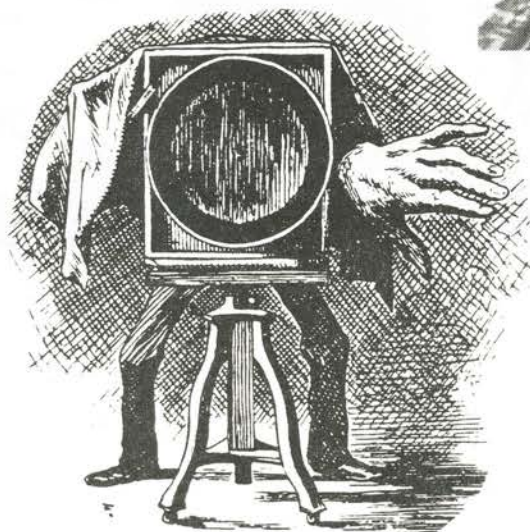
En af de prominente, han havde lejlighed til at fotografere, var prins Frederik af Danmark, der i 1863 studerede i Oxford. Ved Frederik VII's død og Christian IX's tronbestigelse 15. november samme år blev han kronprins og straks hjemkaldt. Inden han tog af sted fik Dodgson fat i ham 18. november og udførte to optagelser, den ene på en 6x5 tomme våd kollodiumplade, den anden på en 10x8 tommers. Et aftryk af sidsnævnte, et helfigurbillede, således som Dodgson oftest foretrak, er gengivet i Helmut Gernsheims mesterlige bog "Lewis Carroll - Photographer", London 1949, efter et album i Gernsheims besiddelse.

Et aftryk efter den første plade, halvfigurs, ovalt med Dodgsons egen grove positivretouche, findes i Det Kongelige Biblioteks samling. Man ser på dette kronprinsen siddende, en face til højre, i studenterkappe. Højre arm hviler på stolens læn, venstre arm på et bord, hvor dels en bog, dels den til kappen hørende hue med kvast er placeret. Billedet er klippet i facon, som Dodgson yndede det, her blot en oval; desuden brugte han tudorbue eller blot afrunding af hjørnerne foroven.

Skal man forstå Gernsheims vurdering af Dodgson, at han næst efter Julia Margaret Cameron antagelig er den midtvictorianske tidsalders bedste amatørportrætfotograf, må man se på billeder som det af Rev C. Barker og hans datter May eller fotografiet af sønnen til biskoppen af Ripon - hvor han dog har gjort en undtagelse ved at fotografere en dreng.

Portrættet af Lewis Carroll, røber den glæde han nærrede for sin hobby, og fotografierne er blændende eksempler på hans fotografiske evner.

Charles Dodgson's sans for dikterisk at give udtryk for sine følelser i det rimfrie digt om Hiawatha. Dennes trængsler er hans beskrivelse af en fotografs trængsler, når han konfronteres med uforstående og utaknemmelige modellers opførsel og kritik!

Agnes Florence Price,
datter af professor
Bartholomew Price.

Alice Murdoch. Et af
L.C.'s tidligste por-
trætter.

Alice Jane Donkin poserer for "The Elopement" (bortførelsen).

Rev. C. Barker og hans datter May.

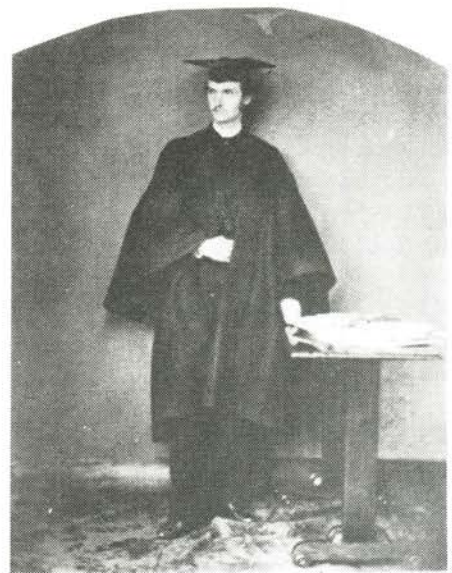
Xie Kitchin, som "En kjermand".

Cycil Bickersteth, søn af biskoppen af Ripon.

Prins Leopold, yngste søn af dronning Victoria.

Frederik, kronprins af Danmark.

Hiawatha som fotograf

Af Lewis Carroll

Oversat af Flemming Anholm

Fra sin skulder Hiawatha løftede sit rosentræs-kamera, som falset, hængslet endnu lå helt sammenlukket og kompakt i sit etui, så det næsten intet fyldte.

Men så tog han til at ordne kameraets mange dele, skubbet 'false, vipped' hængslerne til det blev en aflang firkant lig en kompliceret tegning fra Euklids geometri. Satte det på et treben.

Skjult bag kameraets klæde påbød han med hånden stilhed, mens han sagde "Rør jer ikke!" Hvilken mystisk forestilling!

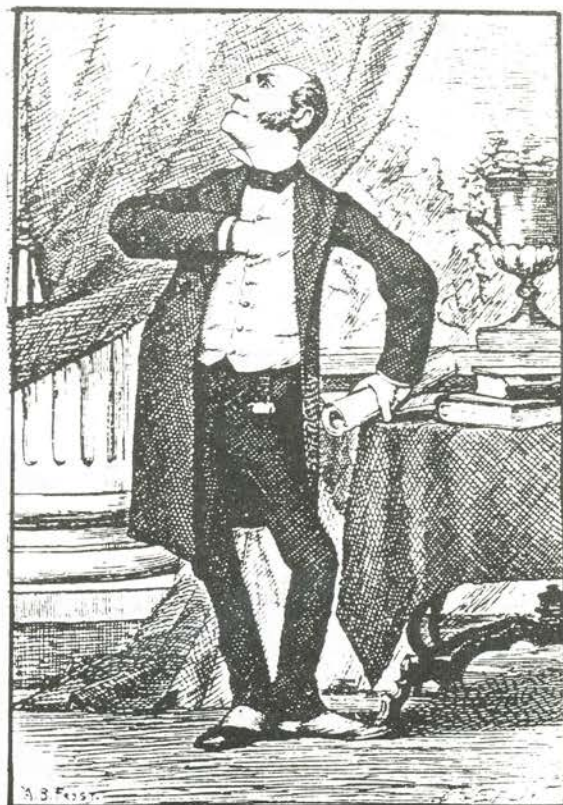
Efter tur skal nu familien tages af, som det jo hedder. Alle har de deres mening om hvordan det nu bør gøres, geniale, kloge forslag.

Først kom faderen, husets herre. Han var stemt for fløjsgardiner smukt draperet om en søjle; også lidt af spisebordets rosentræ må med på bil'det. I hans venstre hånd befinder sig en rulle dokumenter, og den højre hånd er stukket (som Napoleon) ind i vesten, mens han eftertænksomt skuer mod det fjerne, - med et udtryk som en dødssyg and i stormvejr. Tanken var da smuk, heroisk, men fiasko blev det hele, og det skyldtes, at han ikke ku'la'vær'at røre på sig.

Nu hans bedre halvdel voved' at ta'plads for fotografen klædt så knap det kan beskrives, - silketøj, behængt med smykker, flottere end nogen dronning, yndefuldt til siden drejet med et affekteret smil. En buket hun holdt i hånden, større end et hvidkålshoved, mens ustandselig hun pludred som en abekat i skoven.

"Sidder jeg nu stille?" sa'hun, "Er jeg rigtig i profil? Skal buketten holdes sådan for at komme med på pladen?"

Billedet blev helt elendigt.

Først kom faderen,
husets herre!

Nu hans bedre halvdel
voved!

Så kom sønnen, Cambridge-Lapsen.
 Ønskede at flotte linier
 skulle vise hans figur,
 medens blikket skulle drages
 mod hans brystnåls blanke guld.
 Jo, han havde læst sin Ruskin
 men vel næppe fattet dybden
 af den gode dikters tanker.

Men hvad der så end var grunden,
 alt forgæves, og hans billed'
 var desværre helt umuligt.

Nu kom så den ældste datter.
 Hendes forslag var beskedent,
 bad kun om at blive taget
 som (det sa'hun) "stille skønhed".
 Hendes mening om den skønhed
 var at skele med et øje,
 lukke skælmsk det andet i,
 mens det skæve smil hun smilte
 nåed'op til næseboret.
 Bad om Hiawathas mening.
 Men han lod som ej han hørte,
 foregav, han intet hørte.
 Dog, direkte adspurgte smilte
 han på egen sære måde,
 hostede og sagde: "Frøken,
 det betyder ikke noget".
 Bed i læben, skifted'emne,
 og som han jo havde ventet
 blev portrætteret helt elendigt.

Derpå fulgte andre døtre
 og til sidst den yngste søn.
 Ansigt rundt, rødt som rødbeder,
 jakken trængte til at børstes,
 og urolig var han også,
 når hans overlegne søstre
 kaldte ham ved øgenavne
 såsom "Faders dengsebasse"
 eller "lille skoleunge".

Og hans billed blev så rædsomt,
 at de andres - på den baggrund -
 næsten syntes nogenlunde.

Nu til slut lod Hiawatha
 hele flokken stimle sammen,
 (om gruppering var ej tale)
 og som ved et lykketræf
 fik han et fuldstændigt foto,
 hvert et ansigt fremstod klart,
 lignede virk'lig det det skulle,
 hvorpå alle, uden blusel,
 skarpt fordømte dette billed'
 som det grimteste og værste,
 værre end de ku'ha'drømt om,
 med så sære ansigtudtryk,
 tvære, dumme, frække miner.
 "Folk som ikke kender til os
 må da synes, at vi sikkert
 er en samling ækle men'sker!"

Så kom sønnen,
 Cambridge-lapsen!

Til sidst den yngste
 søn!

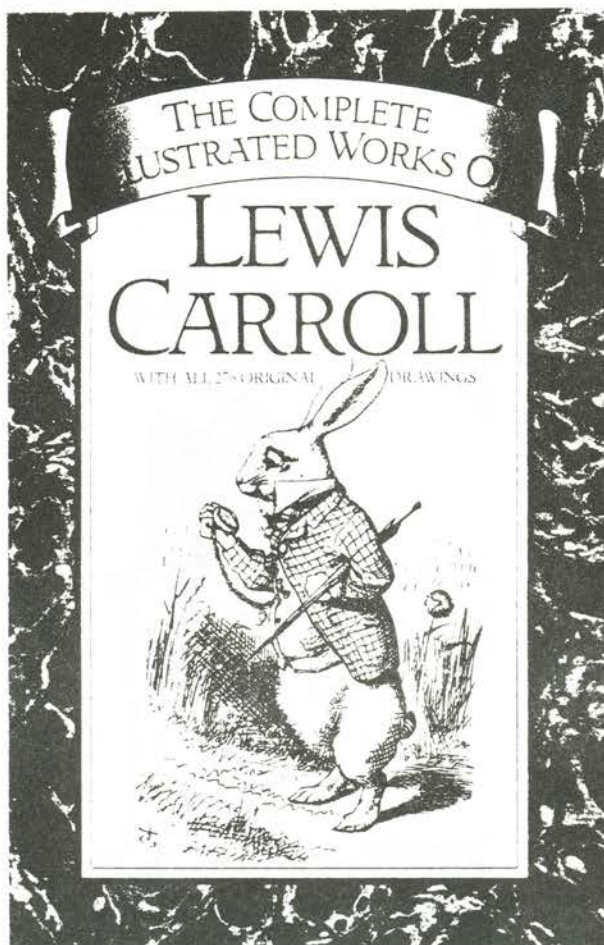
(det så ud som Hiawatha
ikke fandt det usandsynligt)
højt i munden , skringre stemmer
lig et arrigt hundekor
eller som en koncert af katte.

Stakkels Hiawathas tålmod,
høflighed og stille tålmod
var nu omsider til ende.
Han forlod det rare selskab,
- ikke langsomt tog han afsked,
ikke med en fotokunstners
velbetænkte overlæg,
nej, han trak sig rask tilbage
og forlod dem sporenstregs,
sagde: Nu er det vist nok!
Sagde også kategorisk
hvad han var, om han tav stille.
Flux han pakke'd sine kasser,
og en drager hurtigt læsset
disse kasser på en trævogn.
Hastigt steg han op i toget,
- det var Hiawathas afsked.

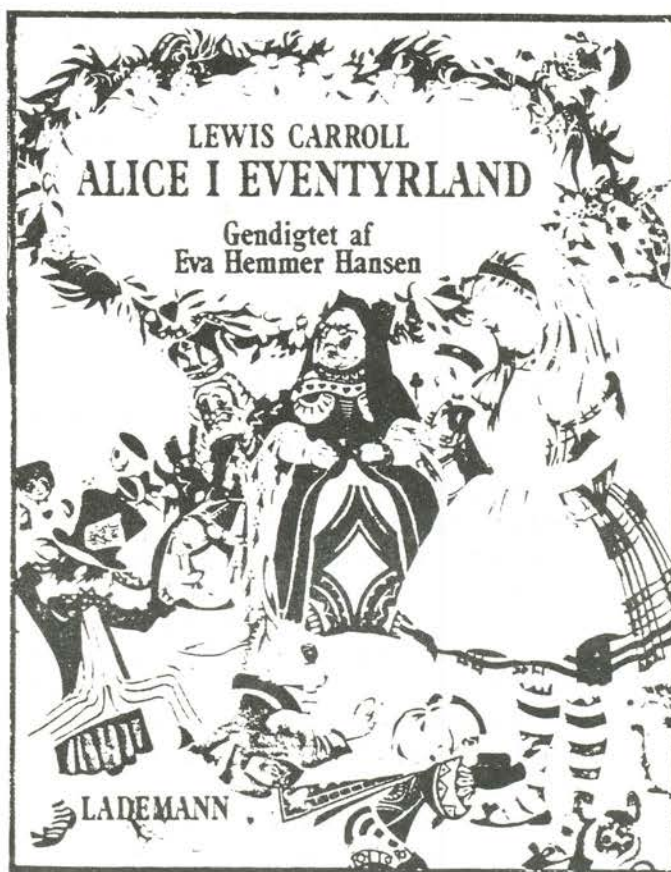

Jeg gør ingen krav på opmærksomhed i det forløbne lille digt.
Jeg må bede læserne om at indskrænke sin kritik til at omfatte
behandlingen af indholdet...."

Lewis Carrol.

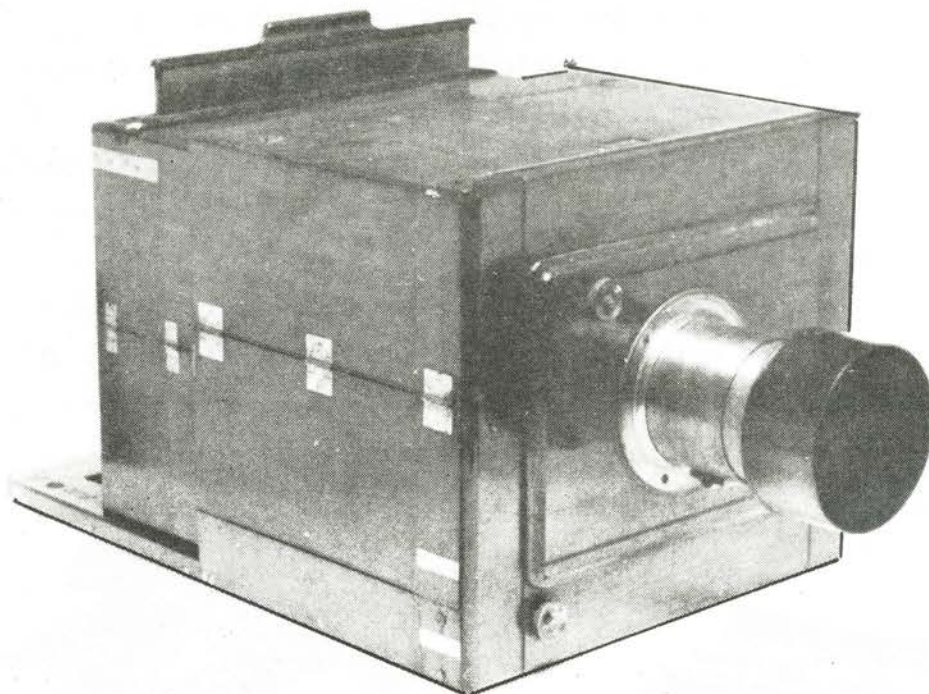

Den originale engelske komplette
udgave - hvorfra illustrationerne
er hentet.

Dansk udgave af Alice
in Wonderland.

CARROLL'S CAMERA

Oversat af Erik Secher

1 Det færdigopstillede kamera, klar til brug!

Verdens første seriefremstillede fotografiapparat blev konstrueret og patenteret af Louis J.M. Daguerre i samarbejde med Alphonse Giroux. Det såkaldte daguerreotypikamera kunne købes i Paris fra efteråret 1839 til en pris af 475 franc.

Kameraet fik prædikatet "glidebokstype, idet to "kasser" kunne skydes ind i hinanden. Fox Talbot havde allerede i 1835 fremstillet lignende proto-typer- helt naturligt med camera obscura som forbillede.

Flere andre konstruktioner så dagens lys, bl.a. Carl August von Steinheil's rørformede kamera fra 1839 og Peter Wilhelm Friedrich Voigtländer's messingkamera med et firlinset objektiv konstrueret af Josef Petzval.

Men det blev glidebokstypen, der i 1840- og 1850'erne forblev dominerende. Det skulle vise sig, at dets robusthed og modstandsdygtighed overfor fugtighed og insektangreb gjorde det populært i tropiske egne, i modsætning til det næste skud på stammen bælgkameraet.

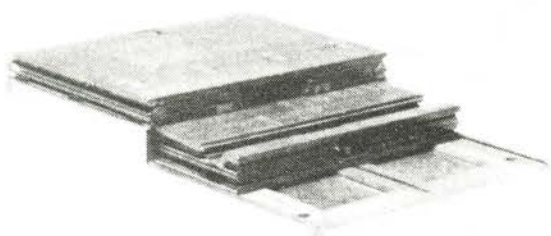
Et af de første sammenklappelige glidebokskameraer blev konstrueret af den parisiske optiker Charles Chevalier i 1840. Han kaldte det Le Grand Photographe kamera. Det var et rektangulært bokskamera med hængslede sider. Når objektivbrættet samt bagstykket var fjernet kunne det klappes sammen.

Det næste årti frembragte mange varianter af denne type kamera, og i 1853 præsenterede B.T. Ottewill et folding kamera, som skulle vise sig at være ret usædvanligt. Lewis Carroll erhvervede sig i 1856 et eksemplar, som lige beskrevet i "Hiawatha's Photographing", en parodi på Longfellow's "The Song of Hiawatha".

Digtet blev mere kendt, da det indgik i Carroll's bog "Phantasmagoria and other Poems". B.T. Otterwill's kamera var udført med en opfindsomhed, der kombinerede enkelthed med effektivitet, stabilitet og problemfri transport. Fig.1.

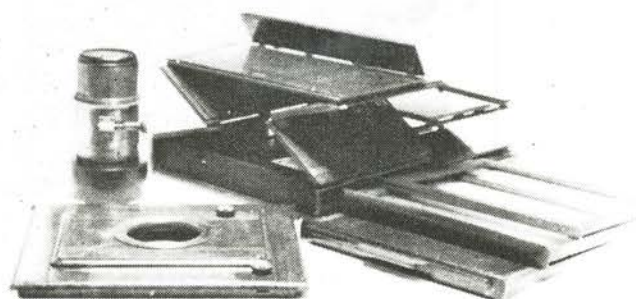
Kameraet består af to sammenklappelige dele, der kan glide ind i hinanden, som et almindeligt glidebokskamera. Det kan på et øjeblik forvandles til en lille handy "pakke". Den yderste del af "kassen" er fastgjort til bundbrættet. Den side kan foldes indad, men bliver under brug, fast og stabil ved at man indføre frontbrættet med objektivet. Siderne på den indre glidende del af "kassen" kan foldes på tilsvarende måde, og gjort stabil ved at indsætte en ramme henholdsvis foran og bagved matglasset og objektivet.

Når man lukker kameraet sammen, trækkes rammerne ud af den inderste "kasse", således, at det kan klappes helt sammen. Den bliver så skubbet ind i den ydre "kasse", som efter at man har fjernet frontrammen, klappes sammen over den inderste del. Fig. 2+3.

Kameraet uden frontbræt og pladeholder.

2

Folding-kameraet delvis åbnet.

3

History of Photography.

Rammen lægges derefter, sammen med de ekstra rammer for kollodium og papirprocesser, på den forreste halvdel af bundbrættet. Det hele udgør, når det er anbragt i en læderkuffert, et særdeles let transportabelt og kompakt udstyr til rejsebrug.

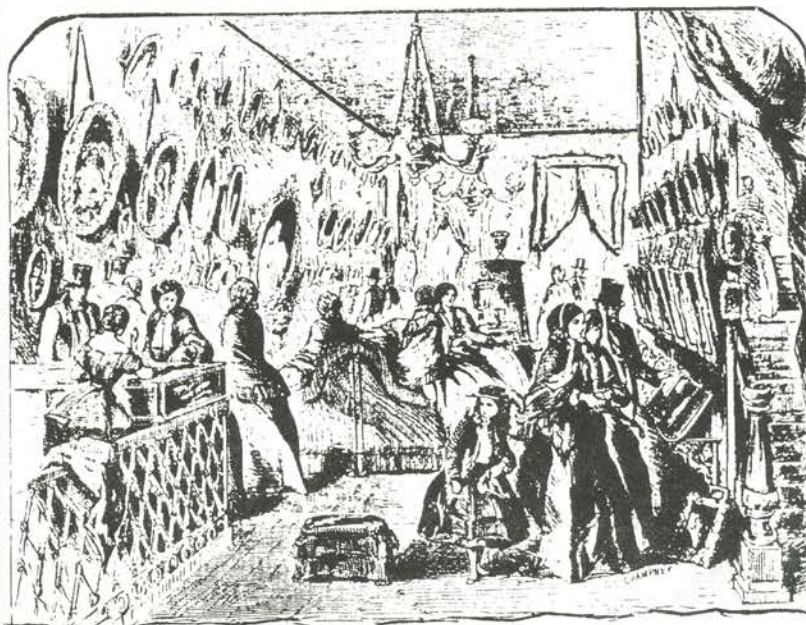
Kameraet er konstrueret til flere forskellige formater bl.a. til kollodiumplader i formatet 8x10" (20,3x25,4cm). Glidebokssystemet gør det lige anvendeligt for landskab- og portrætfotografering.

Kameraet fastgøres til et trebenet stativ ved en skrue der går igennem bunden. Den bevægelige del fastlåses efter skarphedsindstilling med en skrue der glider i en slids i bundbrættet. Fronten som bærer objektivet kan forskydes i såvel lodret, som vandret retning.

I færdigopstillet stand måler kameraet 31x36x51 cm. Et to linset messingobjektiv fremstillet af Edward Burton og Compagny i London, tilføjer yderligere 15 cm til den totale længde. Den yderste "kasse" er 27 cm lang og den inderste del 24 cm, hvilket giver et udtræk, som går fra 45 cm - 28 cm.

Man kan således gøre brug af et stort udvalg af objektiver med forskellige brændvidder, og næroptagelser er mulige ved hjælp af objektiver med korte brændvidder. Fordelen ved det dobbelte glidebokssystem er indlysende, når man tænker på, at sammenklappelige kameraer, med kun éen "kasse" ikke giver megen frihed til valg af brændvidder eller afstandsindstilling.

BOSTON GALLERY OF ART

CUTTING & TURNER,

10 TREMONT ROW.

The Largest and most Elegant Gallery in America.

At the above establishment, PHOTOGRAPHS are made from the smallest Miniature to CABINET and LIFE SIZE, and colored in OIL, PASTEL or WATER COLORS, in the highest perfection of the Art.

By this process, Daguerreotypes may be copied upon CANVAS to Cabinet or LIFE SIZE, and with full description of complexion, color of hair, eyes, &c. May be finished in Oil or Pastel Colors, and a PERFECT LIKENESS GUARANTEED.

Also, special attention paid to the making of AMBROTYPES and DAGUERREOTYPES, Mr. CUTTING, the senior partner, being the INVENTOR and PATENTEE of the beautiful picture AMBROTYPE.

GALLERY OPEN FREE TO THE PUBLIC FROM 8 A.M. TO 9 P.M.

I sådanne fotografiske saloner blev datidens fotografier udstillet. Det købende publikum var stort. Billeder fra perioden sælges i dag til skyhøje priser!

Da Ottewill's kamera også havde et frontbræt der kunne stilles både op- og nedad, samt til siderne, tåler det sammenligning med moderne atelier-kameraer, omend man manglede mulighederne for at dreje- og tilte. Kameraet vejede 7,4 kg. og med objektiv næsten 9 kg. Dertil kommer: Objektiver, ekstra pladeholdere, magasiner og kassetter, samt det omfangsrige udsyr der var nødvendigt for at kunne behandle de våde kollodiumplader umiddelbart før brugen. Fotografen måtte fortsat slæbe!

LITTERATUR:

The Complete Illustrated Works of Lewis Carroll. London 1982.
ISBN. 0 907486 21 5.

L. Carroll: Phantasmagoria, and Other Poems. London 1869.

Ann Wilsher: History of Photography. 1979.

Journal of the Photographic Society. Dec. 1853.

Helmuth Gernsheim: Lewis Carroll. Fotograf. London 1949.

Successful Amateur

BY

Photographer.

W. J. Lancaster, F.C.S.

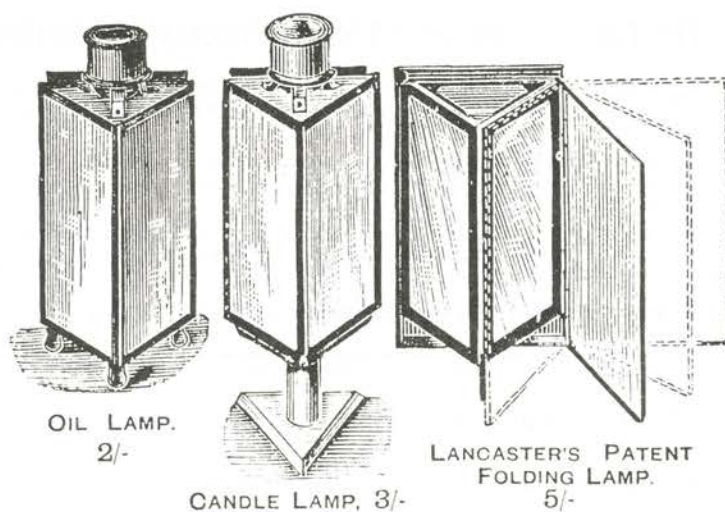
Oversat Niels-Ove Rolighed

England var et af de førende lande, når det gjaldt fremstillingen af mahogny kameraer til professionelle og amatører.

1888 var året hvor George Eastman (Kodak) lancerede rullefilmen - det endelige gennembrud for amatørfotografien. Helt nye konstruktioner var på vej indenfor kameraproduktionen.

På den baggrund lod firmaet J. Lancaster og søn i Birmingham fremstille et kombineret katalog- og vejledning for amatører.

"Hvordan man bliver en succesfuld amatørfotograf" var titlen på denne lille bog. Et udsnit af dette førende engelske firma's katalog, giver et ganske godt indtryk af hvad der kunne købes i året 1888!

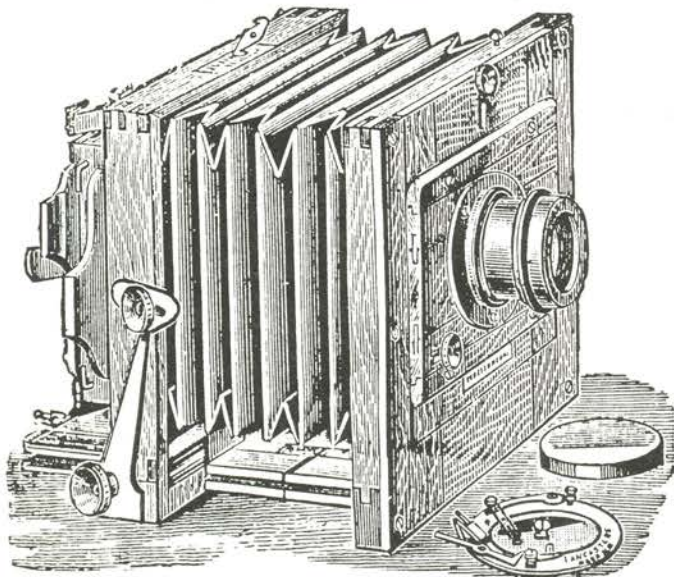

Foruden kamera og linse er der andre ting, som amatøreren skal have før han kan begynde arbejdet, og det er nødvendigt for os nøje at gennemgå vore ønsker, og så få det, vi nødvendigvis må have.

Først skal vi have en mørkekammerlampe, af dem kan vi vælge mellem tre slags: Olie, stearinlys, og folde lampe. Olie lampen indeholder en oliebrænder med låg. Stearinlys lampen har en lyseholder med fjederkammer der giver beholdning af lys til lang tid. Lancaster's patent folding lamp lukkes sammen til 3/4 tomme, og åbnes på et øjeblik. Den har et fødende stearinlys kammer og når den åbnes som på træsnittet, kan døren lukkes på den ene halvdel hvilket giver det svageste lys, og kan, efterhånden som fremkaldelsen skrider frem, gradvis åbnes, og på denne måde regulere mængden af lys på den behageligste måde.

THE "INTERNATIONAL" CAMERA.

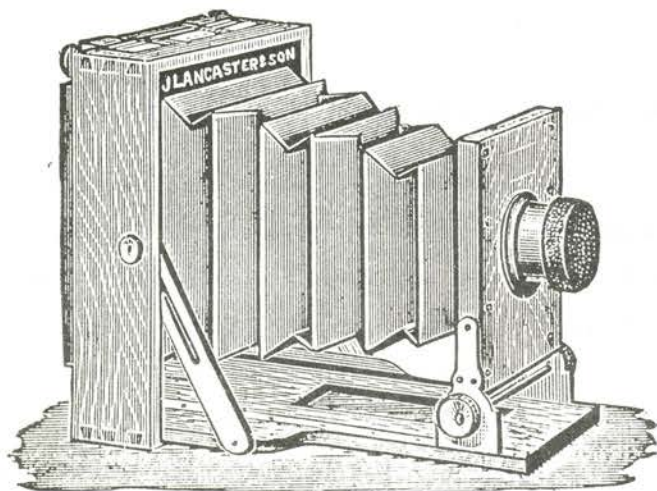
Lancaster's Patent.

1

The first Camera we will examine is

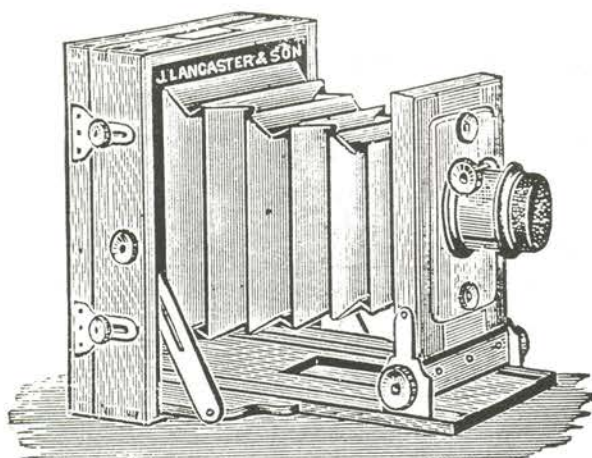
The 1888 Patent "LE MERVEILLEUX."

2

*The second Apparatus, a most excellent one
for a beginner, is*

The 1888 "LE MERITOIRE"

3

The »International« Camera Lancaster's Patent

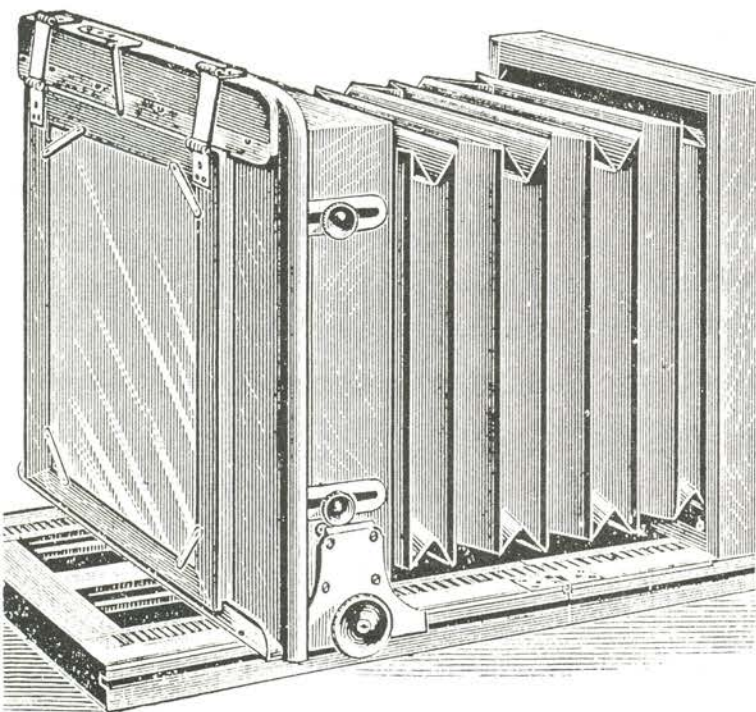
Dette kamera har ¹ givet udbredt tilfredshed og er et af de bedste, der laves. Det indeholder alle de moderne forbedringer og lukkes uden at nogen del skal fjernes eller skrues af. Linsen er en øjeblikslinse af sidste beregning og har Lancaster's patent, elliptiske eller øjeblikslugker og patent-blænder med alle nødvendige åbninger, og viser samtidig blænde-diameteren - åbningen i forhold til brændvidden, og lukkerhastighed. Stativet er en ny slags, en modifikation af Lancaster's patent stativ. Kameraet kan forsynes med Rectigraph linse og ny lukker. Hvert sæt består af kamera, kassette, linse og stativ.

The 1888 patent »Le Merveilleux«

2

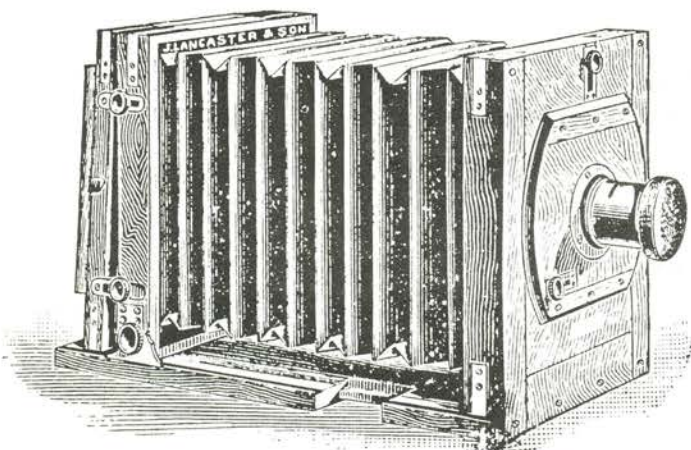
Dette kamera tager både vertikale og horisontale billeder. Det er et fortræffeligt kamera for en amatør, som ikke ønsker at bruge mange penge, men ønsker gode resultater. Kameraet er lavet af mahogny med gode samlinger, fronten forbundet med bagstykket med en læderbælg, hvilket gør kameraet meget let at medbringe. Matskiven er hængslet og vippen op oven på kameraet, når kassetten er anbragt i kameraet. Kassetten vendes på et øjeblik, så at vertikale og horisontale billeder kan tages uden at flytte nogen del af kameraet. Linsen er en meniskus akromatisk type, der giver fortræffelig dybde og dækker hele pladen fra hjørne til hjørne. Med dette udstyr følger et let håndterligt stativ med messing top, og

NEW STUDIO CAMERA.

4

Lancaster's SPECIAL PATENT SETS.

SPECIAL 1886 or 1888 SETS.

5

$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{1}$	10 x 8	12 x 10
£8 8 0	£12 12 0	£16 16 0	£21 0 0	£25 0 0

Når prisen tages i betragtning, er det uden overdrivelse, det mest vidunderlige kamera, der nogensinde er blevet lavet.

The 1888 »Le Meritoire« patent

3

Hvad der blev sagt om Le Merveilleux gælder også her, med den forskel, at linsen er udvalgt og i stedet for at blive fokuseret i et simpelt gliderør, er den monteret med tandstang. Kameraet har også et dobbelt svingbart bagstykke og kan hurtigt svinges i alle retninger, vertikalt, horisontalt og vrides. Kassetten vendes på et øjeblik fra vertikalt til horisontalt. Stativet, der hører til har et messinghoved og hele udstyret er Le Merveilleux overlegent.

New Studio Camera

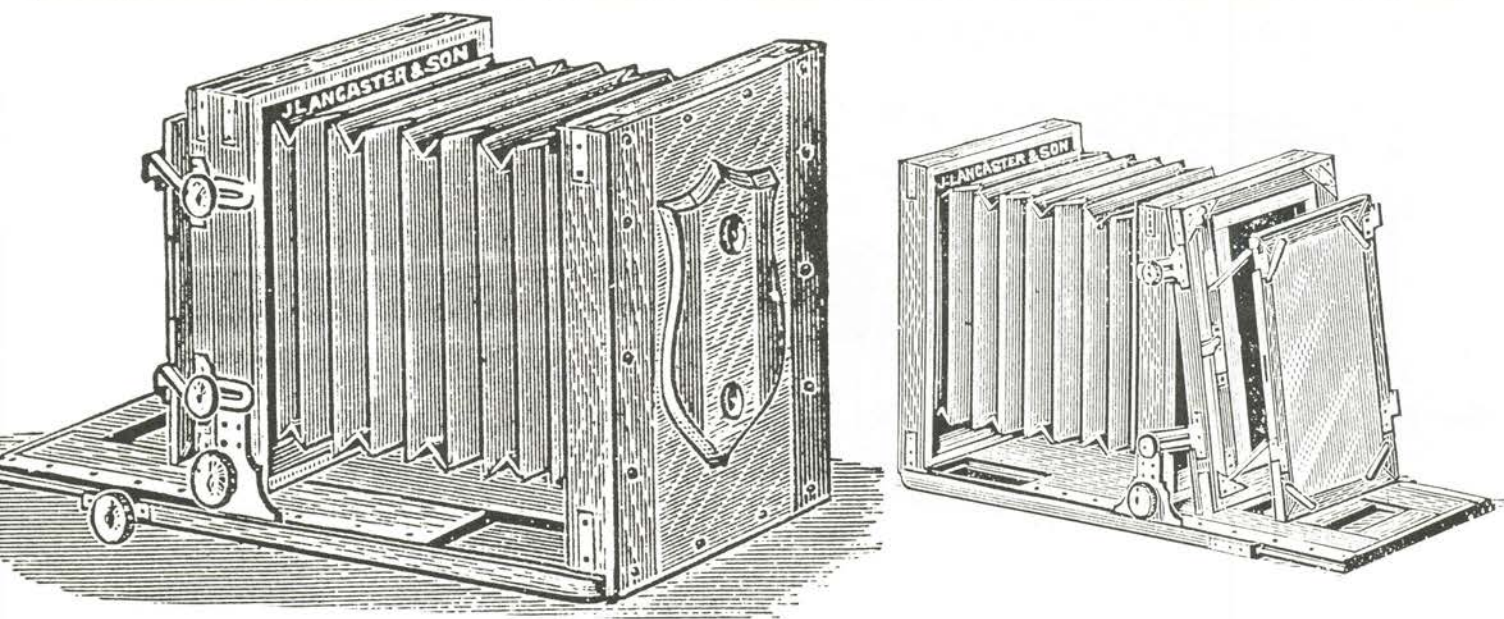
4

Universal kamera, med forskydeligt bagstykke til 2 optagelser, tandhjulsindstilling, dobbelt sving-bælg, der tillader brug af alle linser mellem 3 og 10 tommer's brændvidde, til cabinet portrætter og grupper og 1 eller 2 visitkort på en plade. Dette er et fortræffeligt kamera til hjemmebrug, men er ikke indrettet til turistbrug. Det har forskydeligt bagstykke, som tillader amatøren at tage to portrætter på en plade.

Special 1886 or 1888 Sets

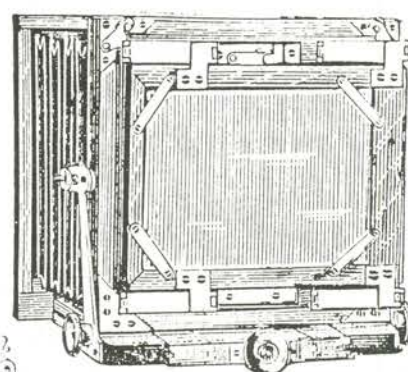
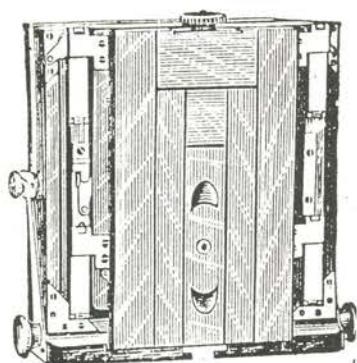
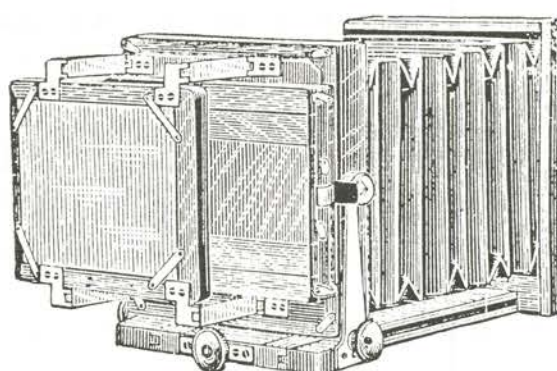
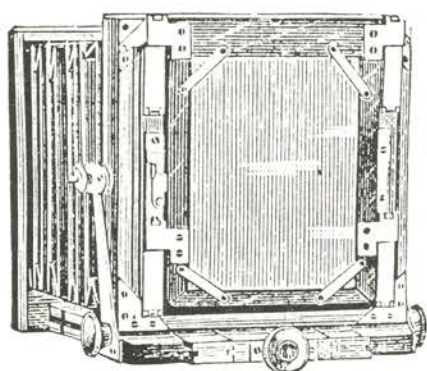
5

Første classes, fuldstændigt udstyr bestående af Lancaster's Patent kamera med dobbelt sving osv., osv., tre messingbeslåede dobbelte tørplade kassetter, fineste stativ, Rectigraph linse, fineste læder taske til kamera, linse, øjebliksslukker, og tre kassetter, vægt og lodder

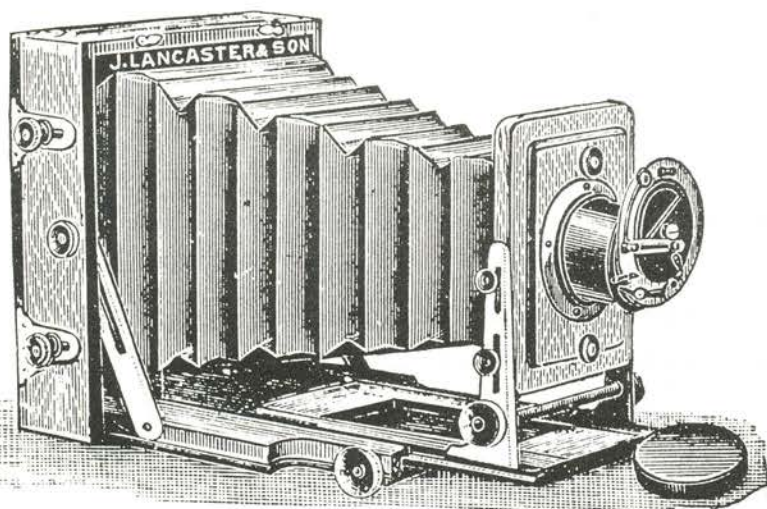
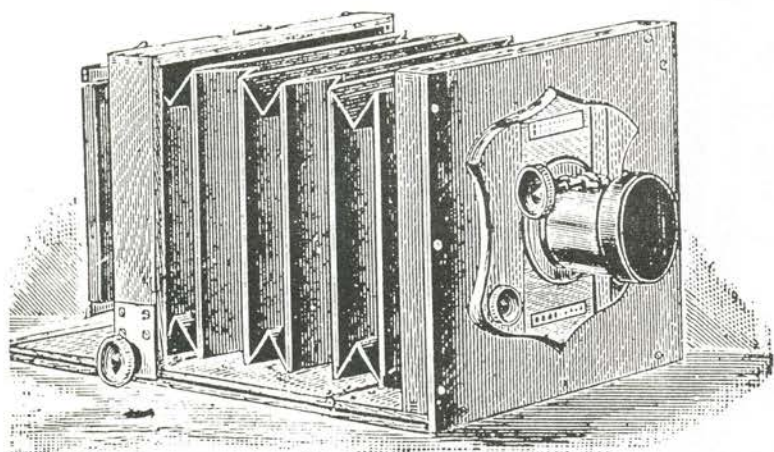

Special Studio Camera

Dette kamera har et indre forskydeligt bundbrædt for dobbelt udtræk tandhjulsdrev, patent universal front. Kameraet er meget let at medbringe, med messingbeslag, og har fin læderbælg. Svingbart bagstykke med dobbelt sving, matskiven kan bevæges sideværts, kameraet er meget kompakt, let og transportabelt, og fylder kun 5 cm og har udtræk til næsten tre gange pladestørrelsen, hvilket giver mulighed for brug af alle linser fra de korteste til de længste brændvidder.

THE LADIES' CAMERA.

NOW WE COME TO AN APPARATUS WHICH HAS BEEN THE
MOST SUCCESSFUL EVER INTRODUCED, OVER 15,000
HAVING BEEN SOLD SINCE ITS INTRODUCTION.

The 1888 "INSTANTOGRAPH" Patent.

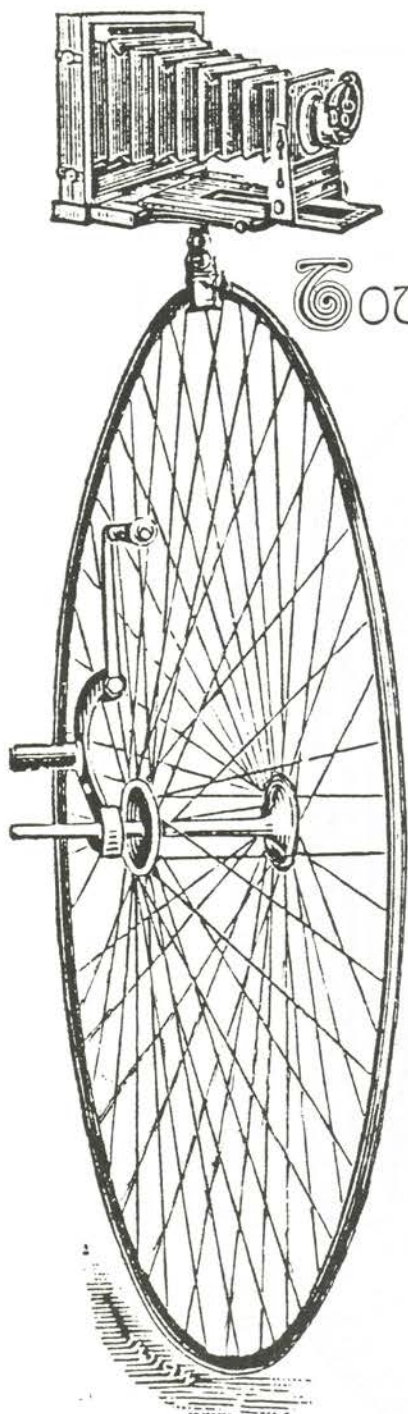
J. LANCASTER & SON,

Dette udstyr er brugbart til alt slags arbejde, øjebliksoptagelser af bevægelige motiver, portrætter, grupper, landskaber, arkitektur og maskiner, osv., linsen er af en meget hurtig type og har en patent øjebliksslukker, der arbejder meget hurtigt, også vores patent indstillelige blænder, der på en gang viser den nøjagtige åbning på en inddelt skala, og den relative eksponeringstid ved forskellige åbninger. Kameraet er smukt lavet og foldes sammen til det mindst mulige omfang. Bundbrættet svinges ned og fronten glider ud og låses. Nøjagtige indstillinger gøres med tandstang. Bælgen på The Instantograph er lavet af læder, og hele udstyret af hvilket der er solgt over 15.000 er udråbt sine qua non af The Amateur Photographer. Stativet er af poleret mahogny med en messing top.

Damernes kamera!

Meget let og kompakt. Ingen løse dele og letanvendt. Dette udstyr er specielt udformet for damer. Det er fuldstændigt befriet for komplikationer og skønt stærkt, er det ekstremt let og transportabelt. Udstyret består af et fortræffeligt transportabelt kamera af poleret mahogny, med sammenklappeligt bundbrædt, hævbar front, osv., fin linse for portrætter, grupper, landskaber, 3-dobbelt sammenklappeligt stativ.

Nu kommer vi til et udstyr, som er det mest succesfulde, der nogensinde er introduceret, over 15.000 er solgt siden dets konstruktion. The 1888 "Instantograph" patent - tager både horisontale og vertikale billeder.

$\frac{1}{4}$
5/-

CYCLISTS' Touring Apparatus.

7/6

$\frac{1}{1}$
10/

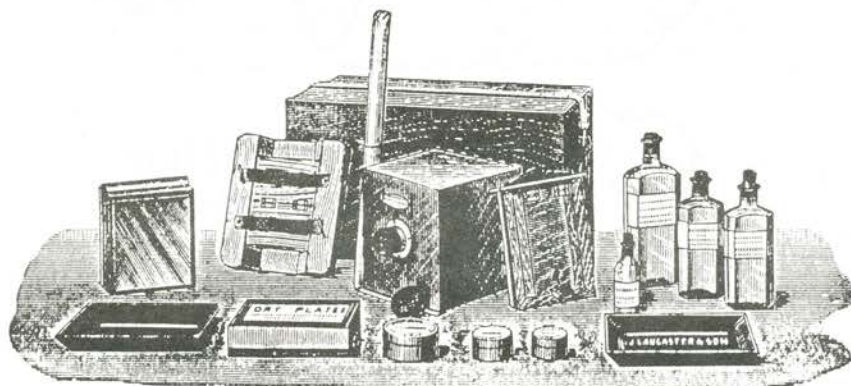

BEST
CLIP.

Cyclist's Touring — CYCLE CLIPS. —

Man kan tage en klemme og fæstne på vores hjul, og på få sekunder kan vi bringe kameraet på plads, tage billedet og pakke sammen igen.

Cykelklemmen er fastgjort enten til toppen af hjulet, maskinens håndtag eller til chassiset. Med den har vi alle mulige bevægelser og stor stivhed, det store træsnit viser klemmen vi skal bruge med et $\frac{1}{2}$ plade kamera, og vi kan se af træsnittet hvor let klemmen kan fastgøres til enten en tricykel en låge, eller en lille gren på et træ. Man kan få klemmer der passer til alle størrelser maskine.

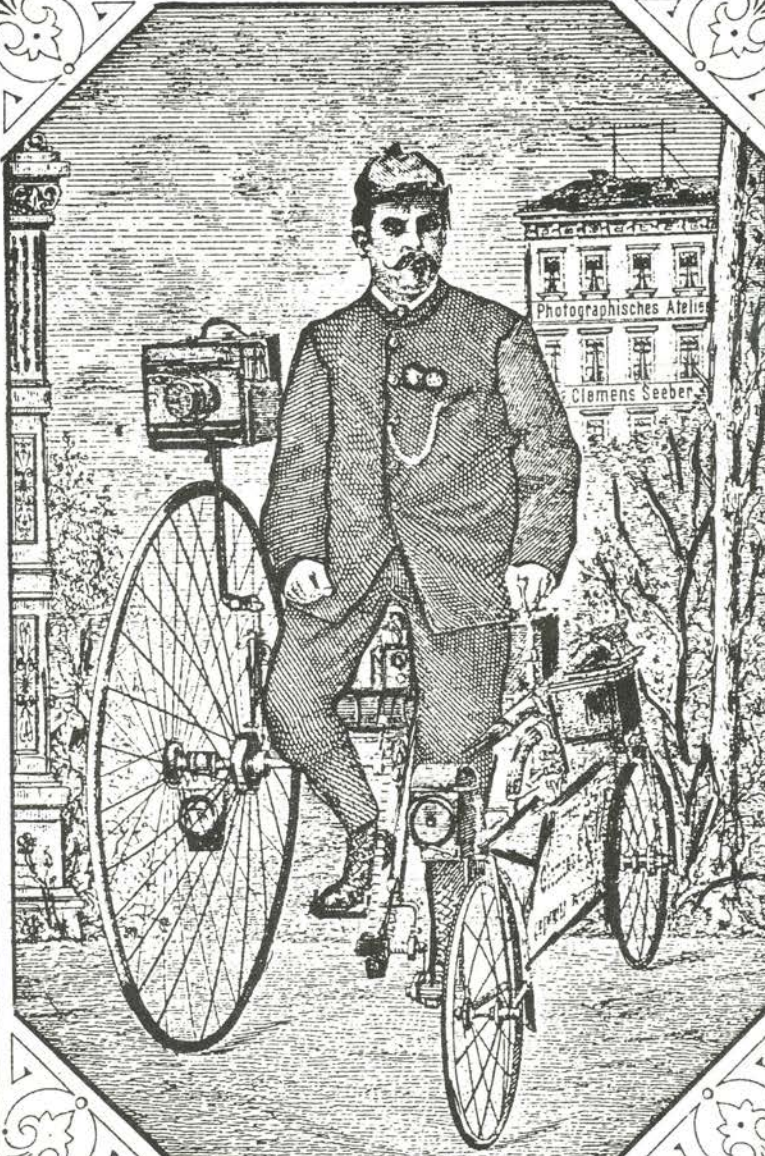

GOLMORE ROW, BIRMINGHAM.

PHOTOGRAPHISCHES ATELIER
Clemens Seeber.

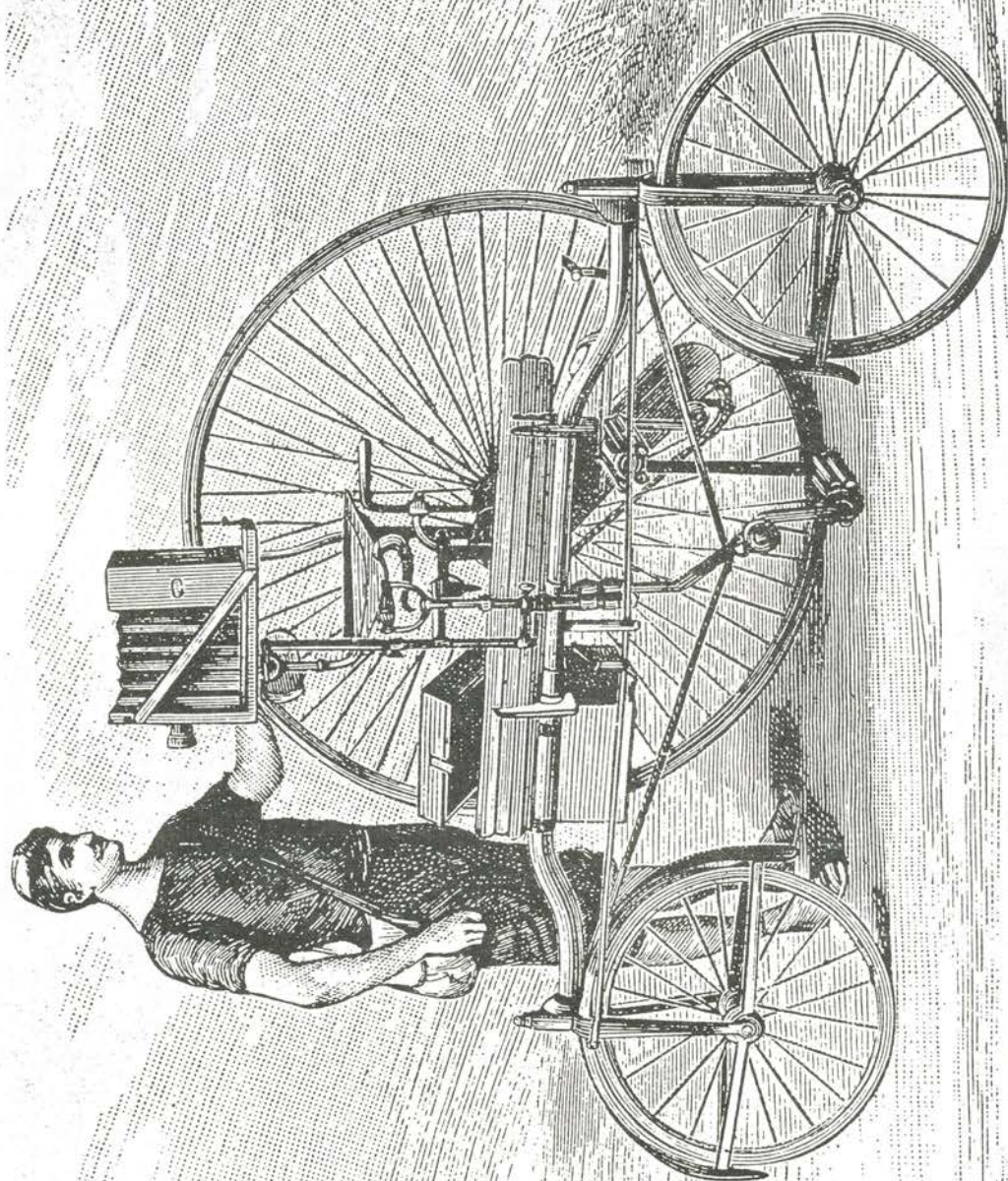
Portrait Aufnahmen täglich bei jeder Witterung

Aufnahmen ausser dem Hause mittelst Tricycles.

Chemnitz, Theaterstr. 22, I. Etage
 vis-a-vis der I. Bürgerschule.
 TELEPHON ANSCHLUSS N° 205.

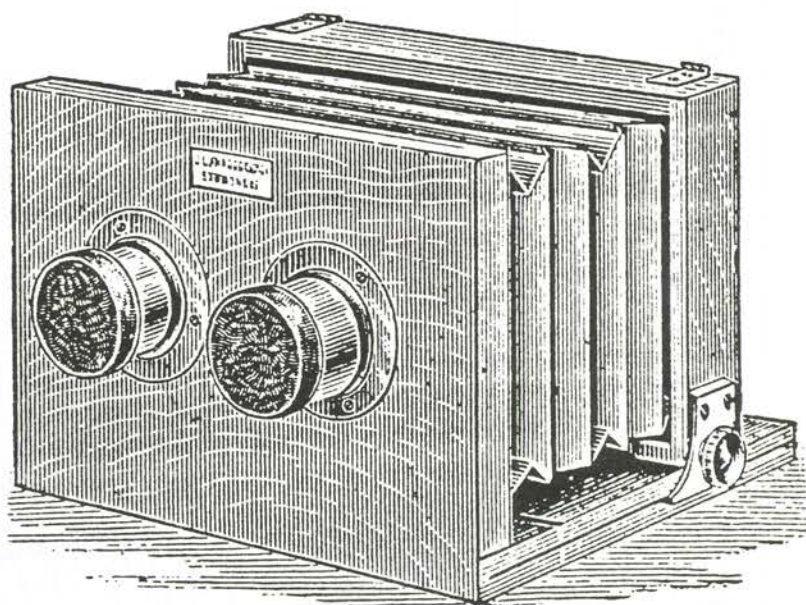
Bagsiden af et cabinetsbillede fra Clemens Seeber's atelier, hvor man reklamerer med firmaets nyeste transportmiddel.

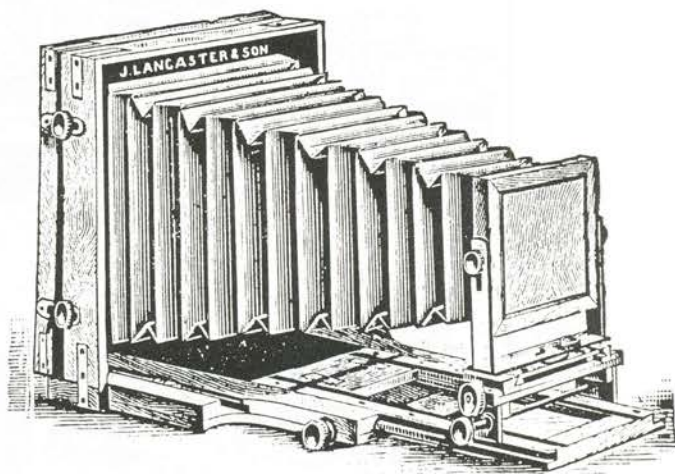
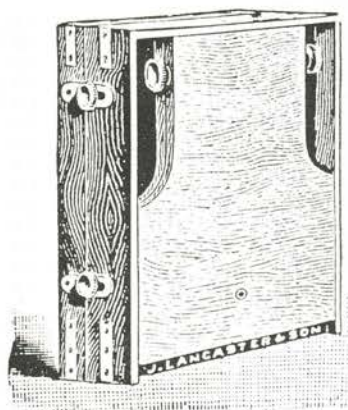
Seeber's atelier lå i byen Chemnitz i Tyskland. De benyttede sig af dette nymodens transportmiddel, bl. a. når byens eller omegnens seværdigheder skulle foreviges.

STEREOSCOPIC CAMERAS.

Stereofotografering herskede engang over amatørens sjæl, men nu synes den på trods af mange anstrengelser, at være uvillig til at blive populær igen, stadig er der dog en charme i glas stereobilleder, som intet andet fotografi ejer; pålideligheden, perspektivet og realismen i landskabet, bygninger, osv., er meget indlysende og vil vise sig særlig interessant for den unge hær af amatører. Disse kameraer bliver lavet i tre udgaver som nedenfor angivet.

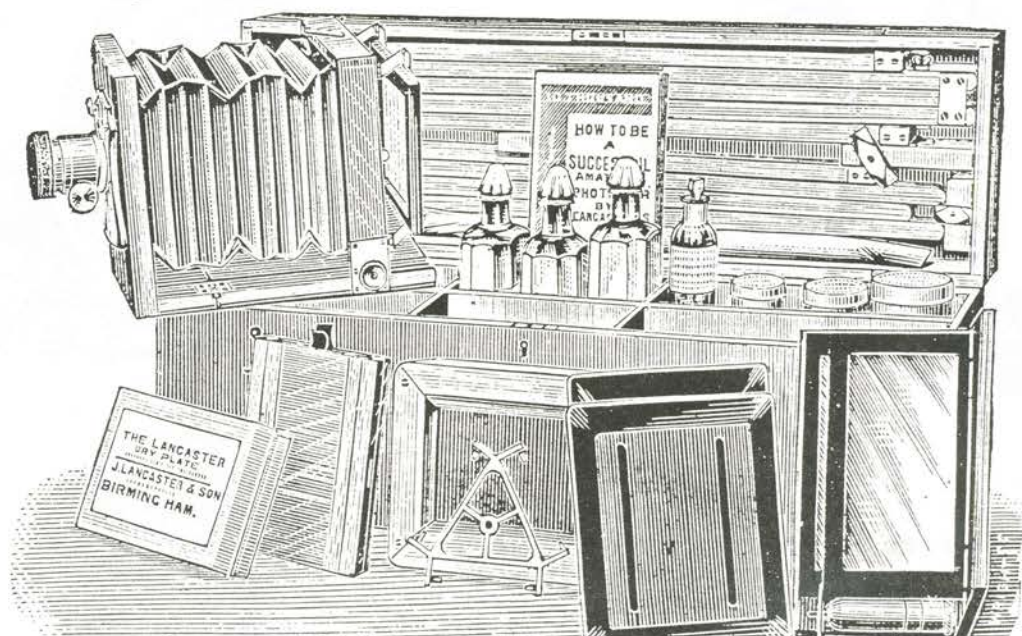
The SPECIAL 1888 PATENT CAMERA.

Dette kamera er af den bedste kvalitet, med messing beslag, læder bælg, nøjagtig tandhjulsindstilling af frontslæden, med alle mulige bevægelser, hævbar front, der kan vinkles både vertikalt og horisontalt, svingbart bagstykke, vendbar ramme med sidehængsler, det hele foldes sammen uden at en eneste del skal fjernes, og udgør det mest transportable og kompakte kamera på markedet. Dette kamera er specielt velegnet til godt og langvarigt arbejde og til varmt klima.

Det har været meget tilfredsstillende for alle som har brugt det og vil uden tvivl erstatte de dyrere kameraer på markedet, af hvilke ingen er så komplette ligesom de heller ikke er bedre i deres forarbejdning.

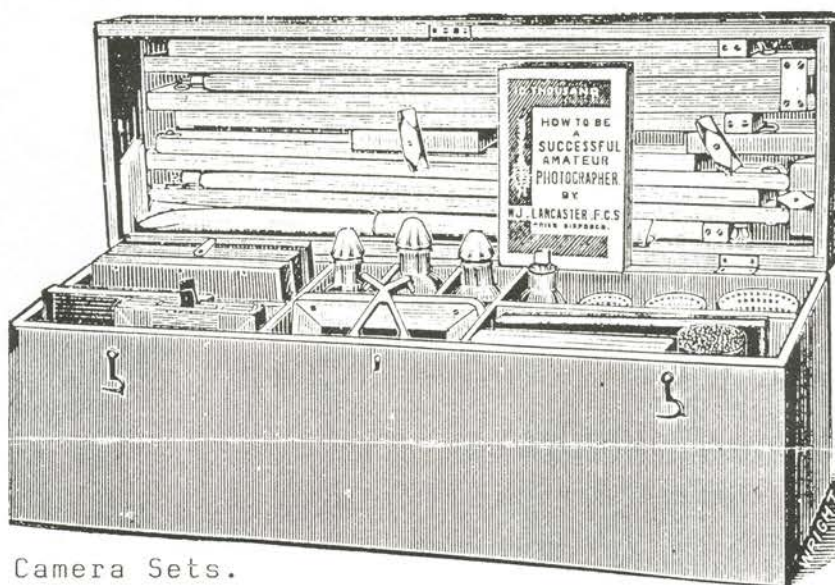
→ THE → "AMATEUR'S" CAMERA.

Amatørens kamera.

Amatørens komplette udstyr består af et mahogny rejsekamera med patent vendbar bagstykke, fin linse, tredelt stativ, kemikalier, plader, patent foldbar mørkekammerlampe, klappramme, lysfølsomt papir, toner- og fixeropløsninger, osv., med instruktionsbog i poleret kasse med lås og nøgle.

→ The → "Ladies'" Camera Sets.

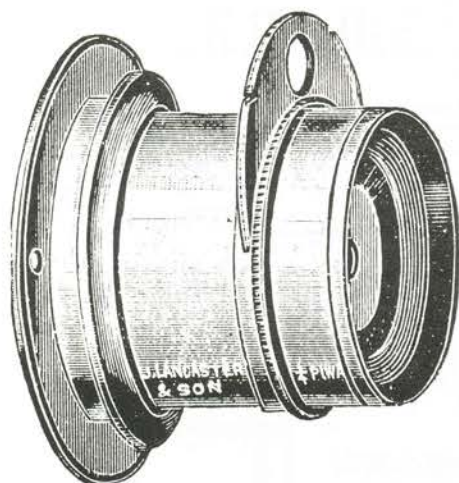

The Ladies Camera Sets.

Disse sæt er udformet specielt til brug for damer. De indeholder alt nødvendigt til fremstilling af negativer og aftryk og instruktionsbog.

Kameraet er allerede blevet beskrevet. Stativet er damernes tredelte stativ, et overordentligt transportabelt, let og stærkt stativ.

WIDE ANGLE LENSES.

No. 377.

THESE Lenses are very useful in confined situations and for copying full size in an ordinary Camera. The focus of each is given below. They are very useful for Architectural work in restricted areas, but they are not equal to the Wide Angle Rectigraph Lenses.

SIZE ...	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{1}$	10 x 8	12 x 10
FOCUS ...	4-in.	6 $\frac{1}{2}$ -in.	8 $\frac{1}{2}$ -in.	10-in.	12-in.
PRICE ...	10/6	15/-	21/-	25/-	30/-

6

Vidvinkel linser

6

Disse linser er meget anvendelige i snævre omgivelser og til kopiering i fuld størrelse i et almindeligt kamera. Deres brændvidde vises nedenfor. De er meget nyttige til arkitektur optagelser i trange områder, men de er ikke jævnbordige med Wide Angle Rectigraph linserne.

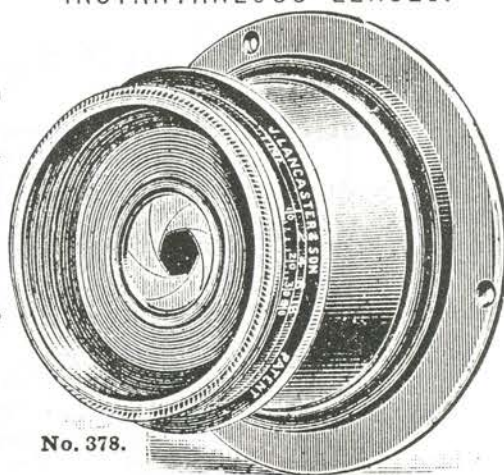
Instantaneous Lenses

7

En ny form for linse, med klikblænder og patent blændeindstilling. Hastighed indgraveret på fatningen. Lancaster's patent øjeblikslinser til grupper, portrætter, landskaber, eller arkitektur optagelser med patent lukker, der giver en hvilken som helst eksponeringstid og blændeindstilling.

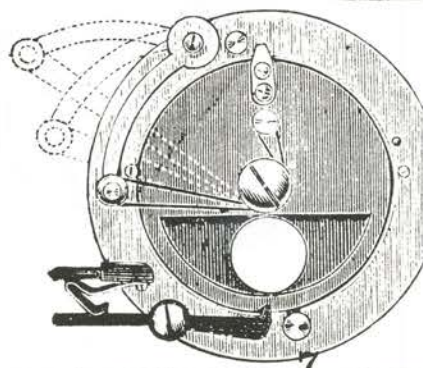
INSTANTANEOUS LENSES.

New Form of Lens with Patent Adjustable Diaphragm.

Aperture of Stop and Speed Engraved on Mount.

No. 378.

LANCASTER'S PATENT INSTANTANEOUS LENSES for Groups, Portraits, Landscapes, or Architectural work, with Patent Shutter, giving any length of exposure, and Patent Adjustable Diaphragms.

Size	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{1}$	10 x 8	12 x 10	15 x 12
Focus	5	8 $\frac{1}{2}$	11	14	17	21ins.
Price	21/-	30/-	42/-	52/6	63/-	84/-

THE COMBINATION RECTIGRAPH LENS.

8

Exquisite Definition, Altered Instantly from Short to Long Focus.

Wide Angle, Ordinary Angle, Long Focus, All Combined.

No. 376 C.

THIS is a NEW COMBINATION LENS with Patent Diaphragms, three different foci.

Short as Wide Angle.

Ordinary Focus as Ordinary Angle.

Long Focus as Narrow Angle.

The $\frac{1}{4}$ plate Combination Rectigraph is 3 $\frac{1}{2}$ in., 5in., and 9in. Focus, thus giving the Amateur or Professional every variation of Focus that he may require; other sizes vary in about the same proportions.

COMBINATION RECTIGRAPH.

$\frac{1}{4}$, 30/-; $\frac{1}{2}$, 42/-; $\frac{1}{1}$, 50/-; 10 x 8, 70/-; 12 x 10, 90/-

The Combination Rectiggraph Lens

8

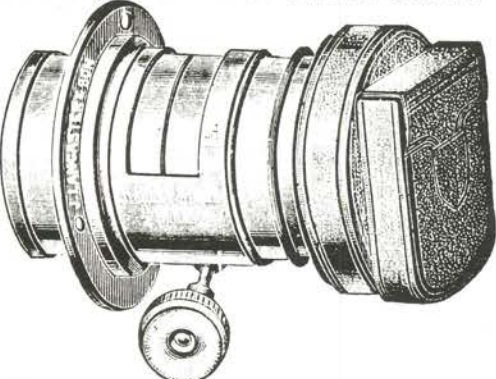
Fortræffelig skarphed, vidvinkel, normal, lang brændvidde, der på et øjeblik er ændret fra kort til lang brændvidde.

Dette er en ny kombinationslinse med patent blænde, tre forskellige brændvidder. Kort for vidvinkel. Alm. brændvidde for alm. vinkel. Lang brændvidde for ville vinkel. Combination Rectiggraph linsen til 1/4 plader er 3 1/2 in., 5 in., og 9 in brændvidde, og giver hermed amatøren eller den professionelle enhver variation i brændvidde, som han kan ønske sig, andre størrelser varierer i omtrent de samme forhold.

How to be a Succesful Amateur Photographer kan rekvireres fra Per Ask Nielsen eller Danmarks Fotomuseum i Herning.....

29

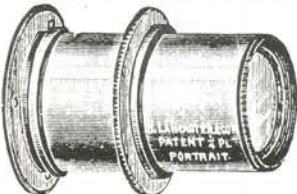
FIRST QUALITY RAPID PORTRAIT LENSES.

These Lenses are of the best possible quality and finish, they are exclusively for Portraits or Groups, or for use with the Optical Lantern.

A Q'ty. £. 75/- ; £. 110/- ; £. 200/- B Q'ty. £. 30/- ; £. 63/- ; £. 105/-

No. 376 P.
RAPID, PORTABLE.

EXCELLENT
DEFINITION

PORTRAIT LENS WITH PATENT DIAPHRAGMS.

£. 21/- ; £. 42/- ; £. 63/-

These Lenses have been expressly made for use with any of the ordinary Cameras, and will screw into the same flanges as the ordinary Lenses.

23

ACHROMATIC MENISCUS LENSES.

LANDSCAPE LENSES.

No. 374

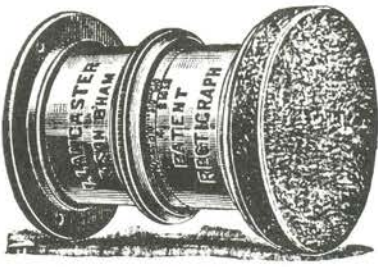
No. 375

THESE Lenses are of good quality although low in price, and will cover the plate from corner to corner. They are of the Meniscus form, and each Lens is guaranteed to do its work well. 374, is a Brass sliding mount, and 375, has rack-work adjustment.

	1/4	1/2	3/4	10 x 8	12 x 10
374	5/-	10/-	15/-	20/-	25/-
375	7/6	15/-	22/6	30/-	37/6

24

THE RECTIGRAPH SERIES.

No. 376

RAPID RECTIGRAPH
WITH PATENT ADJUSTABLE DIAPHRAGMS.

THESE are a series of Lenses of the highest quality, and are the result of long and tedious experiments. With them can be obtained beautifully modelled portraits, excellent groups and landscapes, and for architectural work they cannot be excelled. The Lenses being both perfectly symmetrical will work full aperture for portraits and groups, and when stopped down a little will produce landscape and architectural photos that it would be impossible to surpass. They can be had with Waterhouse Diaphragms, or with Lancaster's Patent adjustable Diaphragms at same prices.

	1/4	1/2	3/4	10 x 8	12 x 10	15 x 12
Diam. of Lens	1 1/2	1 3/4	2 1/4	2 1/2	2 3/4	3 1/4
FOCUS	5 in.	8 1/2 in.	11 1/2 in.	14 in.	18 in.	24 in.
PRICE	40/-	60/-	80/-	100/-	120/-	140/-

Raketapparat til fotografering

• anno 1903 •

Bearbejdet af F. Berendt

De sidste to årtier af det forrige århundrede var epokegørende med hensyn til idéer og opfindelser, hvis frugter vi i dag kan nyde godt af.

Raketter og deres fremdrivelsesprincip blev grundlagt i det gamle Kina omkring år 1100. Det var i første række beregnet som underholdning ved festlige lejligheder, men mulighederne, som åbenbarede sig, for at tilfredstille det onde i mennesket, lod ikke vente på sig.

I de følgende århundreder blev man vidne til utallige variationer af raketter, brandfakler, kugler osv, og for hver gang nye opfindelser blev gjort, konfronteredes man med muligheden for, at raketssystemet kunne indgå i en kombination af et nyt udfordrende aspekt.

Englændernes bombardement af København i 1807, var en af de gange hvor vi danskere stiftede bekendskab med raketter - endda de ubehageligste af slagsen. De følgende årtier blev flittigt anvendt til at sofistikere anvendelsen af sortkrudt, dets dossering, sprængkraft, samt beregning af ballistik, således, at man i slutningen af århundredet mestrede teknikken ganske godt.

Den fotografiske udvikling, kameraernes tekniske ydeevne, men vigtigst af alt, tørpladens fremkomst i 1870'erne, gjorde at franskmanden Amédée Dénissé allerede i 1888, foreslog at optage fotografiske landskabsbilleder i fugleperspektiv ved hjælp af et kamera anbragt i et beskyttet hylster i spidsen af en raket.

Idéen var så, at den skulle vende tilbage til jorden efter optagelsen var gjort, ved hjælp af en faldskærm. Amédée Dénissé fik dog aldrig realiseret sin idé, men der var sået et frø, som spirede 15 år senere!

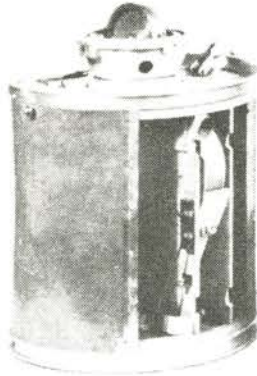
En forårsdag i 1903, begav en entusiastisk ingeniør, Alfred Maul, sig op på patentkontoret i Dresden, for at indgive en patentansøgning på noget han kaldte "Raketapparat til Fotografering".

Patentkontorets personale har sikkert undret sig en del over dette "højtflyvende" projekt, hvis formål man har haft svært ved at fatte, endsige forstå rækkevidden af.

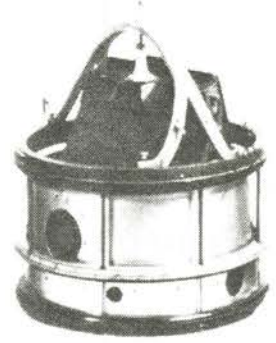
Rakettens spids

1

2

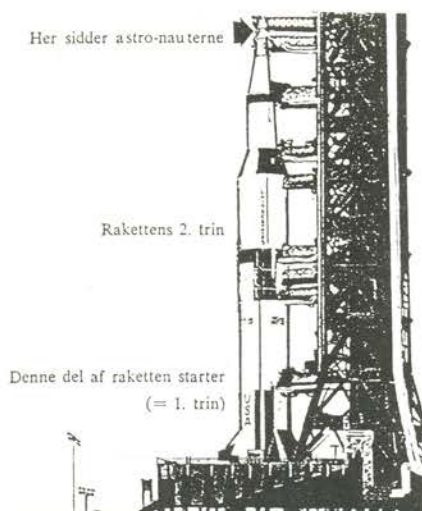
3

Rakettens spids

Rakettens spids Fig.1, indeholder en 75 cm høj cylinder, 35 cm i diameter og indeholder en kapsel med den sammenpressede faldskærm Fig.2, samt en cylinder, hvor det skråtsiddende kamera skimtes Fig.3.

Det hele er anbragt, klar til afskydning på den 9 meter høje afskydningsrampe. De to ingeniørsoldater afventer klarsignal fra deres officer. Med en krudtladning på to kilo bringes den op i en højde af 500-600 meter.

Optagelsen er fra 1906. Fig.4.

En ca. 10 gange højere Apollo-raket. USA.

4

Kameras gestern und Heute.

Alfred Maul fortæller om sit projekt bl.a.:

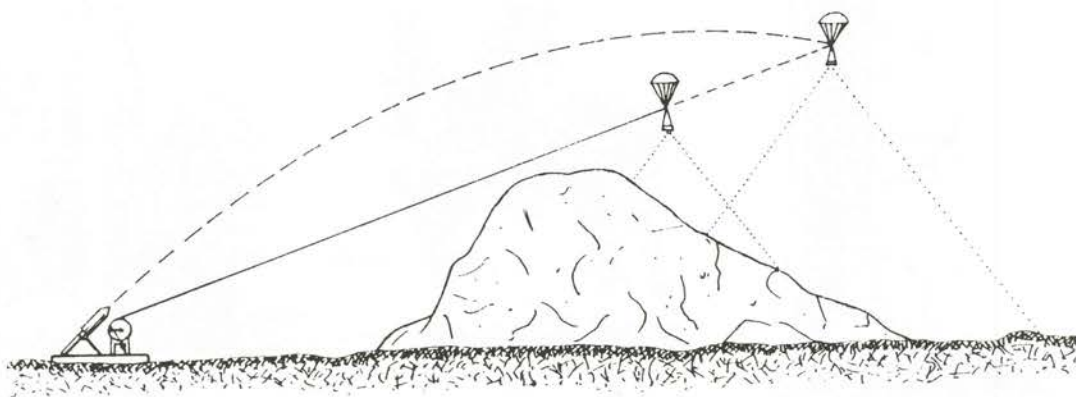
"Den foreliggende opfindelse angår et apparat ved hjælp af hvilket man automatisk kan optage fugleperspektiviske fotografier af landskaber og lignende, idet der i et projektilformet hus er indesluttet et fotografisk apparat med sit objektiv på siden af huset.

Apparatet drives opad ved antændelse af en krudtladning, som er anbragt i selve apparatet i form af raketter".

Princippet

"Man har allerede tidligere foreslået at fotografere landskaber i fugleperspektiv ved hjælp af skyts- eller raketprojektiler på den måde, at der med projektilet eller en i det indesluttede og på et passende tidspunkt udløst faldskærm var forbundet et fotografisk apparat. Man har imidlertid ikke opnået brugbare resultater dermed.

Den foreliggende opfindelse adskiller sig i hovedsagen fra de ældre forslag ved, at det pågældende landskab fotograferes fra siden og ikke lodret fra oven, idet objektivet ved apparatets omtrent lodrette bevægelse opad, stiller sig skråt i forhold til det pågældende landskab. Det frit nedfaldende apparat kommer derved atter ned på opstigningsstedet, for så vidt det ikke føres bort af vinden. Her kan det dog i ugunstigste tilfælde kun dreje sig om en kort strækning. Endvidere udføres fotograferingen under bevægelsen opad eller senest i det øjeblik, da apparatet står stille, altså i dets højeste punkt, før end det begynder at gå nedad. Endelig udmærker apparatet sig ved anordningen af vinger, som under opgangen hindrer en drejende eller frem- og tilbagesvingende bevægelse, der kan fremkaldes ved opdrivningsmidlet eller ved vind, hvorved man opnår, at objektivet kan stilles i en bestemt retning og optage et bestemt landafsnit".

Fotografiapparatet i to "stillestående" positioner hvorefter apparatet trækkes ned via et kabel.

DANSK

Nr.

500 meter over jorden

PATENT

6353.

BESKRIVELSE

MED TILHØRENDE TEGNING.

BEKENDTGJORT DEN 22. FEBRUAR 1904.

Det cylindriske hus a har f. eks. to hulrum b med cirkulært tværsnit til optagelse af raketterne c, indeholder krudtladningen. Raketternes nederste ende går langt nedenfor huset. Når de antændes driver eksplosionstrykket apparatet til vejrs f. eks. ca. 500 meter. Opstigningen varer kun nogle få sekunder. Raketternes antal er ubegrænset. I stedet for to kan man også anvende een, da der anbringes i midten af apparatet, eller tre eller fire, alt efter apparatets størrelse og indretning.

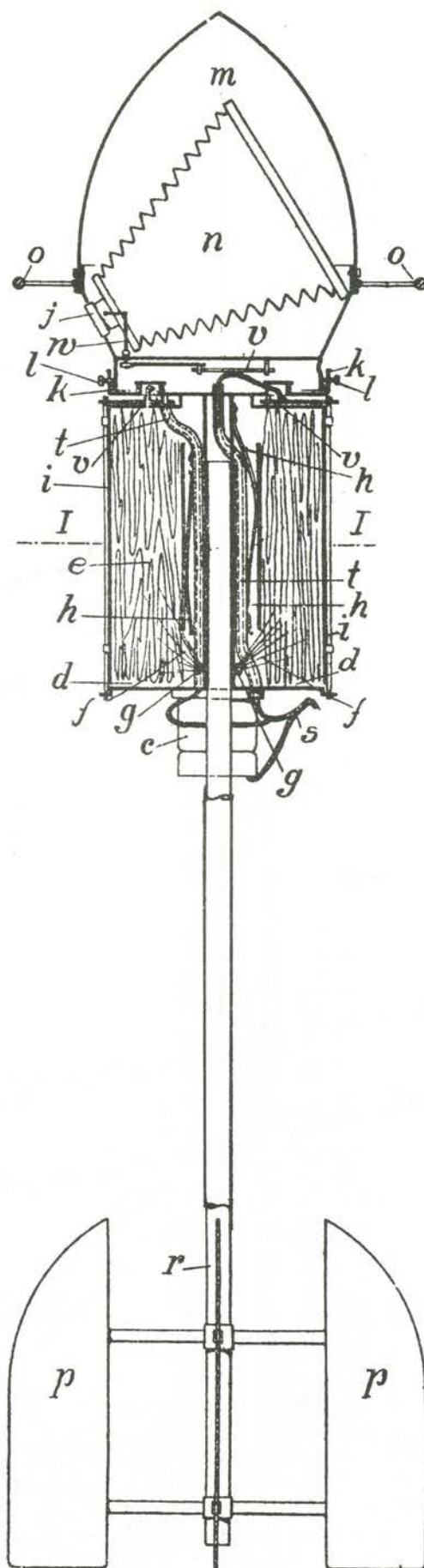
To andre hulrum d i huset optager to faldskærme af forskellig størrelse, af hvilke hver med sine holde-linier f er befæstet til husets indvendige væg ved hjælp af en fælles ring. I sammenlagt tilstand dækkes og fastholdes faldskærmene e i deres kamre d, idet de af fjedre h presses op mod løst anbragte plader i, der danner delen af husets ydre væg.

Over det cylindriske hus a findes en hætte m, som er forbundet med huset ved hjælp af en ringformet liste k og skruer l. Hætten m har form af en spidskugle og indeholder fotografiapparatet n. I den nederste, indtrukne del af hætten m er fotografiapparatets objektiv j anbragt, idet det er stillet skråt i forhold til det samlede apparats længdeakse. Uden om hætten er der anbragt en ring o, som skal beskytte objektivet mod stød.

Vingerne p, som er bestemte til at hindre en om-drejende bevægelse under opstigningen, sidder enten umiddelbart på det cylindriske hus, som vist i fig. 3, eller de er befæstede til den fri ende af forlængelsesstangen r, fig. 1. Denne sidste består af et tyndt metalrør og tjener samtidigt, ligesom halen på en drage, til ved blæsende vejr at give apparatet større modstandskraft mod at drive af fra en retning eller kippe over. I stedet for flere vinger, f. eks. fire, kan man også anvende een vinge, der holder apparatet i retning ligesom en vindfløj.

Antændingen af krudtladningen i raketterne c foregår ved hjælp af en tænder s. Fra denne antændes ved hjælp af stopiner i tændkanalerne t, fig. 1. tidstændere, som ved en gennembrænding af celluoidstrimler v eller lignende, først udløser fotografiapparatets øjebliksslukker w, derpå den lille faldskærms lukkeplade og til sidst den store faldskærms lukkeplade.

I stedet for tidstænder kan man også med fordel anvende et urværk, som bevirker udløsningen af de omtalte tre dele til forudbestemte tidspunkter.

1

Patentdirektoratet København.

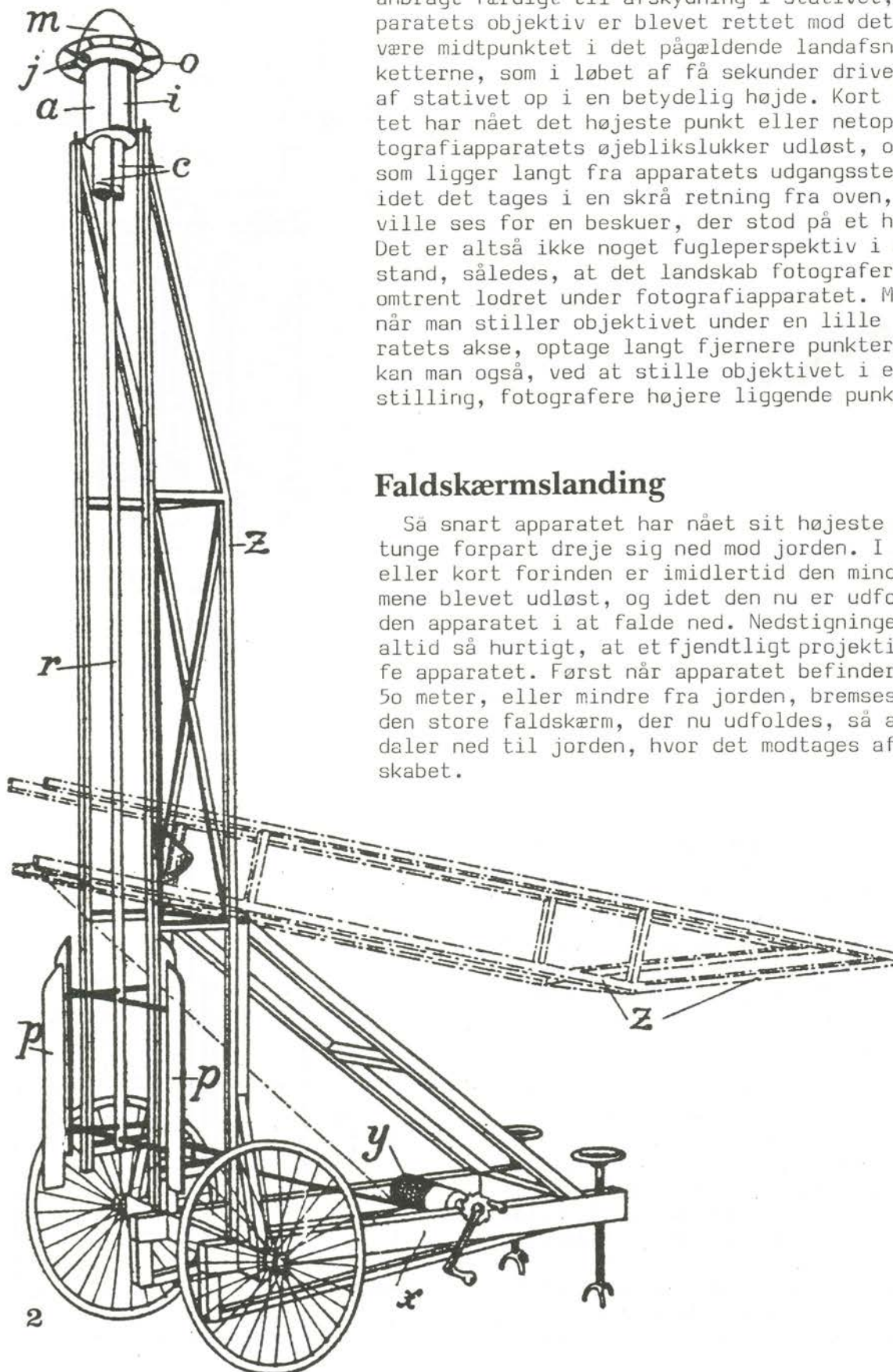
rampen

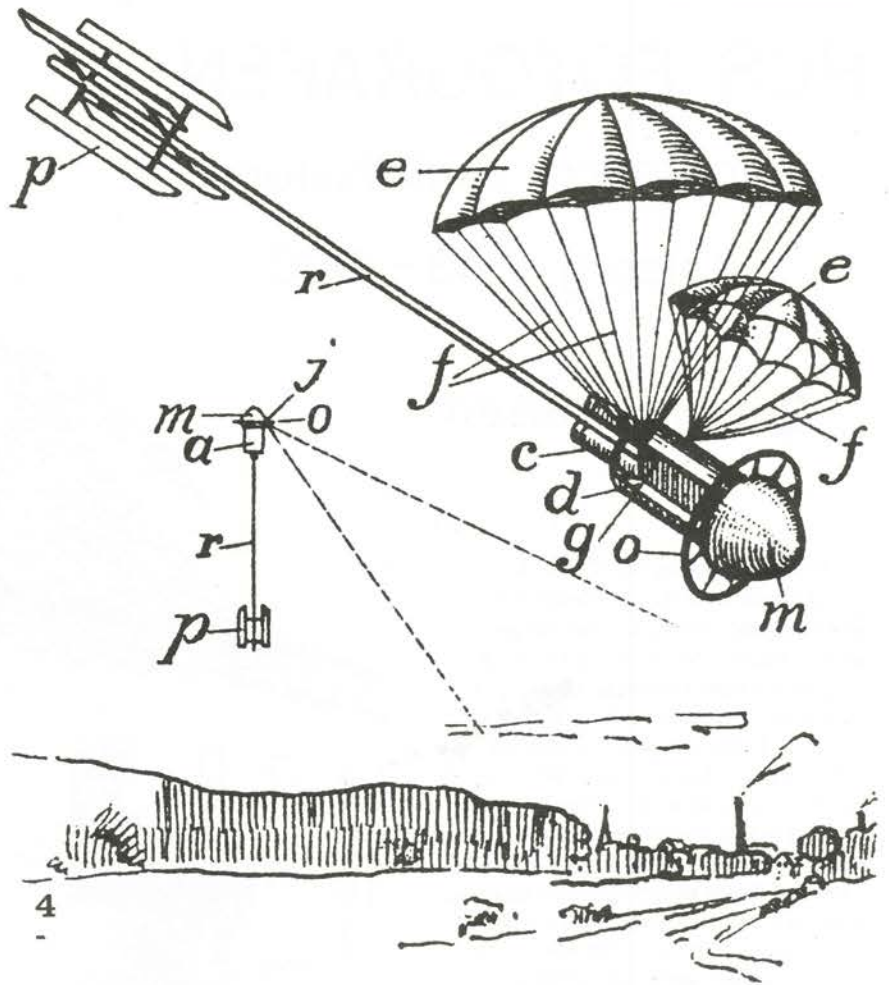
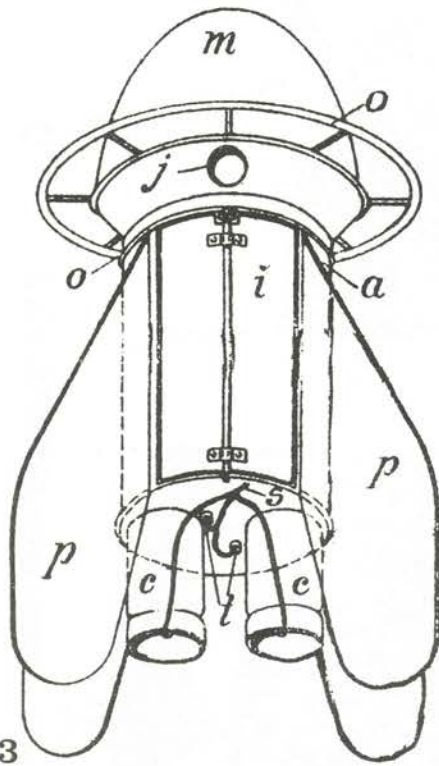
Stativet *z* hviler på en transportabel lavet *x* og kan ved hjælp af vinde *y* lægges ned og rejses op, samt stilles under en vilkårlig hældningsvinkel. Stativet tjener til at styre apparatet under den første del af opstigningen, idet vingearmene glider på føringsskinnerne.

Efter at apparatet er bragt hen på det pågældende sted og anbragt færdigt til afskydning i stativet, idet fotografiapparatets objektiv er blevet rettet mod det punkt, som skal være midtpunktet i det pågældende landafsnit, antændes raketterne, som i løbet af få sekunder driver apparatet ud af stativet op i en betydelig højde. Kort forinden apparatet har nået det højeste punkt eller netop da, bliver fotografiapparatets øjebliksslukker udløst, og et landskab, som ligger langt fra apparatets udgangssted, fotograferes, idet det tages i en skrå retning fra oven, således som det ville ses for en beskuer, der stod på et højere punkt. Det er altså ikke noget fugleperspektiv i almindelig forstand, således, at det landskab fotograferes, som ligger omtrent lodret under fotografiapparatet. Man kan tværtimod, når man stiller objektivet under en lille vinkel med apparatets akse, optage langt fjernere punkter, om fornødent kan man også, ved at stille objektivet i en omvendt skrå stilling, fotograferer højere liggende punkter. Fig. 2.

Faldskærmslanding

Så snart apparatet har nået sit højeste punkt, vil den tunge forpart dreje sig ned mod jorden. I dette øjeblik eller kort forinden er imidlertid den mindste af faldskærmene blevet udløst, og idet den nu er udfoldet, hindrer den apparatet i at falde ned. Nedstigningen foregår dog altid så hurtigt, at et fjendtligt projektil næppe vil træffe apparatet. Først når apparatet befinder sig 100 eller 50 meter, eller mindre fra jorden, bremses det kraftigt af den store faldskærm, der nu udfoldes, så at det langsomt daler ned til jorden, hvor det modtages af betjeningsmandskabet.

I stedet for at anvende en hale i form af en lang stang kan man under visse omstændigheder anbringe et slæbetov eller en line. Endvidere kan der med fordel indskydes et kugleleje, således mellem hovedet a og hættan m, at disse to dele kunne dreje sig let og uafhængigt af hinanden. Stangen r føres da løst gennem huset a og bindes fast med hættan m, så at en drejning af huset a, som kan opstå ved en ikke nøjagtig lodret ildudstråling, som følge af raketternes skrå stilling eller ulige stærke krudtladninger, ikke overføres på hættan m, og en forrykning af objektivet fra den indstillede retning hindres.

Til transport og betjening af hele apparatet behøves der kun een eller højst to personer.

Patentkrav. 1. Raketapparat til fotografering, karakteriseret ved en hætte m, som indeholder fotografiapparatet n og har et objektif j på siden, og et hus a, som indeholder de til opdrivningen tjenende raketter c og er forsynet med vinger p, der hindrer apparatet i at dreje sig under opstigningen.

2. Udførelsesform for det i krav 1 omhandlende raketapparat, karakteriseret ved anordningen i huset a af faldskærme e, som frigives til bestemte tider ved åbning af husets vægge.

3. Udførelsesform for det i krav 1 omhandlende raketapparat, karakteriseret ved anordningen af en som en haleformet forlængelse af huset a dannet føringsstang r, som på sin fri ende er forsynet med vinger p, og som samtidigt tjener til vægtudjævning. Fig. 3-5.

En menneskealder senere, tages idéen op påny - denne gang af den tyske raketekspert Werner von Braun for NASA i USA.

Se iøvrigt Objektif nr33. Side 20. "Begyndelsen - blade af luftfotograferingens historie". Side 26. "Ballon Trip 1890". Side 40. "Dynamittens fader kamerateknisk pioner".

HOS FOTOGRAFEN

-fotografiens socialhistorie

i Aalborg 1843 - 1900

Bent Nicolajsen

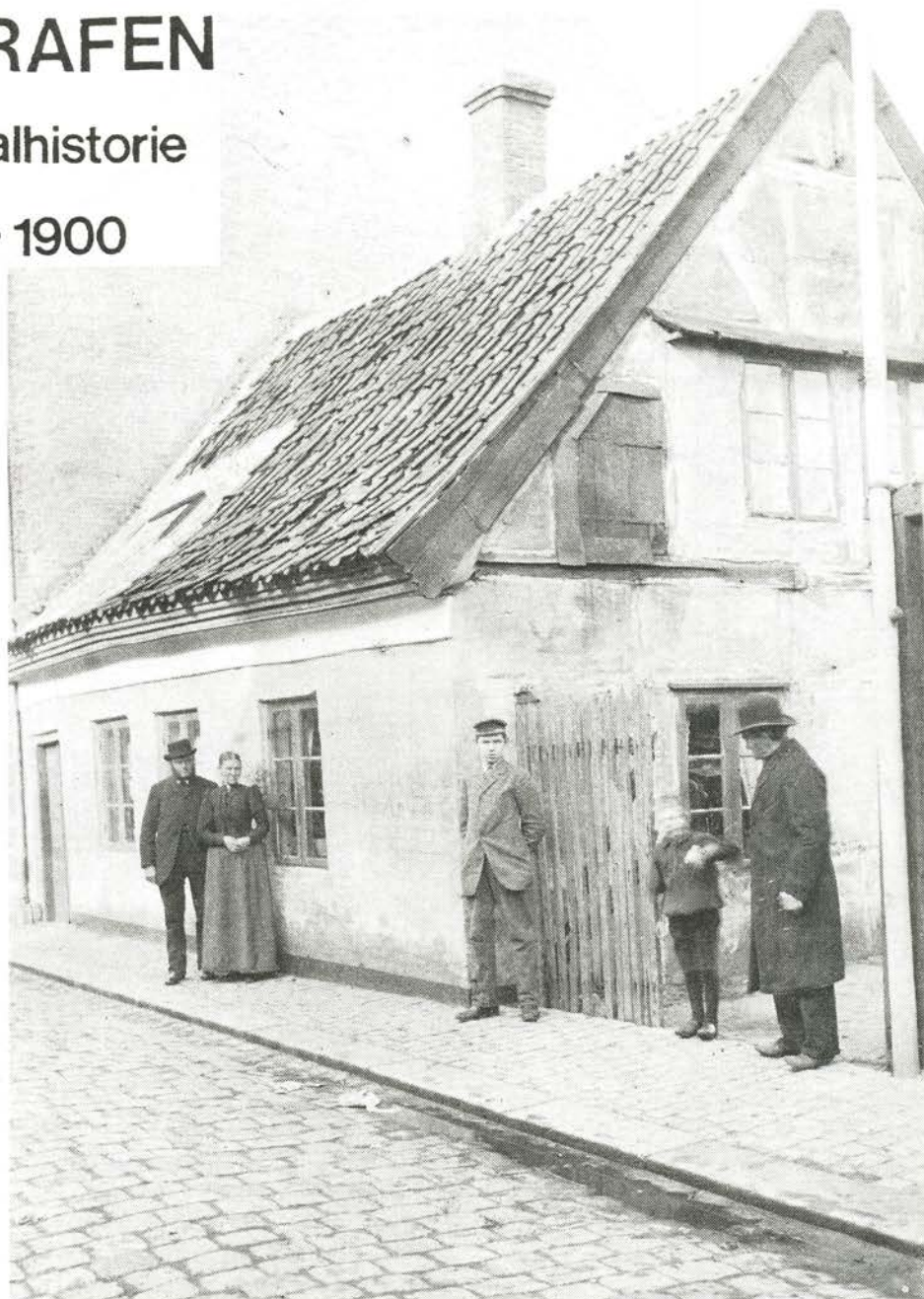
I løbet af den sidste halvdel af det 19. århundrede blev det et egentligt erhverv at være fotograf. I denne periode bragte den fototekniske udvikling og en øget købekraft blandt folk fotografiet indenfor rækkevidde for langt de fleste danskere. Sådan var udviklingen i Aalborg og i resten af landet. I 1840-erne var de omreisende daguerreotypister en yndet og sensationel forlystelse, som tiltrak folk alene i kraft af deres sælsomme maskiner og magiske frembringelser. En menneskealder senere var fotografiet et populært og betaleligt forbrugsgode og mange familiers levebrød. Det er udviklingen mellem disse to yderpunkter, der handler om her. Vi kigger først i fotografernes fagblad:

«En irriterende Virkning af det røde Lys på Stemnings- og Nerverlivet kan vel forekomme, men af langt alvorligere Betydning er Fordærvelsen af Atmosfæren ved eller flere Menneskers Aandedræt, samt forbrændingen af Lys i det som oftest slet ikke ventilede Rum»

Citatet er sakset fra »Beretninger fra Dansk fotografisk Forening«, som i 1883 skrev om arbejdsbetingelserne for »Kopiersker« og »Medhjælpere« under overskriften »Farer for Sundheden ved arbejder i det mørke Kammer«. Længe før nogen havde tænkt på »arbejds miljø« berettede tidsskriftet, at overgangen fra den våde kolloidumproces til de tørre plader havde medført en væsentlig mindskelse af sundhedsrisikoen – man var sluppet af med de æterdampene, som kolloidumprocessen gav fra sig. Anderledes forholdt det sig med selve produktionen af de nye tørre plader.

«Derimod arbejder de Personer, som tilberede Emulsion og overhælede Plader dermed, under langt ugunstige Omstændigheder, som kunde undergrave Sundheden.»

Så vidt 1883-årgangen af forløberen for Dansk fotografisk Tidsskrift.

Gadeoptagelse fra Ålborg. Ca. 1897-98.
Foto: K.V. Momberg (1868-1913).

Samling: Jysk Arkæologisk Selskab.

I 1880'erne var mange fotografer blevet arbejdsgivere. Især var mange unge kvinder beskæftigede som »Kopiersker« eller »Retoucheuser«. Den tekniske udvikling havde efterhånden banet vejen for begyndelsen til den måde at bruge billeder på, vi kender idag. Med de nye tørre plader var det blevet væsentligt enklere at fotografere udenfor atelieret. Opfindelsen af disse nye plader og få år senere rullefilmen bragte derudover fotografering indenfor amatørers rækkevidde. Det var begyndelsen til enden på fotografiets barndom. Denne barndom begyndte i 1830'erne og 40'erne.

»Til Publicums Moro«

I forsommeren 1943 kunne aalborgenserne for første gang ved selvsyn stifte bekendtskab med en af tidens mest omtalte og fascinerende opfindelser – daguerreotypiet. En annonce i Aalborg Stiftstidende bekendtgjorde, at »Heinrich Weninger, Chemiker fra Wien, under sit 14 Dages Ophold her på Stedet optager Daguerreotypportraiter ved nok saa ugunstigt Veir i Løbet af 6 til 10 Secunder«. Det har ikke været i Hr. Hvemsomhelst i 1840'ernes Aalborg, som »blev taget« af hos den omreisende daguerreotypist. Byens borgere måtte erlægge 6 Rigsdaler, hvis de ville opleve denne

Daguerreotyp: Portraiter.

Heinrich Weninger, Chemiker fra Wien, tillader sig herved at bringe til et æret Publicums Kundskab, at han under sit 14 Dages Ophold her paa Stedet optager Daguerreotypportraiter ved nok saa ugunstigt Veir i Løbet af 6 til 10 Secunder. Hans Atelier er i Selskabet "Foreningens" Locale i Skuespilhuset. Bestillinger modtages saavel i nævnte Atelier som i Hr. Bernh. Née's Bog- og Kunstbandling, paa hvilke begge Steder henligge Prover til behagel. Eftersyn. Priis for hvert Portrait 6 Rbdlr.; for Familier eller Flere i Forening med Moderation.

Announce fra Århus Stiftstidende.
24. december 1843.

Jens Bangs stenhus. Daguerreotypi optaget af Johan Bülow Birk. Tidligere tilskrevet Heinrich Weninger 1843. Bjørn Ochsner side 163.

Hjuldamperen "Iris", (Københavnsruten) i Ålborg havn. Daguerreotypi af Johan Bülow Birk (1819-1858). Optaget 1850. Tidligere tilskrevet Heinrich Weninger 1843. Findes i to udgaver. Bjørn Ochsner side 163.

forunderlige kunst, som de nok havde hørt et og andet om. Det havde årene forinden forlydt i de danske aviser, at franskmændene Daguerre i 1839 havde udviklet en metode, som gjorde det muligt at fastholde billedet i »Camera Obscura«. I 1843 kunne Aalborgenserne så selv prøve at sidde at kigge ind i en trækasse i nogle sekunder og kort efter se deres eget åsyn på en blankpoleret kobberplade. Daguerreotypiet blev dannet direkte positivt på pladen. Man måtte altså »sidde« en gang for hvert billede man ønskede. At daguerreotypierne var unika satte ganske snævre grænser for den kommercielle udnyttelse af denne nye opfindelse. I løbet af den halve snes år, som daguerreotypiets periode varede, nåede prisen at falde til 2 Rigsdaler, som stadig var bekosteligt. Daguerreotypien nåede aldrig, at blive en vedvarende levevej for fastboende aalborgenserne, dertil var markedet for luksusartikler som daguerreotypier for beskedent blandt byens 7000 indbyggere. Der skulle gå tre år efter Weningers korte visit i 1843, inden Aalborg igen fik daguerreotypistbesøg. Fra 1846 og nogle år frem var gæstgiveriet i Bridager Hallings Palæ det senere Hotel Phoenix – centrum for daguerreotypisternes foretagsomhed i Aalborg. Gæstgiveriet, som i denne

periode var byens førende forlystelses-etablissement, annoncerede med, at der hver uge ville ske noget nyt »til Publicums Moro«. Til denne »Moro« hørte blandt »bengalsk Belysning«, sækkevæddeløb og »smukt chinesisk transparent-Fyrværkeri« ofte i et par uger om sommeren en daguerreotypist som f.eks. »professor« Sasse fra Amsterdam. Det gennemgående for de daguerreotypister, som fandt vej til Aalborg var, at de enten var udlært i et finere håndværk med et vist kunstnerisk præg, eller at de havde en teknisk akademisk grad.

»Photographiske Visitkort til Julepressenter«

Op til julen 1857 skrev fotograf C. Falck i en annonce: »Tillige maa jeg til Julepressenter anbefale photographiske Visitkort«. Det var meget tidligt, at aalborgenserne blev præsenteret for det påhit, som i løbet af 1860'erne for alvor skulle bane vej for fotografiets kommercielle gennembrud. I løbet af 1850'erne blev daguerreotypiet afløst af den våde kolloidumproces, som var en negativ/positiv-proces. Det var muligheden for mangfoldiggørelse i det uendelige, som gjorde at disse glaspladenegativer fik afgørende betydning for udvidelsen af fotografiets anvendelsesområde og spredningen af

fotografiet til større dele af samfundet. Det viste sig i Aalborg ved, at byen altid havde mindst en fastboende fotograf efter introduktionen af »Photographier« eller »Lysbilleder paa Papir« i 1855. Aaret efter slog »Hr. Maler og Photograph H. Tønnies« sig ned i Aalborg. Denne tyske glasmaler skulle blive en af landets førende fotografer og absolut nr. 1 i Aalborg i mere end en menneskealder. Hans familie førte forretningen frem til 100 årsjubilæet i 1956. Noget lignende er vist ikke passeret mange andre steder i verden. Tønnies var – som hans samtidige kolleger – meget ivrig for at blive leveringsdygtig i de nyeste fotografiske frembringelser med fantasifulde navne. I den første aalborg-vejviser, som kom i 1861, præsenterede han sin forretning som: »Atelier for Photographie, Panotypie. Litho-Photographie, Stereoskop, Visitkort og Medaillons«. De fotografiske visitkort havde endnu ikke vej til Tønnies' repertoire. Falck havde været lige tidligt nok ude, da han forsøgte sig med visitkort i 1857. Et visitkortfotografi er et kontaktaftryk af et kolloidumnegativ i formatet ca. 6 × 9 cm. Målene var ganske afgørende, for standarden var med til at gøre disse små billeder til en succes. Der blev i stor stil produceret samlealbum, som passede til formatet. Derudover udviklede man særlige »flerøjede« kameraer, som gjorde det

muligt, at tage almindeligvis 8-12 billeder på en plade.

Visitkortfotografierne, som begyndte som et modelune i de højere cirkler i Paris i slutningen af 1850'erne, blev den mest udbredte type fotografi ude i løbet af den sidste halvdel af det 19. århundrede blev det et egentligt erhverv at være fotograf. I denne periode bragte den fototekniske udvikling og en øget købekraft blandt folk fotografiet indenfor rækkevidde for langt de fleste danskere. Sådan var udviklingen i Aalborg og i resten af landet. I 1840-erne var de omreisende daguerreotypister en yndet og sensationel forlystelse, som tiltrak folk alene i kraft af deres sælsomme maskiner og magiske frembringelser. En menne-skealder senere var fotografiet et populært og betaleligt forbrugsgode og mange familiers levebrød. Det er udviklingen mellem disse to yderpunkter der handler om her. Vi kigger først i fotografernes fagblad:

»En irriterende Virkning af det røde Lys på Stemnings- og Nerverlivet kan vel forekomme, men af langt alvorligere Betydning er Fordærvelsen af Atmosfæren ved eller flere Menneskers Aandedræt, samt forbrændingen af Lys i det som oftest slet ikke ventile-rede Rum«

Citatet er sakset fra »Beretninger fra Dansk fotografisk Forening«, som i 1883 skrev om arbejdsbetingelserne for »Kopiersker« og »Medhjælpere« under overskriften »Farer for Sundheden ved arbejder i det mørke Kammer«. Længe før nogen havde tænkt på »arbejdsmiljø« berettede tidsskriftet, at overgangen fra den våde kollo-diumproces til de tørre plader havde medført en væsentlig mindskelse af sundhedsrisikoen – man var sluppet af med de æterdampe, som kollo-dium-processen gav fra sig. Anderledes forholdt det sig med selve produktionen af de nye tørre plader.

»Derimod arbejder de Personer, som tilberede Emulsion og overhælde Plader dermed, under langt ugunstige Omstændigheder, som kunde undergrave Sundheden.«

Så vidt 1883-årgangen af forløberen for Dansk fotografisk Tidsskrift.

I 1880'erne var mange fotografer blevet arbejdsgivere. Især var mange unge kvinder beskæftigede som »Kopiersker« eller »Retoucheuser«. Den tekniske udvikling havde efterhånden banet vejen for begyndelsen til den måde at bruge billeder på, vi kender idag. Med de nye tørre plader var det blevet væsentligt enklere at fotografere udenfor atelieret. Opfindelsen af disse nye plader og få år senere rulle-

filmen bragte derudover fotografering indenfor amatørers rækkevidde. Det var begyndelsen til enden på fotografiets barndom. Denne barndom begyndte i 1830'erne og 40'erne.

»Til Publicums Moro«

I forsommeren 1943 kunne aalborgenserne for første gang ved selvsyn stifte bekendtskab med en af tidens mest omtalte og fascinerende opfindelser – daguerreotypiet. En annonce i Aalborg Stiftstidende bekendtgjorde, at »Heinrich Weninger, Chemiker fra Wien, under sit 14 Dages Ophold her på Stedet optager Daguerreotypportraiter ved nok saa ugunstigt Veir i Løbet af 6 til 10 Secunder«. Det har ikke været i Hr. Hvemsomhelst i 1840'ernes Aalborg, som »blev taget« af hos den omreisende daguerreotypist. Byens borgere måtte erlægge 6 Rigsdaler, hvis de ville opleve denne

forunderlige kunst, som de nok havde hørt et og andet om. Det havde årene forinden forlydt i de danske aviser, at franskmændene Daguerre i 1839 havde udviklet en metode, som gjorde det muligt at fastholde billedet i »Camera Obscura«. I 1843 kunne aalborgenserne så selv prøve at sidde at kigge

ind i en trækasse i nogle sekunder og kort efter se deres eget åsyn på en blankpoleret kobberplade. Daguerreotypiet blev dannet direkte positivt på pladen. Man måtte altså »sidde« en gang for hvert billede man ønskede. At daguerreotypierne var unika satte ganske snævre grænser for den kommercielle udnyttelse af denne nye opfindelse. I løbet af den halve snes år, som daguerreotypiets periode varede, nåede prisen at falde til 2 Rigsdaler, som stadig var bekosteligt. Daguerreotypien nåede aldrig, at blive en vedvarende levevej for fastboende aalborgenserne, dertil var markedet for luksusartikler som daguerreotypier for beskeden blandt byens 7000 indbyggere. Der skulle gå tre år efter Weningers korte visit i 1843, inden Aalborg igen fik daguerreotypistbesøg. Fra 1846 og nogle år frem var gæstgiveriet i Bridager Hallings Palæ det senere Hotel Phoenix – centrum for daguerreotypisternes foretagsomhed i Aalborg. Gæstgiveriet, som i denne periode var byens førende forlystelses-etablisement, annoncerede med, at der hver uge ville ske noget nyt »til Publicums Moro«. Til denne »Moro« hørte blandt »bengalsk Belysning«, sækkevæddeløb og »smukt chinesisk transparent-Fyrværkeri« ofte i et par uger om sommeren en daguerreotypist som f.eks. »professor« Sasse fra

Amsterdam. Det gennemgående for de daguerreotypister, som fandt vej til

Aalborg var, at de enten var udlært i et finere håndværk med et vist kunstnerisk præg, eller at de havde en teknisk akademisk grad.

»Photographiske Visitkort til Julepressenter«

Op til julen 1857 skrev fotograf C. Falck i en annonce: »Tillige maa jeg til Julepressenter anbefale photographiske Visitkort«. Det var meget tidligt, at aalborgenserne blev præsenteret for det påhit, som i løbet af 1860'erne for alvor skulle bane vej for fotografiets kommercielle gennembrud. I løbet af 1850'erne blev daguerreotypiet afløst af den våde kollo-diumproces, som var en negativ/positiv-proces. Det var muligheden for mangfoldiggørelse i det uendelige, som gjorde at disse glas-pladenegativer fik afgørende betydning for udvidelsen af fotografiets anvendelsesområde og spredningen af fotografiet til større dele af samfundet. Det viste sig i Aalborg ved, at byen altid havde mindst en fastboende fotograf efter introduktionen af »Photographier« eller »Lysbilleder paa Papir« i 1855. Aaret efter slog »Hr. Maler og Photograph H. Tønnies« sig ned i Aalborg. Denne tyske glasmaler skulle blive en af landets førende fotografer og absolut nr. 1 i Aalborg i mere end en menneskealder. Hans familie førte forretningen frem til 100 årsjubelåret i 1956. Noget lignende er vist ikke passeret mange andre steder i verden. Tønnies var – som hans samtidige kolleger – meget ivrig for at blive leveringsdygtig i de nyeste fotografiske frembringelser med fantasifulde navne. I den første aalborg-vejviser, som kom i 1861, præsenterede han sin forretning som: »Atelier for Photographie, Panotypie, Litho-Photographie, Stereoskop, Visitkort og Medaillons«. De fotografiske visitkort havde endnu ikke vej til Tønnies' repertoire. Falck havde været lige tidligt nok ude, da han forsøgte sig med visitkort i 1857. Et visitkortfotografi er et kontaktaftryk af et kollo-diumnegativ i formatet ca. 6 × 9 cm. Målene var ganske afgørende, for standarden var med til at gøre disse små billeder til en succes. Der blev i stor stil produceret samlealbum, som passede til formatet. Derudover udviklede man særlige »flerøjede« kameraer, som gjorde det muligt, at tage almindeligvis 8-12 billeder på en plade. Visitkortfotografierne, som begyndte som et modelune i de højere cirkler i Paris i slutningen af 1850'erne, blev den mest udbredte type fotografi ude

To almuebilleder. H. Tønnies. Samling: H. Thestrup Nielsen.

omkring i Europa helt op til 1. Verdenskrig. Også i Aalborg medførte de våde glasplader og deres kommercielle anvendelse i visitkortformatet en iøjnefaldende fremgang for fotografien som erhverv. I 1865 mente fotogrossistfirmaet Budtz-Müller & Co., at det kunne svare sig at oprette et kommissionslager i Aalborg. Der var på dette tidspunkt omkring fem fastboende fotografer i byen – få år før havde Tønnies været ene på skansen. De små visitkortfotografier, som var disse fotografers levebrød var naturligvis hovedsagelig portrætter af de aalborgensiske familier. Men derudover kunne fotograferne tilbyde: »Photographiske visitkort af de forskellige Landes fyrstelige Personer, Digtere, Componister, Kunstnere etc.« Visitkortene var begyndelsen til de fleste af de måder, at bruge billeder på, vi kender idag. Det var nu muligt for den jævne borger at få billeder af sig selv og familien, af tidens berømtheder fra varieteskuespillerinder til kongehuset samt billeder fra fjerne himmelstrøg, som folk måske knap havde hørt om. Alt dette var samlet i kunstfærdigt udført album, som hørte til familiens kæreste eje, og som altid lå fremme i den fine stue. I 1860'erne og 70'erne kom

fotografiet inden for rækkevidde for flere og flere aalborgensere. I 1869 kunne man hos en af byens billigere fotografer – Dokkedahl – erhverve et dusin portrætter i visitformat for 2 Rigsdaler, som 15 år før var prisen for et enkelt daguerreotypi. På samme tidspunkt forlangte Tønnies, som altid var den dyreste i byen, 3 Rigsdaler for 12 visit. Men der var endnu måde med demokratiseringen af portrætfotografierne. I begyndelsen af 1870'erne havde en arbejder i Aalborg en dagløn på mellem 1 og 1½ Rigsdaler. Hvis han ofrede en hel dagløn, var det muligt for en sådan arbejder at komme til fotograf. Hvor mange billeder, han fik med hjem afhang så af, hvor dyr en fotograf, han vovede sig hen til.

»Amerikanske Gjemmefotografier, som aldrig forgaa«

De våde plader havde hjulpet fotografien et stort skridt frem ved deres fremkomst i 1850'erne. Men der var to generende hager ved dem, som man søgte at afhjælpe i de følgende årtier. Det ene problem var eksponeringstiden, som fortsat var på flere sekunder – hovedholderen var en uundværlig rekvisit for den tids portrætfotografer.

Det andet problem var »det våde element«, som bestod i, at pladerne skulle gydes med emulsionen umiddelbart før eksponeringen og fremkaldes umiddelbart efter. Det var derfor nødvendigt, at medføre mørkekamertelt, hvis man ville fotografere udenfor atelieret. Disse to vanskeligheder blev afhjulpnet af de tørre plader, som blev taget i brug i begyndelsen af 1880'erne. Fra 1882 begyndte Heinrich Tønnies at producere gelatineemulsionsplader i sidehuset til de store atelier, som han året før havde åbnet på Nytorv i Aalborg. Disse nye plader, som gjorde det muligt at få eksponeringstiden ned under 1 sekund, blev derfor hurtigt taget i brug af de aalborgensiske fotografer. Overgangen til de tørre plader havde ikke umiddelbart samme store indflydelse på fotografiets kommercielle muligheder, som introduktionen af de våde plader og dermed negativ/positivprincippet havde haft i sin tid. Den nye fotografiske proces banede vejen på amatør- og pressefotografer, men det er en lidt anden historie.

I 1880'erne og 90'erne var det især den generelle økonomiske udvikling i byen – særligt helt op mod århundredeskiftet – som bragte større dele af byens befolkning i kontakt med fotografiet. Det større marked for fotogra-

fier medførte en øget konkurrence og etableringsiver i 90'erne. Ved århundredeskiftet var der omkring tolv fotografatelierer i byen, som med forstærker efterhånden var vokset til 37.000 indbyggere. Et af de mere muntre indslag i denne periodes fotografannoncering stod N. Nielsen for. I 1885 tilbød han »Amerikanske Gjemnefotografier, som aldrig forgaa: 5 Stk. 1 Kr. og 25 Øre«. Der var tale om »gem«-fotografier (gem=ædelsten), som i det engelske navn ikke er forsynet med nogen løfter om holdbarhed. Det var derimod små billige fotografier på blik, som bl.a. var populære hos omreisende fotografer på markedspladser.

»Det store Publikum er i Søndagstøjet«

Selvom det blev økonomisk gennemførligt for flere og flere at blive fotograferet, var det for langt de fleste stadig en begivenhed at komme til fotograf. Denne begivenhed udviklede sig efterhånden til en hel lille teaterforestilling med veludviklet scenografi og en gennemført iscenesættelse. Overskriftens »Klipper med Papmaché Overtræk og et fingeret Piano« fra et katalog med atelierrekvisitter fra 1885, som bl.a. også bød på »Universal-Meubel« og »Baad med Aarer«. Heinrich Tønnies kan give os et indtryk af samtidens opfattelse af

besøget hos fotografen. Den på det tidspunkt meget veletablerede aalborgfotograf skrev i 1897 et indlæg på søndagslukning i »Beretninger fra Dansk fotografisk Forening. Han får det sidste ord:

»Det store Publikum er i Søndagstøjet, er maaske i Stemning og har Penge på Lommen, faar lyst til at lade sig fotografere med det samme. Men om Mandagen allerede er Stemninger borte, Pengene i Reglen ogsaa, og lad os huske, at Fotografier er bliver Luxusartikler; var det en Nødvendighed, vilde Sagen stille sig anderledes.«

Bent Nicolajsen
cand.phil.

Den 26-årige BENT NICOLAJSEN, er netop blevet færdig som cand. phil fra Ålborg Universitets Center. Som fotohistorisk interesseret har han meldt sig ind i vort Selskab.

Bent havde som eksamensopgave valgt at skrive om Ålborg-fotografernes socialhistorie fra 1843-1900. Skriftet er en guldgrube af oplysninger, dækkende den omtalte periode. Vi har her valgt, at lade ham selv fortælle, om sit omfattende arbejde og specialet's indhold. Hans systematiske gennemgang af indholdet giver kun et beskedent indtryk af værkets store værdi, for den fotohistorisk interesserede. Det sociale aspekt omkring fotografernes liv og levned, er her for første gang gennemgribende analyseret. Bogen kan anbefales på det varmeste, og vil sikkert give mange inspiration, til at begive sig ud i det fotohistoriske studie.

Den 174 sider store opgave, kan rekvireres ved at fremsende Kr. 150.00 på giro Nr. 9 36 95 46. FOTOGRUPPEN MIDTBYEN. Vestergade 42. 9760 VRÅ. (Begrænset oplag). F.B.

Hugo Matthiessens Aalborg fotograferet september 1916

Hugo Matthiesen's (1881-1957) ansættelse som museumsinspektør på Nationalmuseet's 2'afdeling i 1910, skulle få en fotohistorisk betydning vi kan glæde os over idag.

Den 2'bog i en planlagt række topografiske bøger om vore købstæder, handler om Ålborg. Jan Kock og hans medarbejdere har udvalgt 183 billeder i formatet 12x16,5 cm. Billederne er trykt i Duplex og gengivet 1:1 i en usædvanlig fin reproduktion. Hugo M. anvendte et "Nellerød-kamera" nr. 290, til sine optagelser. For at opnå maksimal skarphed, gjorde han tit brug af de lange eksponeringstider, hverved de uskarpe personer på en del billeder. Han foretrak tidlige morgenoptagelser, derfor de lange slagskygger. Det er en nydelse at betragte disse gamle huse

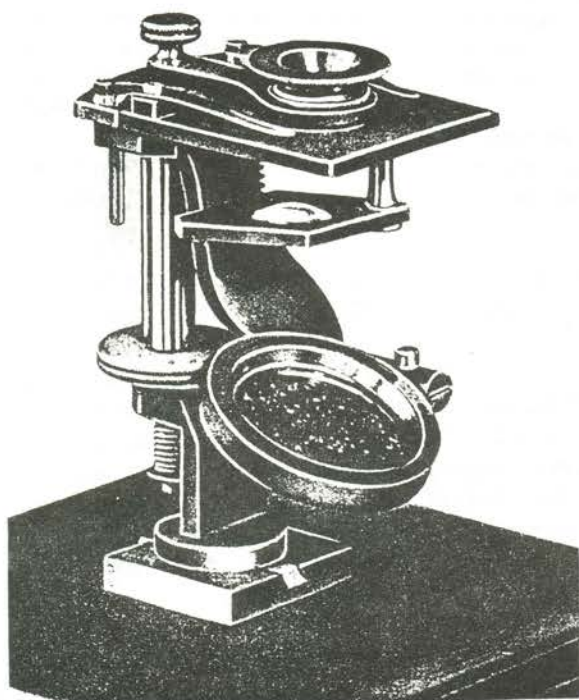
fra en periode, som vi netop har fået beskrevet så fint af Bent Nicolajsen.

Fra Ålborgs storhedstid fornemmer man det trængte købmanskvarter. her fik man ørene døde af den evindelige klappen. på stenbroen af bønder - og tjenestefolks træske. Mange detailoptagelser beskriver ældre tiders bygningsstil med en arkitekts akkurate. Billederne af Jens Bangs Stenhus, opført i 1620'erne supplerer fint daguerreotypiet fra ca. 1850.

En gennemarbejdet og flot bog, som vil pynte under juletræet. Format 20x20 cm, 136 sider. Kr. 117,- Ålborg historiske museum. o8 124522. eller i boghandelen.

Jan Kock

Niels Resdahl-Jensen

Erstes einfaches Mikroskop von Carl Zeiss

1816-1888

Navnet Carl Zeiss kender alle fotointeresserede og især fotosamlere, men hvem var denne mand, hvis navn stadig 100 år efter hans død er lige aktuelt?

Carl Zeiss blev født i 1816 i Weimar, hans far havde en legetøjsforretning, og var lærer i kunsten at dreje. Efter gymnasium kom Carl i lære på et finmekanisk værksted i Weimar. Han arbejdede dog også i Stuttgart og Wien.

I året 1846 etablerede han sig i universitetsbyen Jena med et finmekanisk værksted. Reparation og konstruktion af naturvidenskabelige instrumenter skulle være grundlaget for virksomheden. Efter et par år havde han konstrueret et simpelt mikroskop, som kom i produktion. Zeiss begyndte også at konstruere mere sammensatte mikroskoper, men de var ikke bedre eller dårligere end dem fra andre optiske værksteder.

I 1866 kom Carl Zeiss i kontakt med Ernst Abbe (1840-1905). Abbe var universitetsuddannet i matematik og fysik. De to mænd dannede et fuldendt makkerpar, som skulle erobre en spændende verden indenfor optik og mekanik.

I året 1866 kunne man fejre fremstillingen af mikroskop nr. 1000, i 1873 nr. 2000 og 1876 nr. 3000. I 1879 fremkom homogen immersion mikroskopet. Antallet af medarbejdere kom op mod 50 og blev hurtigt større. I 1880 erhvervedes et grundstykke i byens udkant, hvor nye værksteder og lokaler opførtes.

Zeiss og Abbe arbejdede med noget de kaldte fantasioptik, det var optik som blev konstrueret med hypotetiske glassorter, som slet ikke eksisterede.

Samtidigt med dette, arbejdede en ung mand, Otto Schott (1851-1935) med nye glassmelter med lithium i. Hans fader havde et glasværk i Westfalen. Otto Schott ønskede at få undersøgt de optiske egenskaber i det nye lithiumglas.

1879 sendes prøverne til Abbe, som konstaterede at de ikke var gode nok. Der var for meget schlieren i, dvs. spændinger, men de havde nogle egenskaber, som var nye og anderledes.

Et samarbejde blev etableret, nye forsøg blev sat i gang med bor og fosfor. Abbe konstruerede et spektrometer til at måle brydningen i de nye glassorter. I 1886 udsendte firmaet Schott det første katalog med de nye glasprøver.

Dette udviklingsarbejde blev grundlaget for at man kunne konstruere de første anastigmater, som fremkom i 1890.

Carl Zeiss stod som eneejer af virksomheden frem til 1875, hvor Ernst Abbe kom ind som medejer. I 1881 kom sønnen, Roderich Zeiss ind som den tredje part. Carl Zeiss var nu svækket af alder og sygdom, Abbe og Zeiss junior kunne ikke samarbejde, hvilket medførte at han trak sig helt ud kort efter at Carl Zeiss døde den 3. december 1888.

Ernst Abbe stod nu som eneejer af en virksomhed med 300 ansatte. I 1891 oprettede han Carl-Zeiss-Stiftelsen, som overtog alle hans ejerrettigheder samt gav medarbejderne mange sociale rettigheder, sygekasse, folkehus, pensionsordninger m.v.. Ernst Abbe ønskede dermed at sikre virksomheden for fremtiden. Dette lykkedes, idet firmaet nu gik ind i en meget hastig udvikling, som bragte medarbejderstaben op på 1300 ved Ernst Abbe's død i 1905.

Berømte objektiver, som planar og tessar så dagens lys, men det er en anden historie, som vil komme i vort april-nummer!

Artiklen er et uddrag af et foredrag holdt i Sel-

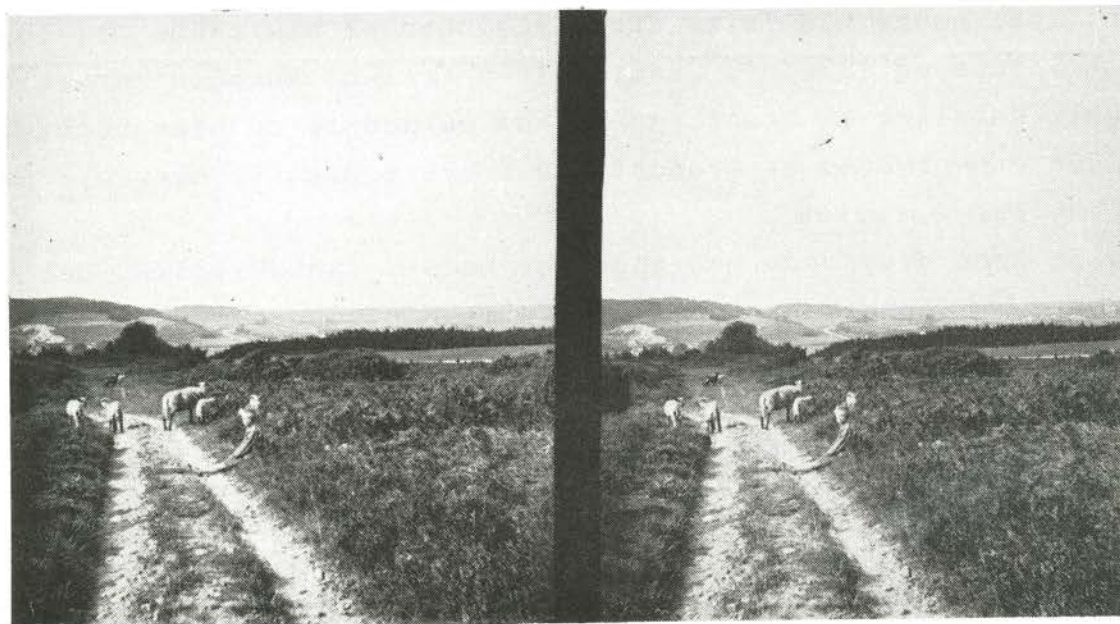
skabet den 20/10-88. Kan rekv. fra redaktionen.

Litteratur:

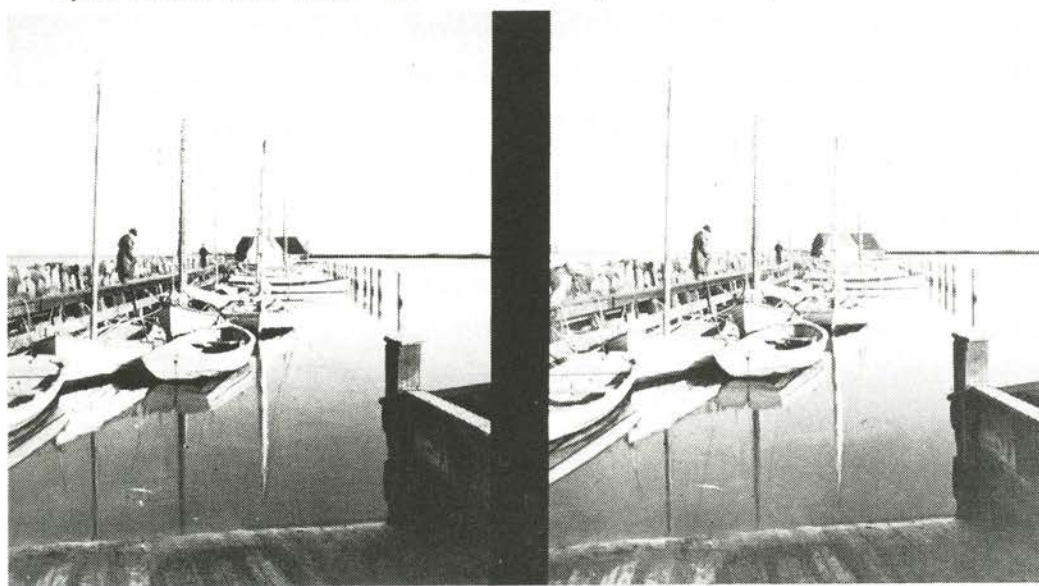
Felix Auerbach: Das Zeisswerk. 1914. ■

STEREOSKOPKLUBBEN

• MØNSTERSAMLINGEN •

Jysk motiv med får. Også i dag et yndet fotografisk objekt!

Lystsejlere i en nordsjællands havn.

Christians Havns kanal i København.

STEREOSKOPKLUBBEN stiftedes i januar 1908. Foreningens erklærede mål var at rekruttere interesserede personer, amatører og professionelle hvis interesse var at dyrke det stereoskopiske fotografi. På dette grundlag dannedes "MØNSTERSAMLINGEN". Idéen var at rundsende fotografiske frembringelser og ved hjælp af et diskussionshæfte, at bedømme hinandens billeder.

Klubben valgte af praktiske grunde, et standardformat på 12x16,5 cm, hvilket var i overensstemmelse med, som skrevet står: "en snedker (?) i Nellerød var flink til at fremstille kameraer".

Der var visse regler for optagelse af billeder i stereoskop-klubben "MØNSTERSAMLING", bl.a. at mere end halvdelen af samtlige medlemmer skulle stemme derfor. Det første billede, som blev sendt i cirkulation var optaget af en Hr. E. Mynster, "Parti ved Gurre sø", det skete den 13. november 1915.

Ved gennemsyn af "MØNSTERSAMLINGEN", forbavses man over den meget svingende kvalitet, hvilket må bero på en akut mangel på gode og vel-funfunderede stereoskopapparater.

Det fremgår af referaterne, at raster og kornproblemet var en alvorlig trussel mod det gode resultat.

Flere kendte fotografer har igennem tiderne været medlem af den ædle klub, bl.a. kongelig hoffotograf Peter Elfelt fra ca. 1913-22.

I diskussionshæfterne kan man læse om medlemmernes besværligheder. Hr. Asger Nielsen replicerer følgende til et ældre medlem (indmeldt i 1917):

"Om de gamle amatørers oppakning! Ak ja! Men ærlig talt: Dengang var det pladerne, der vejede mest!

De gamle trækameraer var nu forbavsende lette i forhold til dimensionerne. I vore dage (1962) er filmen selvfølgelig lettere, og optagelsesformaterne er blevet mindre. Men selve kameraets vægt? Har de aldrig set en LEICA-MAND i fuld krigsmaling, med to kamera-huse og tre fire objektiver?! - "Løft engang, hvor den er tung!"

Undskyld, hvis jeg har trættet dem, med denne lange udgydelse!

TAK for synet af billederne. Jeg håber vi efterhånden får flere af disse gamle billeder at se!".

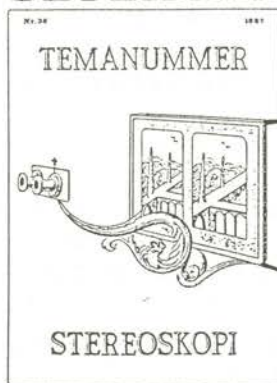
Århus den 21. oktober 1962.

De tre billeder, vi har valgt at præsenterer fra "MØNSTERSAMLINGEN" er et udtryk for de bedste optagelser. Det skal retfærdigvis siges at mange optagelser af naturmotiver, hvis gengivelse ville være unfair i den trykkekvalitet, vort blad kan byde på.

Medlemstilgangen og interessen har svinget igennem tiderne. Maksimalt har ca. 20-30 været indmeldt. I dag har klubben et meget begrænset medlemstal men håber på en renæssance, idet flere entusiastiske medlemmer af Dansk Fotohistorisk Selskab forsøger at få mere gang i stereoskopklubben.

Behovet for stereoskopisk mateiel er også stort i dag - hermed opfordrer formanden ERICH KIRSCHNER medlemmer af D.F.S. der er i besiddelse af apparater og tilbehør ved eventuelt salg, at kontakte denne!

OBJEKTIV

Materialet til denne artikel er bearbejdet og skrevet af redaktionen på grundlag af fremsendte dokumenter. F.B

D.F.S.'s første temanummer "Stereoskopi, at se rumligt" kan endnu leveres til Kr. 75:00 inc. stereobriller.

Efter en beskrivelse af stereoskopfotograferingens princip følger de bedst kendte kameratyper og betragtere fra begyndelsen af 1850'erne og frem til vor tid!

Herefter kan man betragte 60 stereoskopbilleder. Disse er udvalgt som en bytur i kongens KJØBENHAVN for cirka 80 år siden.

Underteksterne er en kulturhistorisk beretning set med samtidens øjne. Hæftet kan bestilles ved at ringe til redaktionen eller et andet bestyrelsesmedlem.

UDSÏT IKKE DIN BESTILLING. RESTOPLAGET ER LILLE OG EF-TERSPØRGSLEN STOR. DET KUNNE VÆRE EN FLOT JULEGAVE!

• KRONE OG KAMERA •

Flemming Anholm

Rundt om i verden findes der store samlinger af fotografier. En af de helt store findes i Det Kongelige Bibliotek, med millioner af billeder.

Sådanne samlinger dækker i almindelighed alle aspekter af tilværelsen, og er af største værdi for kendskabet til det sidste halvandet hundrede års samfundsforhold, klædedragter, arkitektur, boligforhold, politik, krig og fred, såvel som til studiet af ældre tiders fotografiske processer.

Og så er der de specielle samlinger, som oftest er mindre af omfang, men ikke derfor nødvendigvis mindre interessante. En af disse, er den, som det engelske kongehus har opbygget gennem det meste af de halvandet hundrede år.

Det er ikke nogen lille samling, for den rummer mere end 50.000 billeder, som til daglig befinder sig på Windsor Castle.

To engelske fotohistorikere, Frances Dimond og Roger Taylor, har fået tilladelse til at udtage et betydeligt antal af de mest interessante billeder, som nu kan ses på The National Museum of Photography, Film and Television i Bradford, 300 kilometer nord for London. Udstillingen fortsætter gennem det meste af 1989, så der vil være mulighed for at aflægge den et besøg.

I juli måned i år besøgte Niels Resdahl udstillingen og har fra denne hjembragt et flot katalog med et betydeligt antal fremragende reproduktioner af de udstillede billeder. Det er faktisk forkert blot at omtale det som et katalog, for der er tale om en bog på 223 sider på glittet papir, og foruden billederne er der talrige oplysende tekster ligesom ethvert billede er forsynet med fyldige oplysninger om såvel motiv som om fotograf.

I 1840 blev den unge dronning Victoria gift med prins Albert af Sachsen-Coburg, og allerede samme år stiftede de bekendtskab med daguerreotypiet, idet de købte et par eksemplarer der var importeret fra kontinentet, sandsynligvis Frankrig, og et par år senere lod Albert sig under et ferieophold i Brighton afbilde på daguerreotypier.

I den kongelige samling (men ikke med på udstillingen) findes et eksemplar på en tidlig udnyttelse af fotografiet til et praktisk formål. I 1842, ved afslutningen af den såkaldte opiumskrig, blev der indgået en aftale mellem Kina og Storbritanien, der bl.a. drejede sig om, at Hong Kong indtil slutningen af det 20. århundrede skulle være en britisk kronkoloni. Traktaten var affattet på kinesisk såvel som på engelsk. I England ville man gerne have en kopi af det originale dokument, og man kaldte derfor på Henry Collet, den kongelige miniaturermaler, der for nylig var begyndt at arbejde med fotografering efter Fox Talbot's kalotyp-

Collen fremstillede uden vanskelighed den ønskede kopi, medens en afskrift udført med hånden ville have beredt store vanskeligheder på grund af de uvante kinesiske skrifttegn.

En kongelig fotograf

Kongeparrets interesse for fotografier blev dog først rigtig vakt ved den store internationale udstilling i London 1851, et arrangement som prins Albert havde interesseret sig meget for.

Det var ved den lejlighed det berømte Krystalpalads blev opført i Hyde Park som et led i udstillingen. På denne udstilling blev for første gang vist en større mængde fotografier, ialt ca. 800, og det satte gang i forståelsen for dette nye medium. Også Fox Talbot blev påvirket af successen og besluttede at opgive sin patentbeskyttelse og eneret på kalotypiprocessen i England, hvilket var en medvirkende årsag til at Photographic Society of London blev dannet den 20. januar 1853, og ved Selskabets møde i juni samme år kunne præsidenten Sir Charles Eastlake meddele, at dronningen og prins Albert havde påtaget sig at være Selskabets protektorer.

I det royalistiske England blev alt hvad dronningen og hendes ægtefælle foretog sig et eksempel til efterfølgelse, og da Victoria på den store udstilling købte et eksemplar af en nyhed, et Stereoskop med tilhørende billeder, der var udstillet af et fransk firma, banede dette naturligvis vejen for en hurtig udbredelse af dette legetøj, der i det næste halve århundrede var at finde i de fleste borgerhjemms dagligstuer.

Medvirkende til succesen var i høj grad Scott Archers collodium proces, der gjorde det muligt at frembringe billeder af hidtil ukendt skarphed og kvalitet. Stereoskopmanien skabte nok de første store formuer i fotografiens historie, og store forlag, der solgte millioner af stereobilleder, opstod i mange lande.

Af ægtefællerne var prins Albert den, der var mest interesseret i den ny kunst, han forsøgte sig endda selv som fotograf, men der er vist ikke bevaret prøver på hans duellighed. Indtil sin død i 1861, kun 42 år gammel, samlede Albert mange billeder til den kongelige fotosamling. I begyndelsen var en væsentlig del deraf fotografiske reproduktioner af berømte kunstværker, men siden blev motiverne mere og mere det levende liv, - familie og venner, berømtheder indenfor kunst og kultur, politik, samt landskaber, arkitektur etc.

Fotointeressen i den kongelige familie var ikke begrænset til forældrene. Deres næstældste søn, Alfred, blev selv en fremragende fotograf, der mestrede den omstændelige vådpladeprocess. Hans læremester var en tysker, Dr. Ernst Becker, prins Alberts bibliotekar der bistod kongefamilien med køb af kameraer og tilbehør.

Becker var en kyndig amatørfotograf, og da prins Albert i 1860, 16 år gammel fik et komplet fotoudstyr, leveret af firmaet Murray og Heath, var det Becker, der satte ham ind i brugen af dette.

Alfred gik op i fotografering med liv og sjæl, og 224 billeder optaget i perioden 1860-65 er bevaret i et album. Fra sit ophold i Tyskland sendte han senere 143 af sine optagelser hjem til dronning Victoria.

Tiden og teknikken taget i betragtning er dette jo ganske imponerende, - det var jo længe før "tryk-på-knappen-æraen".

Prinsesse Alexandra

En anden kongelig person, der med iver og talent dyrkede fotografien, var Alexandra (1844-1925), datter af Christian den niende af Danmark og dronning Louise. I 1863 var hun blevet gift med den engelske tronarving Edward, prinsen af Wales. Allerede på dette tidspunkt spillede et fotografi en rolle i hendes tilværelse.

Da tiden var kommet, da man skulle finde en passende ægtefælle til prinsen af Wales, udbad man sig fotografier af europæiske prinsesser og fyrstedøtre, og i den konkurrence var den kønne Alexandra en sikker vinder. Det var dog først da hun var op i fyrrerne, at Alexandra blev aktiv fotograf.

Som så mange andre på den tid, slutningen af firserne, kom også for Alexandra inspirationen fra George Eastman, der havde lanceret det første amatørkamera i 1888.

Alexandra's første fotografiapparat var et Kodak Nr. 1 fra 1889, og på det billede af hende, som vi her gengiver, ses hun med dette kamera i hånden. Iøvrigt var Kodak hendes stadige leverandør, og man ved, at hun er ejet et Bulls Eye 2, såvel som et Bulls Eye 4 special.

Mademoiselle Jenny Lind.
Daguerreotypi 1848.
Foto: Kilburn. 9x11,6.

Alexandra var en habil fotograf med øje for motiver, et udvalg af hendes optagelser udkom i 1908 i bogen "Queen Alexandras Christmas Gift Book", og den blev solgt i et meget stort oplag, og indtægterne herfra blev benyttet til velgørende formål.

I vor her omtalte bog "Crown and Camera" giver en seks sider lang artikel et indgående portræt af denne begavede kvinde.

Vor begrænsede plads har kun muliggjort at gengive nogle få af bogens mange illustrationer. De mest bemærkelsesværdige af disse er William Edward Kilburns daguerreotypi fra 1848, af Jenny Lind, "den svenske nattergal". Ikke blot er det et skønt billede med en fremragende udnyttelse af Jennys spejlbillede, men det synes jo også at sætte et spørgsmålstegn ved myten om daguerreotypiprocessens ekstremt lange belysningstider.. Selv bogens kyndige forfattere omtaler andetsteds i "Chrown and Camera" belysningstiden for en daguerreotypioptagelse til en halv time.

Billedet af Jenny Lind viser ikke den mindste antydning af bevægelse, og så stille kan man kun stå i ganske få sekunder.

Kodak Nr. 1. 1889.

Den store jæger.

Vi bringer et billede af William Cody, kendt under navnet "Buffalo Bill". Det er fremstillet af fotograferne Elliott og Fry i 1892. Cody havde deltaget i indianerkrige og var en stor jæger, så da man i 1860'erne byggede jernbaner tværs over det amerikanske kontinent for at nå ud til Stillehavet, blev han af Kansas Pacific Railway engageret som bøffeljæger for at skaffe mad til de tusinder af jernbanearbejdere, der var beskæftiget, og det er derfra hans navn stammer. Senere startede han verdens første Wild-West-Show, som han med stor succes turnerede med, ikke blot i U.S.A., men også i Europa, hvor han bl.a. to gange præsenterede sin forestilling for dronning Victoria.

"Jesse og Thomas".

Dronning Victoria 1897.

I 1853 udbrød der krig mellem Rusland og Tyrkiet, bl.a. på grund af en strid om pilgrimmes adgang til Jerusalem, og i 1854 stillede England og Frankrig sig på Tyrkiets side, - ikke af sympati for tyrkerne, men for at beskytte deres egne interesser i den nære Orient, som kunne blive truet, hvis Rusland fik større indflydelse i den del af verden.

Krimkrigen, som den blev kaldt, fordi den største del af krigshandlingerne fandt sted på halvøen Krim i Sortehavet, er formentlig den første krig, der har haft sin egen fotograf, Roger Fenton.

Det billede, som vi her bringer, er dog ikke et Fenton-billede. Det er taget i England af Cundall og Howlett, og viser to hjemvendte, sårede soldater, Jesse Lockhurst og Thomas O'Brien, der blev modtaget af dronningen.

Dronning Victoria beskæftiget med jordiske sysler - en optagelse af sjælden art.

Billedet af den strikkende dronning, der sidder sammen med prinsesse Beatrice i dagligstuen på Windsor Castle, er taget i 1895 af den danske fotograf Mary Steen, der havde et meget kendt og anerkendt fotoatelier i København. Hun var af Alexandra blevet anbefalet til denne opgave.

"Crown and Camera" er en fremragende bog, som sikkert vil interessere mange af Dansk Fotohistorisk Selskabs medlemmer. Prisen er 12.95 pund, og for at gøre det lettere at erhverve et eksemplar, vil redaktionen påtage sig at hjemforskrive det antal af bogen, der måtte blive bestilt. Skriftlig eller telefonisk meddelse til redaktionen inden den 31. januar 1989.

En foto-laps 600 år!

Jeg må ha'et minde
om det søde barn!

Jeg må ha' lavet en 2 me-
ter høj forstørrelse til
mit soveværelse!

Frihedsgudinden, Eiffeltårnet, Den Lille Havfrue og Manneken Pis er for filmfabrikanterne nogle indbringende fotografiske motiver! Sidstnævnte kan i år fejre 600-årig fødselsdag - med evig forvisning om, at knipseriet vil fortsætte.

Siden 1388, har Manneken Pis, stået på hjørnet af Rue de Le'tuve bag byen Bruxelles's store torv. Statuens oprindelse er lidt uklar, men i 1388, henvises der til den - som en ud af 30 offentlige steder, hvor byens borgere kunne hente drikkevand.

Mange historier er fortalt, om den lille herre, én af dem, går ud på, at en søn af en meget "driftig" adelsmand, som forsøgte at forføre den fromme Sainte Gudule.

Vor'herre straffede ham, ved at dømme hans søn til evigt, at forblive barn!

Arkiv: Ole Knudsen.

DANSK MUSEUMSTJENESTE

Istandsættelse af Ancient Fotografi, Daguerreotypier og Grafik for Arkiv, Forskning og Udstillinger, m.m. Tekniske Artikler.

RØDKÆLKEVEJ 118. DK 2600. Tlf. 02 45 65 85

• KØLN 1988 •

- intet nyt fra fotofronten

Per Ask Nielsen

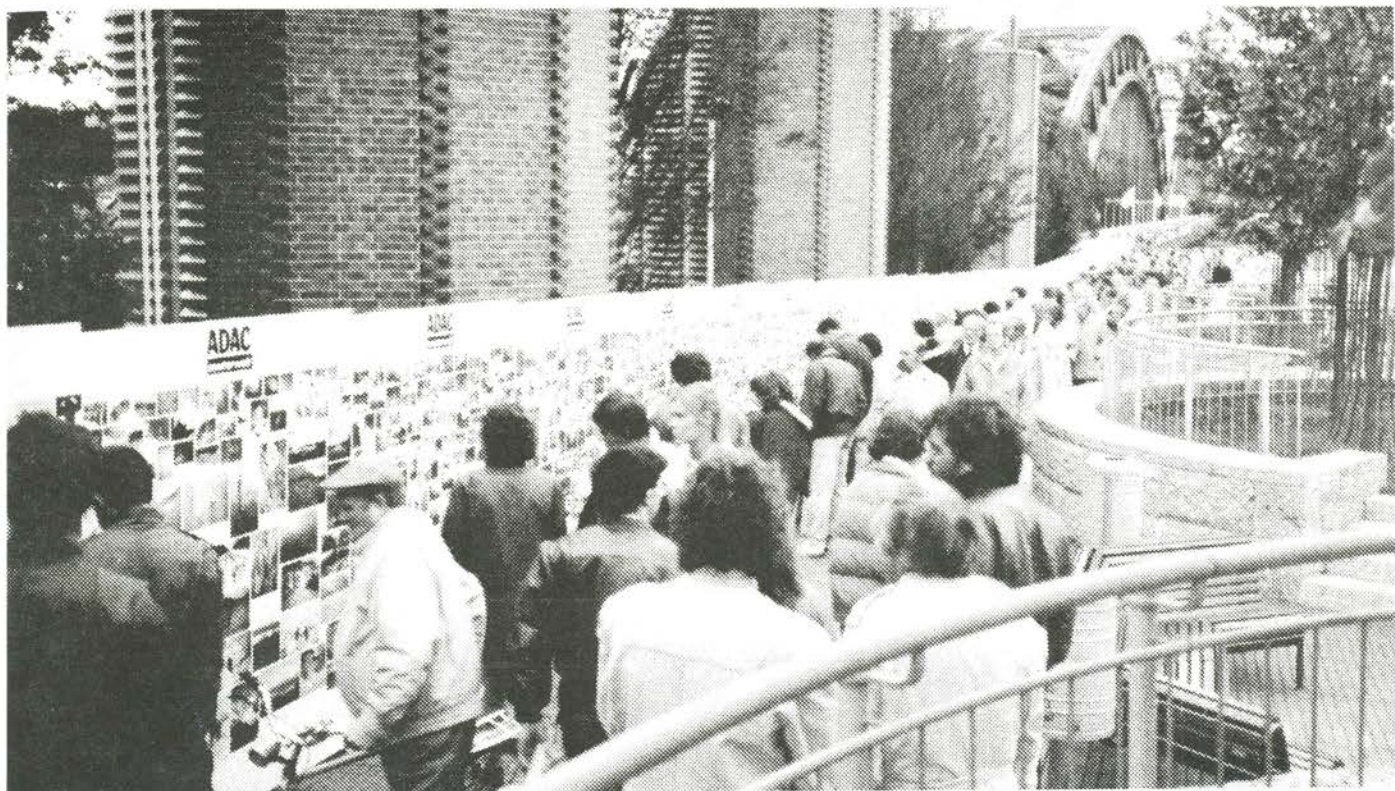
photokina
Billedets verdensmesse

Köln 1988

Köln am Rhein - de nye museumsbygninger t.v. med domkirken som baggrund. På broen anes den een kilometer lange billedudstilling.

Den 20'de verdensfotoudstilling i Köln er allerede historie. Publikumstallet steg med 24% til godt 150.000 fra ialt 123 lande - fra Danmark kom 1 2 1 7 fotofolk. Stigningen er opnået ikke mindst på grund af at man i år ophævede adgangs-begrænsningen og indbød også amatørerne. Som messe for fotografien er dens betydning af flere grunde nok på retur, også på grund af elektronikkens eks-plosive fremmarsch. Det er da også indenfor dette felt de virkelige nyheder kan findes.

Verdens største foto-udstilling nogensinde - 150.000 fotografier opklæbet i media-orden (udvalgte efter div. bladkonkurrencer) på en mere end 1100m lang frise mellem LUDWIG-MUSEET (bl.a.HISTORAMA) og messehallernes hovedindgang.

FREMTIDENS PORTRÉTATELIER -

- var på messen en realitet hos japanske HITACHI i hal 4.1/C10. Her kunne man, siddende i et stål-rørstativ, løbende blive "taget af" hjulpet af et par charmerende video-assisterter, der umiddelbart efter på en TV-skærm "bladrede" kunne fremvise et større antal øjebliksoptagelser. Efter valg af den rigtige grimasse, fik man efter ca. 3½ min. udleveret en perfekt udprintet farvepapirkopi i postkortformat. Printteknikerne fremviste med stolthed systemets indmad - bl.a. et cellophanlignende tricolor-filter a'la farveprinterbånd. På billedet t.h. ses til venstre et nyt offer i vente-position, medens den netop videograferede venter ved printerens bagest. Til højre assistenterne under det vægmonterede kamera.

Köln Messe

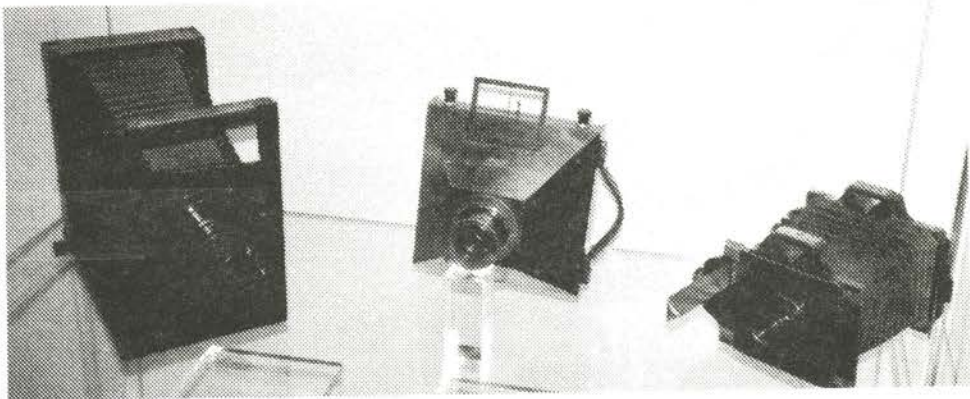
I passagen mellem hal 2 og 5 var arrangeret en fornem oldtimer udstilling med sjældenheder fra AGFA HISTORAMA (bl.a. et originalt DAGUERREOTYPE kamera), samt fra Hansjörg LORSBACH og Klaus STORSBERG's private samlinger (begge mCD). Ved siden af udstillingen kunne man opleve vesttysk TV "live", hvor et permanent arbejdende studie sørgede for en vis publikums-tilstrømning.

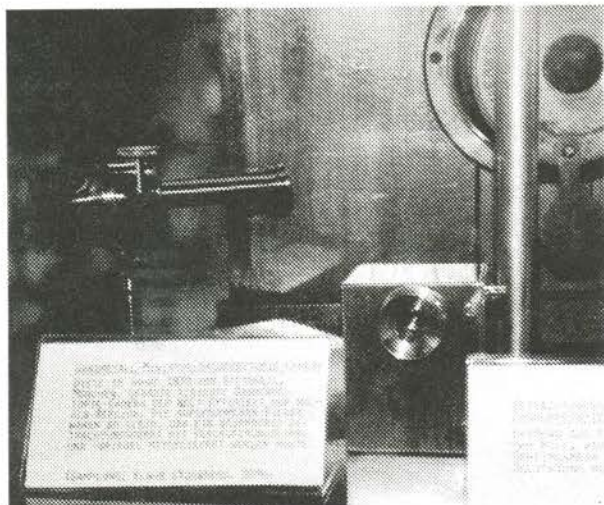
Var man heldig kunne man blive guidet gennem udstillingen. Her er det vice-præsidenten i CLUB DAGUERRE - Matthias-Josef ZIMMERMANN (fuldskæg), der giver herlighederne et par ord med på vejen.

HISTORAMA-RARITETER PÅ RAD!

Fra venstre - 1) Rejsekamera, 13x18, i træ og messing udsmykket med indlagt ædeltræ - ca. 1870. - 2) OTTOMAR ANSCHUTZ berømte trækamera med spalte-lukker fra 1888 - fremstillet hos GOERZ. - 3) 13x18 optisk bæk-kamera (1895) fra H. MATTSCHKE, WIEN efter design af DAVID WATZEK.

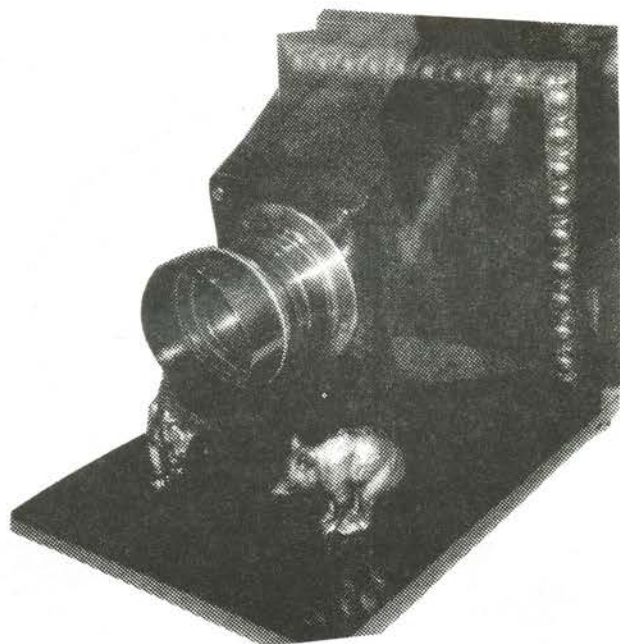
Et flot indslag i Ludwig-museet var en næsten komplet samling af AGFAs kameraproduktion (HISTORAMA) udstillet på væggen i cateteriaets mellemgang.

Fra STORSBERGS samling var udlånt denne flotte kopi efter verdens første småbilledkamera - STEINHEIL MINIATURE DAGUERREOTYPI-kamera (format 8x11mm), hvormed de fleste af medaillonfotografierne i STENGERS samling i Historama er optagne. Ved siden af minien en kopi af betragteren med en original ALPHONSE GIROUX, Paris daguerreotypi-kamera som baggrund.

Hvad der manglede af oldtimere på messens stande, fandt man i fuldt mål i Kölns fashionable gågade, hvor det specielt i mode- og juvelerbutikker var inn at garnere de-luxe tingene med flotte gamle kameraer.

En fornem kopi efter Daguerreotypi-kamera fremstillet hos BOURQUIN i Paris. (Historama-Ludwig museet).

photokina
Billedets verdensmesse

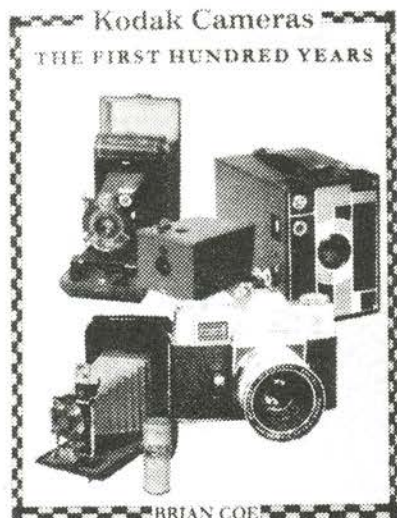
Köln 1988

PHOTOKINA - nu kaldet "Billedets Verdensmesse" - startede i 1950 og fortsætter nu hvertandet år (lige tal) i den 2000 år gamle Rhinby KÖLN. Siden starten har den stadig udviklet sig i størrelsen til nu at fylde 13 kæmpehaller med ialt 137.000 kvm. I den 20'de udstilling - fra 5. til 11. Oktober 1988 deltog mere end 1200 udstillere fra 35 lande repræsenterende alle verdensdele. Foruden de omfattende billedudstillinger vises der et kæmpeopbud indenfor FOTO, FILM, VIDEO, LABORATORIEUDSTYR samt PROFFESIONELT MEDIA.

P.F.N.

- leg med foto

ÅRETS JULEGAVE !

En næsten komplet beretning om samtlige KODAK-kameraer gennem de første 100 år skrevet af den engelske kender BRIAN COE. 300 sider med over 600 emner og et hav af illustrationer.

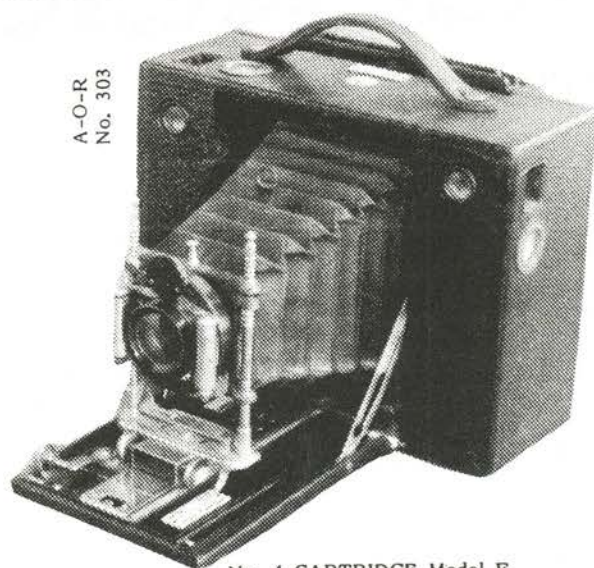
NU EXTRA
DANSK
INTRODUKTION
VEJLEDNING
samt specielt
INDEX.

Kr. 385.-

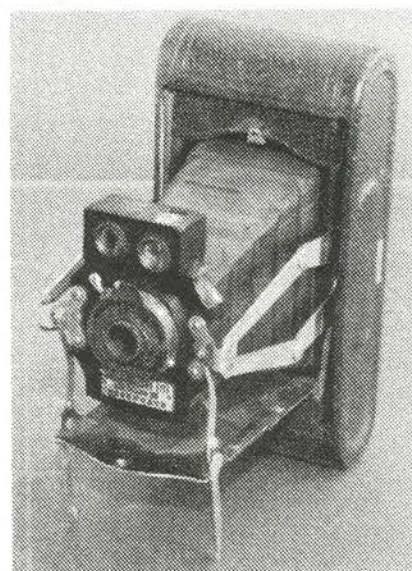

DK 7400 HERNING-BREDG.13-15-TLF.07-12 55 14

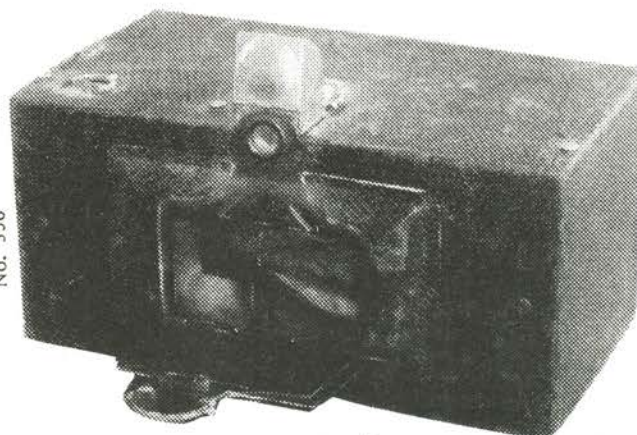
ASK-O-RAMA slutter året med at udstille 100 Kodak kameraer under et portræt af George Eastman. Blandt mange andre kan ses:

No. 4 CARTRIDGE Model F.
Plade- & rullefilmskamera fra 1904.

No. 1A FOLDING POCKET Model B.
Første til A.116 r.film. 1905.

No. 4 PANORAM KODAK Model B.
142° billedfelt 85x300mm (A103) 1900.

November 1988.

POLACK 1938-1988

En præsentation

Dansk Fotohistorisk Selskab kippede med flaget den 1. november til ære for et dansk fotoimportfirma der på dagen fejrsit 50- års jubilæum. Firmaet POLACK GRUPPEN, som det hedder i dag, var blandt de første fotogrossistfirmaer, som indmeldte sig i vort Selskab. FOTO- INGEN FREMTID, UDEN FORTID!

Firmaet startede den 1. november 1938, i København på adressen Vestergade 12A - på dørskiltet stod der JAMES POLACK A/S. Stifteren af virksomheden var James Polack, som på dette tidspunkt var 45 år, og allerede havde gjort karriere i fotobranschen. Med en aktiemajoritet på 250.000 startede han nu eget firma, med sig selv som adm. direktør.

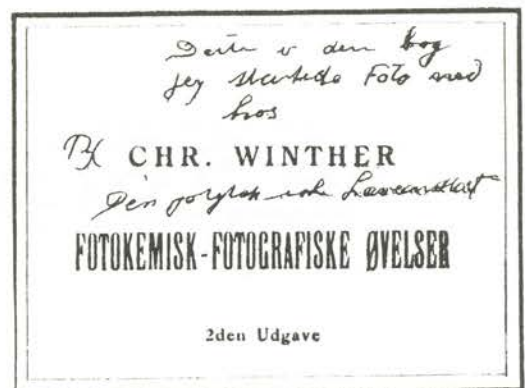
Polack var begyndt i fotobranschen 20 år tidligere hos KODAK, og ud over den forretningsmæssige uddannelse, satte han sig også ind i de grundlæggende fotokemiske og tekniske grundregler på Polyteknisk læreanstalt, som han selv har skrevet på forsiden af et duplikeret hæfte, som blev fundet ved en senere flytning.

Unge Polack havde fart på fra starten, og efter 10 år i branchen sad han som direktør for den tyske fotokoncern Agfa's afdeling i Danmark. Polack's hovedinteresse var røntgenfilm, og gennem den fik han mange personlige kontakter på landets sygehuse, hvor der var røntgenafdeling.

I begyndelsen af 30'erne skete der store omvæltninger i Tyskland. Nazisterne kom til magten, og raceteorien om den ariske races overlegenhed førte til uhyggelige pogromer, især mod jødiske statsborgere, som blev fjernet fra offentlige og private topstillinger. Disse love gjaldt ikke kun i Tyskland, men også for tyske firmaer i udlandet, og James Polack, der hele sit liv havde været dansk statsborger af jødisk slægt, blev fyret på gråt papir i 1938.

Polack satte sig imidlertid ikke med hænderne i skødet, men var få måneder senere klar til at fortsætte med sit eget firma: James Polack A/S.

1938: I september afh. stiftende generalforsamling, og i november åbner James Polack A/S Fotoimport og engros i København. 1942: Maj-Bestyrelsen i James Polack A/S udskiftes efter besættelsesmagts krav og i september flygter James Polack til Sverige. 1945: Fred i verden og i juni vender James Polack hjem og den gamle bestyrelse genindtræder i firmaet. 1947: James Polack A/S bliver dansk agent for ANSCO (GAF) USA. 1948: James Polack får agentur for Johnsons kemikalier. 1950: Photokina starter i Köln. Importør for bl.a. Schneider, Balda, Rowi, Chremer, Metz m.fl. 1963: Generationsskifte - Tage Enkelund køber James Polack A/S og fører virksomheden videre under samme navn. 1964: De første Olympus gastrokameraer kommer på markedet.	1965: J.P. bliver agent for Olympus medico endoskopisk udstyr. 1968: Hasselblad agent i Danmark. 1969: Firmaets stifter James Polack dør. Samme år overtages Polaroid agenturet af Kodak. 1971: Polack bliver agent for Pentax og Elmo. 1974: Bolex agenturet opgives efter 36 år. Polaroid opretter eget datterselskab. 1988: Firmanavnet ændres til POLACK GRUPPEN. med 6 selvstændige afdelinger.

Kbh, 18/4 1918.

Kr. Professor H. I. Hannover, R. Th.,
Polyteknisk Lærestalt, Kbh.

Jeg beholder til mit Lofte ved behgl. Samtalen med Professoren d. 12. d. skal jeg herved tillade mig nærmere at forsvare de af mig omtalte fejl i den oprindelige Del af Dr. Chr. Winthers "Fotokemisk-Fotografiske Øvelser", 2de Udgave, 1916:

I - Pag. 7, Lin. 15-18, står, at "ved Konstruktionen af Objektivet indføres der undertiden nogle fejl, som den enkelte Læser ikke har, nemlig: mangelfuld Centrering af Linsen, Reflexpletter, Forværring og Tegnethed". - Jeg skal glæde det herover, at den enkelte Læser ogsaa kan indvise nærliggende Centrering, nemlig i Forhold til Fokuseringen og dermed

J.P. Hansen's smukke sirlige håndskrift....

Vi skal i denne sammenhæng blot bringe en kronologisk oversigt af firmaets historie - samt historien omkring det famøse dupliserede hæfte der bærer titlen "Fotokemisk-Fotografiske Øvelser" 2den udgave af Chr. Winther 1916 - herom fortæller Sigfred Løvstad, Danmarks Fotomuseum:

Dette lille ydmyge hæfte på godt og vel et halvt hundrede sider er at finde på en bibliotekshylde på Danmarks Fotomuseum i Herning.

På to led har den sin historie - og er et godt eksempel på hvordan tilfældigheder redder bevaringsværdige ting.

Hen over forsiden titel er skrevet med pen: "Dette er den bog jeg startede Foto med hos Prof. Chr. Winther. Den Polytekniske Lærestalt". (Chr. Winther var dog endnu ikke professor endnu). Håndskriften er James Polack's. Denne bog gav ham altså den første indsigt i fotograferingens mysterier.

Jeg havde egentlig søgt denne bog længe, da jeg kom til at omtale et specielt forhold mellem hr. J.P. Hansen (Norka-Hansen) og forfatteren til omtalte lærebog for Hans Otte. (James Polack).

I museets ret omfattende samling af Norka-Hansen-papirer, har jeg bl.a. også dele af en korrespondance mellem J.P. Hansen og professor H.I. Hannover, (dengang Chr. Winther's foresatte på Den Polytekniske Lærestalt).

I et 15 sider langt brev fra april 1918, redegør J.P. Hansen, med hans flotte håndskrift, for en række efter hans mening alvorlige fejl i 2. udgaven.

Han fik ikke noget tilfredsstillende svar fra professor Hannover. Hansen skriver igen - og direkte til Chr. Winther. En nærmere granskning foretaget af Werner Olsen i 1987 kan kun give J.P. Hansen ret - ubegribeligt, at Chr. Winther ikke har bøjet sig for kendsgerningerne.

Dette hæfte er givetvis sjældent i dag - netop fordi det er dupliseret. Den 3. udgave er også i museets samling. Den er bogtrykt og udgivet på G.E.C. Gads forlag i 1919 - og fejlene er her rettet eller udeladt!

MØNTERGÅRDEN ODENSE

– som fotografen så det!

Udstillingen i den lange gang og de tre vægmontre på trappeafsatsen består af billeder fra de endnu uregistrerede negativsamlinger fra fotograferne Biering, Brandt, Davids, Lønborg, Lykke og Otto Nørmark. Man har bestræbt sig på at finde motiver, som ikke tidligere har været vist. Billederne er delt op i tre grupper: Gader og stræder i Odense. På arbejde i Odense. Livet i Odense og på indkøb i Odense.

Under gennemgangen af negativerne har man fundet mange spændende motiver, som man slet ikke kunne få plads til på plancerne. For at udvide udstillingsarealet har man samlet en del billeder i nogle ringbind, som ligger på bordet på trappeafsatsen.

Denne del af udstillingen er udarbejdet på basis af en udstilling fra 1983, tilrettelagt af cand.mag. Tove Lehrmann.

I monterne vises eksempler på fotografernes protokoller m.m.. Desuden ses forskellige fotoalbums, bl.a. en enestående samling fotografier fra Odense politi af arrestanter.

Atelier. Med nogle af de ting, som fotografer har afleveret til museet, gives her et indtryk af, hvordan en fotografs atelier tidligere kan have set ud. I et hjørnemontre fortælles om den specielle teknik, stereofotografering, og i en vægmontre ses objektiver, kameraer m.m..

Udstillingen er tilrettelagt af Lene B. Pedersen og Kirsten Jørgensen.
Fotograf: Carsten Dalegaard.

Overgade i Odense, ca. 1900. Fotograf Carl Brandt.

Oprydning efter havnebranden på Munke Mølle, juli 1925.
Fotograf Edv. Biering.

Billedsamlingen

Præsentation

Møntergårdens billedsamling blev grundlagt omkring år 1910 i det daværende Fyns Folkemuseum i Eiler Rønnovs gård i Nørregade. Derefter er samlingen gradvis blevet udvidet med afleveringer fra fotografer, offentlige institutioner, nuværende og tidligere beboere i Odense, og mange andre.

I de sidste 10-20 år er der sket et vældigt opsving både i interessen for gamle billeder og i afleveringerne, og Møntergårdens billedsamling er i dag en af landets største.

Samlingen består af fotografier og skilderier fra Odense-området. Den er opdelt i tre grupper: Billeder fra Odense by, registreret efter gadenavne, billeder registreret efter emne, portrætter i alfabetisk orden.

En del af byens fotografer har afleveret kameraer, objektiver, ateliermøbler- og bagtæpper, samt en række andre genstande, brugt i det daglige arbejde med fotograferingen. Ligeledes har 5 af byens fotografer afleveret deres store samlinger af negativer, således at Møntergården nu er i besiddelse af negativer og protokoller fra fotograferne Carl Brandt, Edvard Biering, Harald Lønborg og Herluf Lykke, E. Christoffersen og Otto Nørmark.

Problemet med disse store negativsamlinger er, at der endnu ikke er blevet bevilget tid og penge til den registrering, der ville gøre samlingerne brugbare for publikum.

Man kommer i kontakt med Møntergårdens arkiv på o9 13 13 72, lokal 4624. Det er Lene Birkelund Pedersen der står for billedsamlingen, hvis enestående indsats er en pryd for museet.

"Odense - som fotograferne så det" fortsætter hele 1988-89. Om søndagen er der gratis adgang.

KATALOG

• Nyt dansk fotografisk tidsskrift •

Museet for Fotokunst
&
Forlaget Brandts Klædefabrik
Odense

KATALOG hedder det, og udsendes af Museet for Fotokunst og forlaget Brandts Klædefabrik, Odense, fire gange om året. Redaktionen er langt i hænderne på Finn Thrane og Henning Hansen, sidsnævnte står som ansvarshavende. Tidsskriftet skal både være katalog for den omfattende udstillingsaktivitet på museet, samt orientere bredt og fyldigt indenfor dansk og udenlands fotografi, nutidigt som historisk.

Det første nummer lever fint op til disse bestræbelser. Af særlig interesse for læsere af OBJEKTIV vil nok være Robert Meyers artikel - "La Maison Bonfils" i forbindelse med museets udstilling af en række af Felix Bonfils optagelser. Udstillingens undertitel er: ÆGYPTEN, SYRIEN, PALÆSTINA, 1886. Fotografierne stammer fra museets egen samling.

Det er lidt gådefuldt, hvad årstallet 1886 henviser til. Umiddelbart vil man tro det må være optagelsesåret, men det fremgår af Robert Meyers artikel, at Felix Bonfils er død 1885, så optagelserne er nok væsentlig ældre.

Familien Bonfils flyttede fra Frankrig til Beirut i Libanon 1867 og startede her et fotografisk atelier. Felix Bonfils var egentlig uddannet som bogbinder, men havde 1860 deltaget i en militær ekspedition til Libanon, hvor der også dengang havde været svære uroligheder mellem druzerne og kristne. Under opholdet var han blevet så betaget af landets skønhed, og det eksotiske orienten, at familien besluttede at flytte dertil.

Felix Bonfils skal have lært fotograferingens finesser hos Abel Niépce de St. Victor (nevø af en af fotografiens opfindere). Denne oplæring skete i årene 1866-67.

Felix rejste i årene herefter rundt til Ægypten, Syrien, Palæstina og Grækenland med sit våd-plade udstyr. 1870 vendte han tilbage til Frankrig og åbnede et atelier i Alés, hvorfra han også forhandlede sine orientalske billedserier. 1871 skrev han en længere rapport til Société Française de la Photographie, hvori han nævner 591 motiver fra orienten.

Hans kone Lydie blev i Beirut og drev her det fotografiske firma alene, efter Felix død 1885, dog hjulpet af sønnen Adrien indtil 1895. Efter fru Bonfils død bliver det fotografiske firma drevet videre i Bonfils navn helt frem til 1945.

Felix Bonfils fotografier i KATALOG- der er otte helsides gengivelser - er alle nummererede. På nær et enkelt har de numre under 500, og jeg har indtryk af, at det må være nogle af de optagelser, han omtaler i 1871.

Nu kan det måske synes lidt pedantisk, at interessere sig så meget for om optagelserne er 15 år yngre eller ældre, men er de optaget før ca 1880, må de være taget på våde kolloidum plader, og det indebærer, at pladerne skal præpareres, eksponeres og fremkaldes indenfor ca. 20 minutter.

Felix kunne altså ikke sende et par dusin eksponerede plader hjem til Lydie i Beirut til fremkaldelse, men måtte medbringe mørkekammertelt og fuldt laboratorieudstyr på sine rejser, der mere måtte have karakter af ekspeditioner.

Hvis min fornemmelse er rigtig, så synes jeg det gør optagelserne noget mere interessante, i hvert fald set fra et fotohistorisk synspunkt.

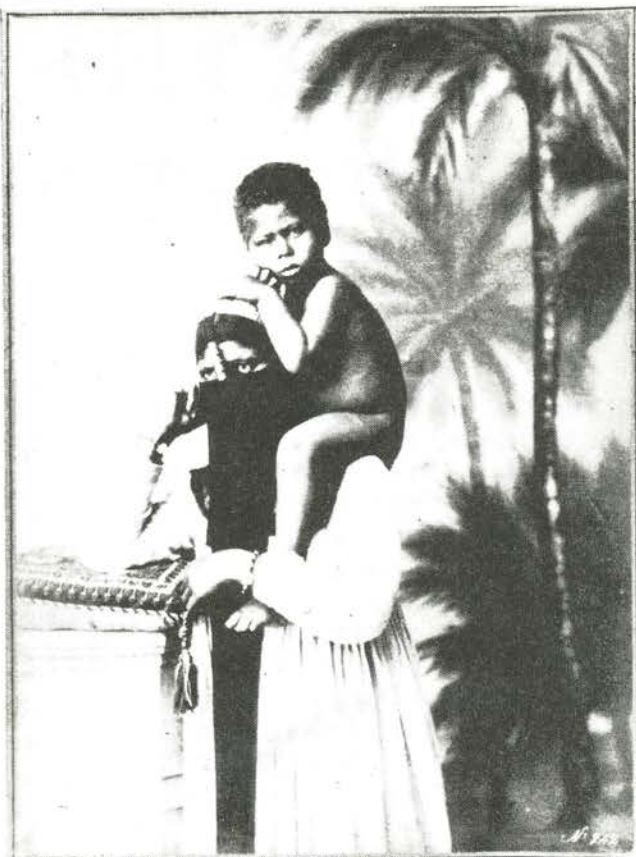
UDKOMMER 4 GANGE ÅRLIGT. A4 FORMAT TRYKT PÅ GLITTET PAPIR. Ca. 56-72
SIDER. PRIS. KR. 65:00 (LØSSALG). ABONNEMENT: KR. 185:00. TEGNES VED
HENVENDELSE TIL: MUSEET FOR FOTOKUNST. BRANDTS PASSAGE 37-43 5000
ODENSE C. TELEFON 09 13 78 97.....

Poul Pedersen

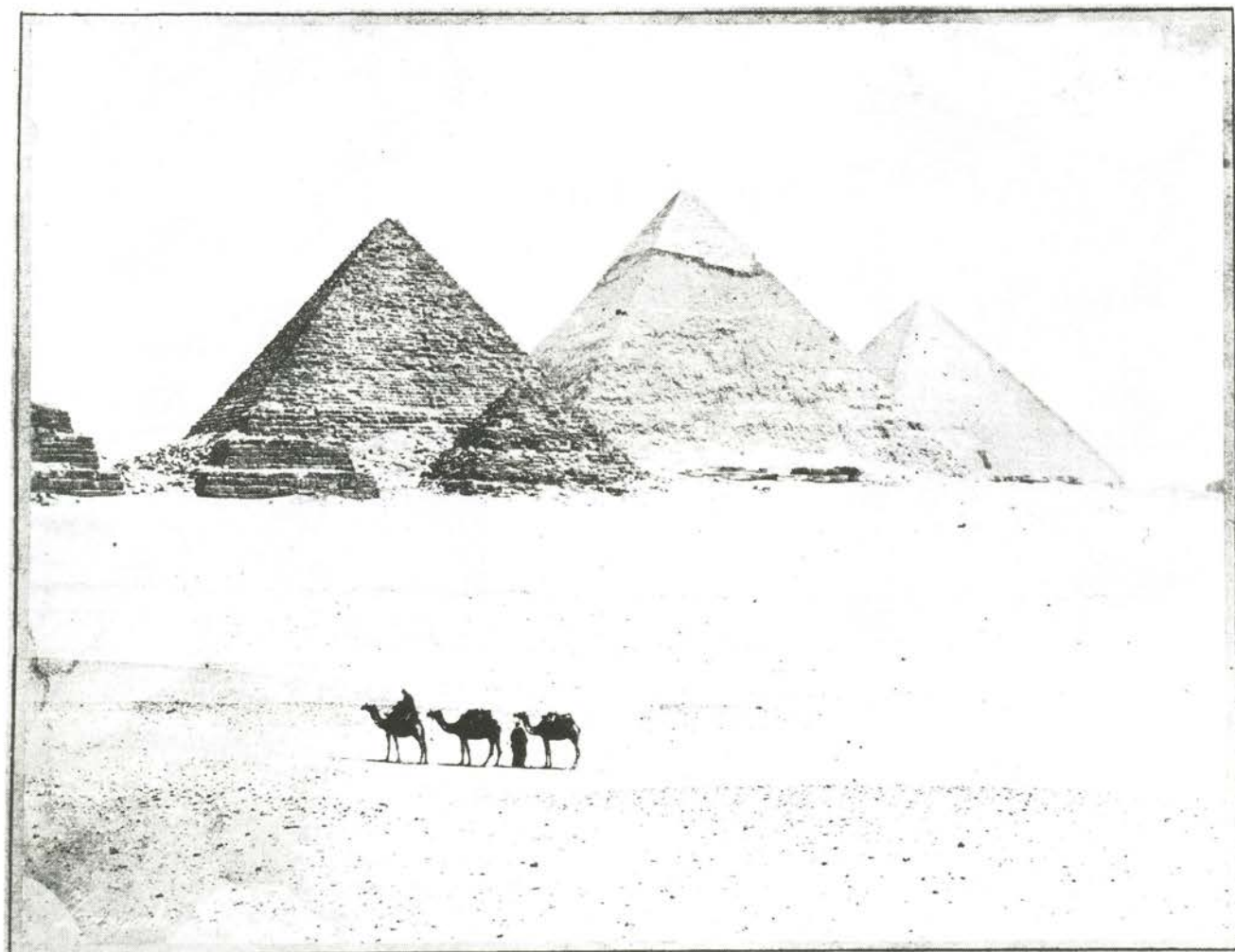
Kvartalstidsskrift for fotografi

To Kaivasser eller tyrkiske politisoldater
i de fremmede konsulers tjeneste. Nr. 777.

En koptisk kvinde med barn. Ægypten.
Nr. 242.

Cheopspyramiden med den brudte spids, 233 m høj
Chefrens med beklædning. Nr. 191.

KØBENHAVN

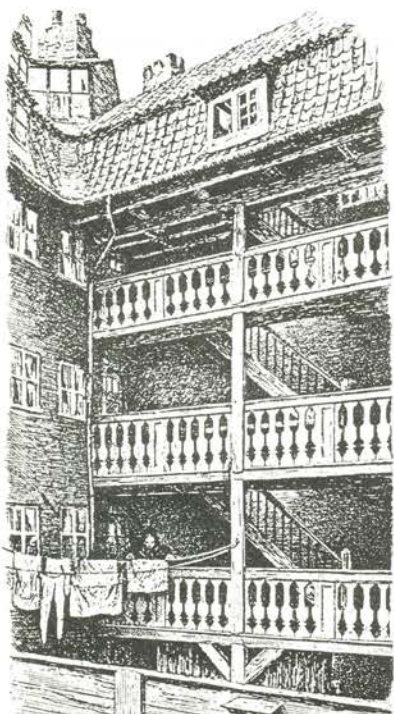
før og nu - og aldrig

Det er et København under stærk forvandling, der fortælles om i bind 5 af værket KØBENHAVN før og nu - og aldrig. Og det er da også blevet til et digert bind med mange spændende illustrationer fra kvarteret mellem Kongens Nytorv, Rosenborg og Nyboder. Ikke mindst Borgergade-kvarteret har ændret sig gennemgribende siden 2. verdenskrigs afslutning - på godt og ondt. Kvarteret VAR nedslidt og uegnet til beboelse i den foreliggende stand i første halvdel af dette århundrede. Nu er charmen og livet i de gamle gader til gengæld næsten for strømlinet og effektivt. Men her i bogen findes altså bevaret en lang række af tidligere tiders gadepartier og ejen-

domme i fotografier og tegninger, der viser at en del burde og kunne være bevaret i restaureret form.

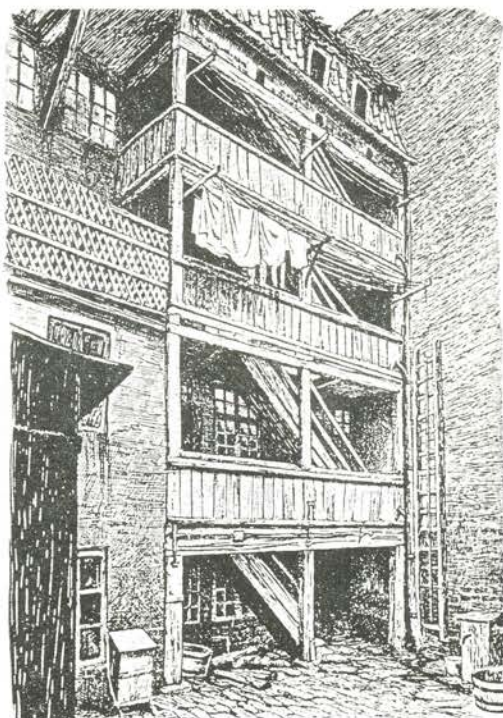
Sys og Godfred Hartmann, som i en årrække selv boede midt i kvarteret, færdes hjemmevant i området og fortæller historien om bygninger, anlæg og personer med tilknytning til dette smukke, men altså stærkt ændrede stykke København.

Det siger sig selv, at gennemgribende forandringer er sket på baggrund af mange forskellige projekter og planer gennem tiden. Derfor kan man også i dette bind finde mange "aldrig-eksempler" - planer, som aldrig blev realiseret - af den ene eller den anden grund, som omtales i billedteksterne til illustrationerne.

Kort før »Det skarpe Hjørne« ved Helsingørsgade lå Adelgade 22. Fra gaden adskilte huset sig ikke fra de øvrige, men i gården kunne man se en åben svingegang med trappe til de øvrige etager. Det var et hus fra tidligt 1700-tal, der var som skabt til kulisse til en Holberg-komedie. - Tegning af Alfred Larsen 1881.

Kgs. Nytorv, Rosenborg og Nyboder

Også i gården til nr. 26, som lå endnu nærmere »Det skarpe Hjørne«, var der svingegang med trapper op til sidefløjene. Man spillede nødigt plads i det smalle forhus til trapper. - Tegning af Alfred Larsen 1884.

Det har fra begyndelsen været redaktionens klare mål at give fyldigst mulige billedtekster, anbragt under eller ved siden af værkets 7.500 illustrationer. Måske var vore ambitioner på dette punkt større, end vi i starten havde sikret os tilstrækkelig dækning for. Fra kritiske og kyndige læsere er vi - navnlig vedrørende bind 2 - i hvert fald blevet gjort opmærksom på en række større og mindre unøjagtigheder og enkelte grove fejl.

De fleste af de påviste fejl drejede sig om upræcise dateringer af fotografier. Blandt de hjælpsomme læsere fandtes der adskillige med særlige forudsætninger på hvert sit felt inden for klædedragter, bil- og motorekylmodeller, nummerplader, parkeringsskilte, vejbelægning og malede færdselsstriber, der muliggjorde nøjagtigere datering. Det er disse dybt engagerede læsere, vi skylder tak for det foreløbige rettellesblad.

Det er nok de færreste af vore 12.500 læsere, der har bemærket ret mange af unøjagtighederne, for kun et fåtal er meningsforstyrrende. Men hvis et så centralt værk skal være en vigtig kilde for fremtidens byhistorikere, må værket selvfølgelig ikke være behæftet med konstaterede fejl. Derfor har redaktionen behandlet alle de modtagne læserbreve seriøst.

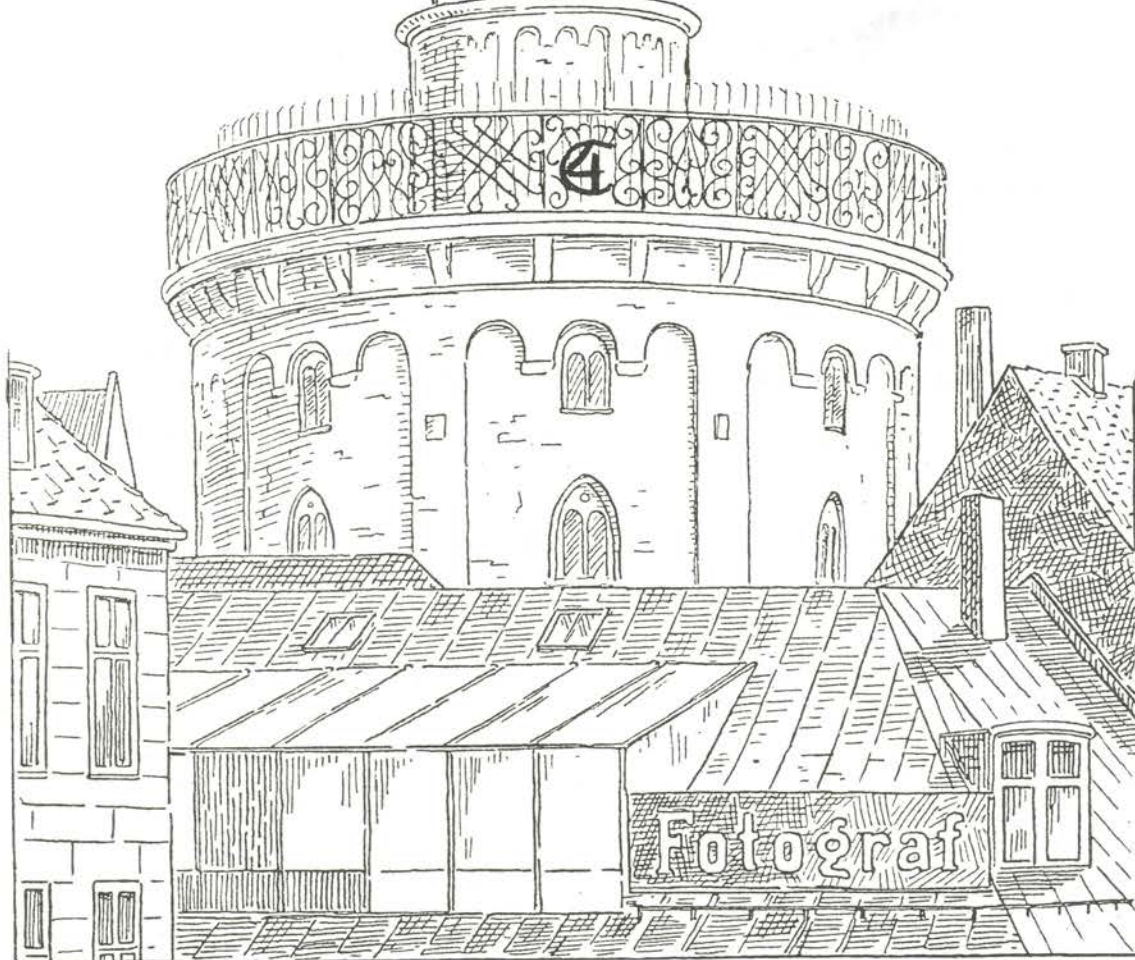
CHRISTIAN IV PAA RUNDETAARN

Motto: Hold nu fast, Kresjan, fald nu bare inte a' paa den! — Mel.: Menuetten af Elverhøj.

En Morgenstund vi stejlede
— Hvad var der dog paa Færde?
Ifald vi ikke fejlede,
Stod Kristian den Fjerde
Lyslevende paa Taarnets Top
Med Sværdet ved sin Side!
Hvordan han kommen var derop,
Det var ej godt at vide.

Han kender ej sit Folk igen,
Naar Stimlen han betragter,
Han ser dem, hvor han skuer hen,
I ganske nye Dragter.
Da faar vort Hus han Øje paa
Og peger frem fornøjet —
Nu har han Gaaden løst: »Haa, haa!
Det er *derfra* de har Tøjet!«

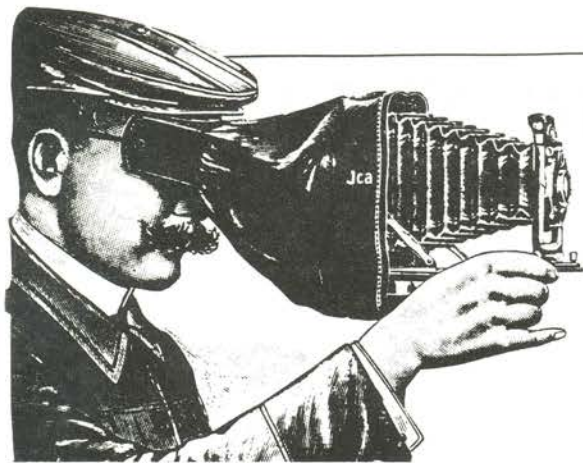

Fremtidig Udsigt fra **F. Zachariae's Magasiner** Vinduer.

Ideen efter "Dannebrog" fra den 12. Januar 1895.

Under den bramfri parole "Hold nu fast Kresjan" inddrager fabrikant Francis Zachariae (1852-1936), salig Christian IV i en reklame for sin konfektionsvirksomhed der lå på Kultorvet.

Tegneren forsøger at visualisere udsigten fra Zacharias's magasiner med Runde Tårn, Kresjan og Peter Elfelt's første atelier på hjørnet af Kultorvet med adressen Købmagergade 64.

»Dit og Dat«

- JULEMØDE •
- KLOKKEN 19.30 •
- DEN 8. DECEMBER •

• MØDEREFERAT •

MARTS MØDET:

Det lykkedes på et hængende hår, at få dansk kortfilm's ubestridte mester til at holde et foredrag om ikonografiske film, dvs. film som bygger delvis på originalfotos og film.

Jørgen Roos viste nogle af sine film, som alle bar præg af "mestere"ns hånd der både kan skrive, fotografere og klippe.

Roos fortalte levende om sine trængsler på vejen til de ønskede mål. Hans muligheder for at rejse økonomiske midler har i de senere år været alt for ringe, og dansk kortfilm fører en hensygnende tilværelse, som man ikke kan være bekendt..

Efter filmforevisningen var spørgelysten stor blandt de fremmødte medlemmer. Til sidst fik vi en spændende beretning om hans store arbejde, med at løse gåden omkring lokaliseringen af endnu en kongegrav, som man mener befinder sig i Keop's pyramiden.

Stort fremmøde til en aften med en stor dansk filmmand.

SEPTEMBER MØDET:

Claus Eigtved-Neble har som bekendt været en tur i Amerika. Et af hans mål var International Museum of Photography at Georg Eastman House i Rochester.

Tekniske vanskeligheder med et kamera havde nær givet "sort skærm", men takket være en diaserie optaget af Mogens Koch fra Konservatorskolen, få dage før vort møde, og en ældre serie, optaget af Sigfred Løvstad, fik vi en farverig gennemgang af museet's store samling, samt af museet's tilbygning, som placeres under jorden - for ikke at ødelægge Eastman House' oprindelige udseende.

Claus Neble fortalte om sine egne iagttagelser på stedet, og efter næsten to timers orientering, følte vi det som om vi selv havde været en tur derovre. TAK til Claus for en fin beretning.

Herefter viste Svenn Hugo, en film fra verdensudstillingen i 1939 - filmen var i farver, og det var utroligt så friske kulører der stadig var at hente ud af strimlen.

En sort/hvid film optaget i maj 1945 vistes som afslutning på aftenens program. Filmen indeholdt mange interessante optagelser, og gav et meget levende billede af de dramatiske maj-dage.

Mange medlemmer havde medbragt sommerens fund, og snakken gik livligt til det var tid, at sige tak for en fornøjelig aften.

24. SEPTEMBER. • Formidlingssalg •

Det store formidlingskatalog med billeder var blevet fremsendt i god tid til medlemmerne, som på denne måde kunne orientere sig behørigt. Det store fremmøde og den gode stemning, formidlede at salget gik strygende. Mange medlemmer fik sig det apparat, som længe havde stået på ønskesedlen. MEKANISK-MUSEUM erhvervede sig mange fine tekniske klenodier, som vi engang i fremtiden kan gense på museet. Klokken 17:00 var alle bordene TOMME og en rigtig "isenkramdag" var slut!

1. OKTOBER.

Efter den store interesse, der har været for formidlingssalget i København, ugen før, var det ventet at det ville gentage sig i Randbøldal. Det viste sig at holde stik. Kontrollen ved indgangen - det er også mig - melder, at der kom 32 medlemmer, hvoraf 2 meldte sig ind på stedet.

Vi startede med at spise en udmærket middag - der er kommet nye værtsfolk, der også laver god mad, bl.a. hjemmelavet is - og kl. 13:00 blev der officielt åbnet for eftersynet.

Kl. 14:00 startede formidlingssalget, der, som det er tradition i Selskabet, havde Andreas Trier Mørch som en god og levende auktionarius.

Til at holde rede på, hvem der købte hvad, sad Niels Resdahl-Jensen og Ole Knudsen, med spidse blyanter og papir, og Jan Klinksgaard fattede som sædvanlig rundt og fandt de rigtige ting på det rigtige tidspunkt. Efter en mat start, kom der gang i budene, og resultatet blev at næsten alt blev solgt. Interessen var stor, især for de gode og spændende ting, men også mere almindelige ting fandt deres købere til gode priser.

N.O.R.

22. OKTOBER. • Loppemarked •

Efterårsferien lagde en dæmper på sæsonens loppemarked. 58 medlemmer lagde dog vejen forbi Østerbro Medborgerhus. Mekanik i lange baner, samt en serie ægte albumin billeder til spotpris blev handlet. En del helt nye medlemmer dukkede op!

VEL MØDT NÆSTE GANG!

FAG ~ FOTO

v/ SVEND NIELSEN

AUKTIONSNYT FRA UDLANDET:

CORNWALL, Köln sept. 1988.

Et Voigtländer messingoptik nr. 2306, ca. 1845-48. Stand C, blev solgt for DM. 1.375.00. Vurdering DM. 100.00.

Et andet V-optik nr. 10611, ca. 1860 med stikblænde, blev solgt for DM. 660.00, men var vurderet til DM. 500.00 - man har sikkert fået byttet om på de to effekter - til glæde for køberen.

Et Zeiss Ikonflex III 1939, tessar 2,8, med albadasøger fik hammerslag ved DM. 1.540.00 - vurdering DM. 500.00.

Auktionshuset Christie. Juli 1988.

En stor specialauktion for Leica-folk gav bl. a. følgende priser:

Leica I nr. 217, anastigmat. £. 6.050.00, var vurderet til £ 7-9.000. Luxus Leica nr. 34813 ca. 1930, vurderet til £ 6-9000, blev ikke solgt. Her er SUPERCHANCEN!

Et sæt OHIKO-M, Stenar komplet i æske fra 1954, solgtes for den nette sum af £ 3.520, vurdering 1,5-2500.

Endelig kan det nævnes, at der på SHOTHEBY'S blev solgt et hel-plade daguerreotypi af Margam 1841 af Fox Talbot's hjem - det sprang for £ 14.300, var vurderet til 3-5.000!

Store lande, store priser!!

BRUGBART FORSTØRRELSSESAPPARAT EFTERLYSES.

FORMAT: 13x18 - 18x24. GERNE ÆLDRE TYPE.

SKRIV VENLIGST TIL COTE CUCULIZA.

ØSTERGADE 35. 9560. HADSUND.

ANNONCE:

42 stk. fotolitteratur ønskes byttet med andet "fotografica". EMNELISTE tilsendes mod SVARKUVERT til: C.O. LASSEN. Almindingsvej 11. 3720 Aakirkeby.

INDHOLDSFORTEGNELSE til "OBJEKTIV" frem til nr. 43. FORTEGNELSEN er opdelt i EMNER. KAMERAER, BIOGRAFIER, HISTORIE M.M..
OPDATERING foregår LØBENDE. FORTEGNELSEN kan rekvireres hos NIELS-OVE ROLIGHED. TERPETVEJ 585. 9830 TÅRS. ELLER PÅ TELEFON 08 96 1541.
KR. 15.00. CHECK ELLER INDBETALING AF BELØBET PÅ SELSKABETS KONTO.
GIRO NR: 1 50 64 47

**Bliv medlem af
Danmarks
Fotomuseums Venner**

Medlemskab: Personligt
medlem min. 100 kr. For-
retningsmedlem min. 400
kr. Virksomheds-/for-
eningsmedlem min.
1.000 kr.

**DANMARKS
FOTOMUSEUM**
Museumsgade 3 · 7400 Herning

TEGNING AF PAUL FISCHER

— Skynd Dig nu at kysse mig, medens han har Klædet over Hovedet.

— Hvis Fotografi er det, jeg har fundet her i Din Skrivebordsskuffe?

— Min Faders.

— Men Du har dog altid fortalt, at Du var saa ked af, at Du *ikke* havde noget Billede af Din Fader.

— Ja, næh, det vil sige, jeg har ladet ham fotografere eiter Hukommelsen.

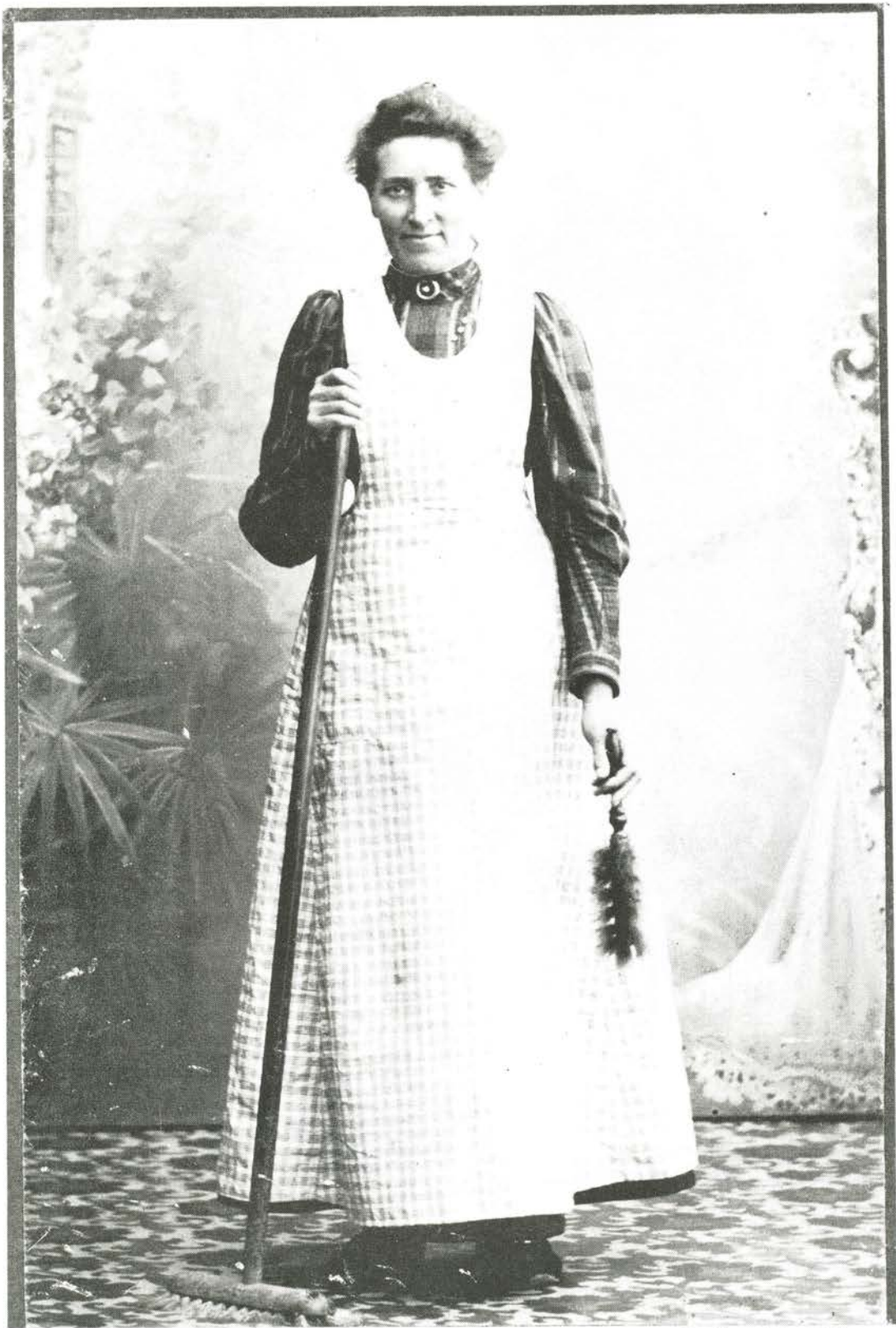
WIENER CARICATUREN.

"Klods Hans" 1902.

REIMANN'S fotoservice

ABEL CATHRINES GADE 25 . 1654 KØBENHAVN V

TLF. (01) 24 62 70 . GIRO 09 - 11 25 37

Samling: John Philipp.

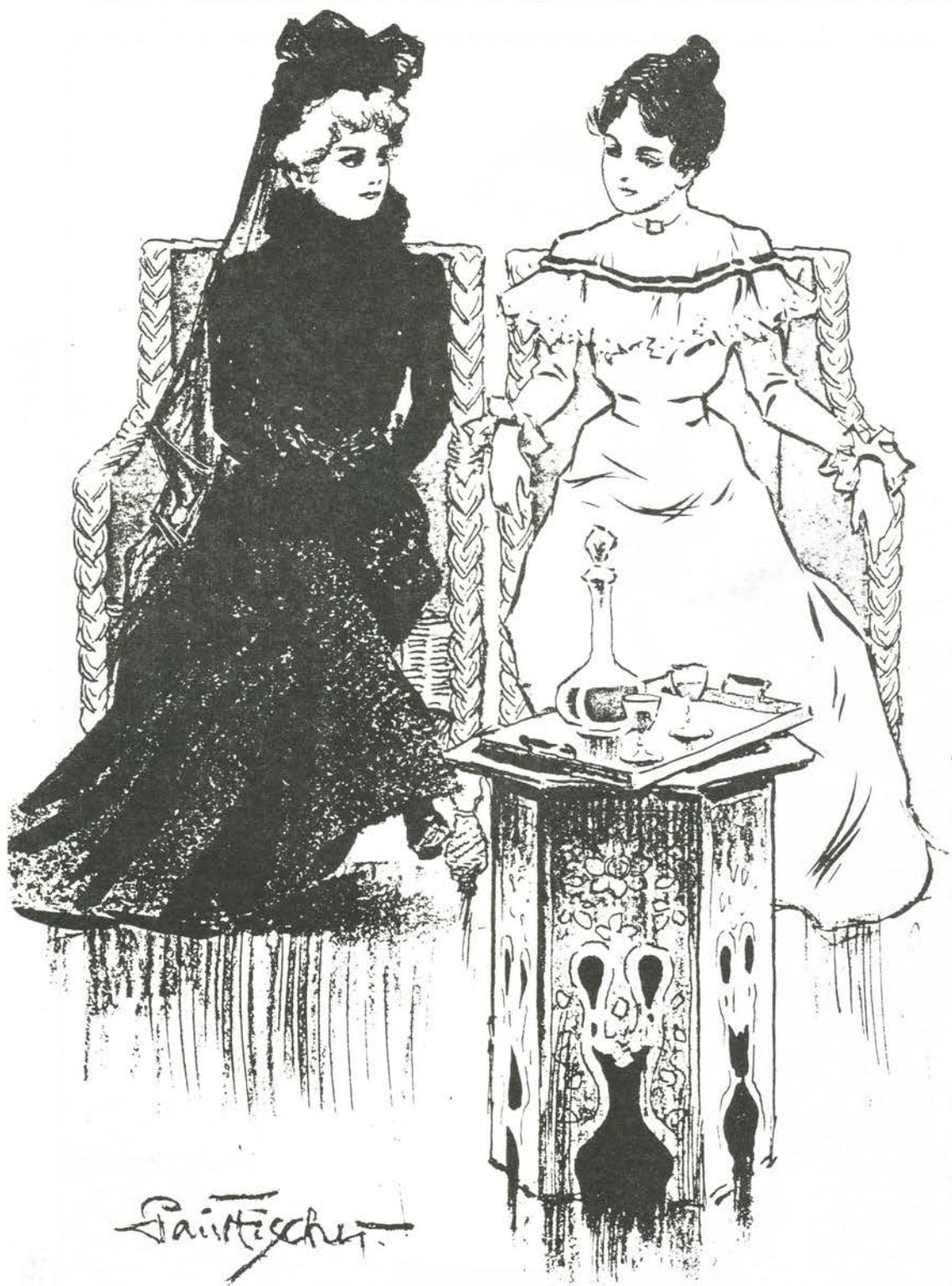
Vi ka' li' at handle

CENTRUM FOTO
Specialforretning i nyt og brugt fotoudstyr

ISTEDGADE 24, 1650 København V. tel 21 61 67

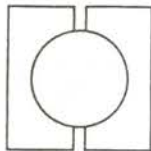
Atelier Central.

Kolding ca. 1908.

- Og Du har ikke en Gang et Fotografi af Din afdøde Mand?
- Nej, tænk hvor trist! Men naar Sørgaaret er omme, gifter jeg mig med min Salig Mands Fætter, for han er næsten hans udtrykte Billede.

"Klods Hans" 1903.

KODAK & H-COLOR

DE FORENEDE FOTOLABORATORIER A/S

FOTO
FOTO KÆDEN

Hovedgaden 47, 2800 Lyngby
tlf. 02 88 36 76

MAGASINET

- KOM IKKE NÆRMERE!!!
- "FORMATET" - ER ALDELES FYLDT UD!

NJAL FOTO

NJALSGADE 22 - 2300 KBH. S. - (01) 54 55 90

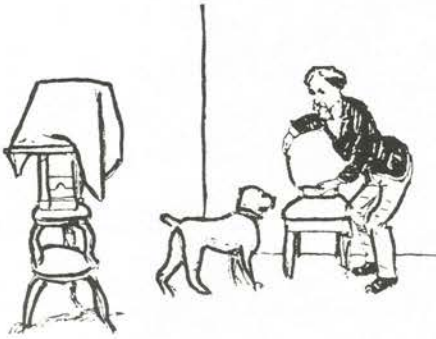

HERBST & PREUSS FOTO

ØSTERBROGADE 64 . 2100 KØBENHAVN Ø . TLF. 01 - 42 71 17

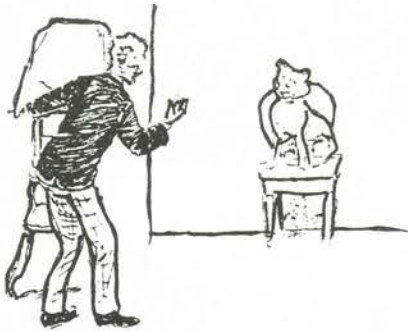
Trofast hos Fotografen.

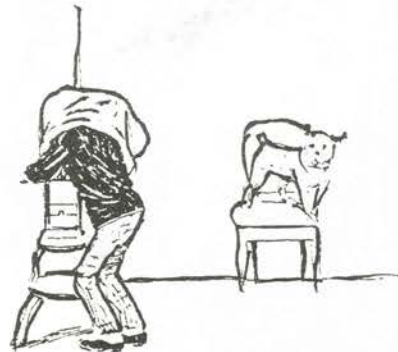
1.

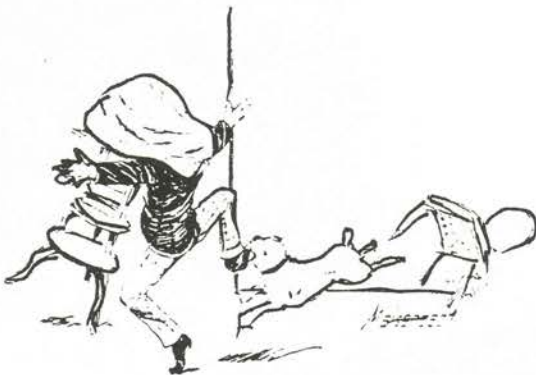
2.

3.

4.

5.

6.

Alfred Smidt.

Apparater fra tiden

FAG-FOTO

Frb. Allé 29

KØB-SALG-BYTTÉ

01-22 44 91

Samling: Flemming Arholm.

Foto: Alfred Peterson. Göteborg.

KAMERASPECIALISTEN

v/ Ib Helsted Larsen

Frederikssundsvej 136 - 2700 Brønshøj - Telf. (01) 60 63 17 - Giro 5 52 84 37

·MØDERÆKKEN·

TORSDAG DEN 19. JANUAR.

19/1 Dansk Fotohistorisk Selskab byder velkommen til den første mødeaften i 1989. Oskar Barnack's tro på at småbilledfilmen havde en fremtid for sig, satte hans "mekaniske" livsværk på skinner.

Leica'en og andre småbilledapparater bærer en stor del af æren, når vi fejrer 150-året for fotografiets opfindelse.

Ole Schelde vil fortælle nogle baggrundshistorier, som bygger på hans mange besøg i Wetzlar. Hans utvivlsomt meget indsigtsfulde beretning om disse tekniske vidundere, vil blive suppleret med en lysbilled serie.

LAD OS GØRE DET TIL EN RIGTIG LEICA-AFTEN MED TEKNIK PÅ BORDET!

TORSDAG DEN 16. FEBRUAR.

16/2 Ballet-piger og Mogens von Haven. Kan man tænke sig noget mere interessant?

Hans oplevelser (altså fotografiske), med disse, vil vi andægtigt påhøre i god ro og orden!

KORT SAGT: Lidt om en pressefotografers liv og færd og oplevelser på godt og ondt. Bøger med og om pressebilleder vil være fremlagt til gennemsyn fra F.B.'s bogsamling. KOM SELV MED BØGER OM EMNET!!

TORSDAG DEN 16. MARTS.

16/3 Selskabets 2' TEMANUMMER: "LYSETS SPOR" - en hyldest på fotografiets 150-års dag, er grundlaget for aftenens møde.

Historien er publiceret samtidig i FRANKRIG, ENGLAND, TYSKLAND og AMERIKA, hvor forhåndsinteressen har været stor. Dele af historien vil indgå i en særudstilling på bymuseet i PARIS til oktober 1989.

Denne fantastiske histories opdukken - - arbejdet med indsamling af arkivalier, renskrivning af de gamle breve, fremskaffelse af billedmateriale og bearbejdelse af dette, vil blive forelagt og vist på dias. Mag. art. IDA HAUGSTED og FLEMMING BERENDT, hvis samarbejde har gjort det muligt, at præsenterer materialet, vil stå for præsentationen.

På grund af mødets særlige karakter, foregår dette møde i det store lokale i medborgerhuset. En kreds af særlig indbudte, vil forhåbentlig gøre aftenen ekstra festlig.

MØD TALRIGT OP TIL DETTE FOTOHISTORISKE MØDE!

TEMANUMMERET "LYSETS SPOR" OMHANDLENDE GENERALKRIGSKOMMISSIONÆR FALBE'S KORRESPONDANCE MED LOUIS DAGUERRE OG CHR. VIII I 1839. BLADET FREMSENDES CA. 10-3.

I HUNDREDÅRET for den store Industri- Landbrugs- og Kunstudstilling i København har der været en del interesse omkring den genfundne samling udstillingsfotografier, optaget af udstillingens officielle fotograf Sophus Juncker-Jensen. Industriforeningen bestilte i sin tid et sæt af de fine optagelser, men de har henstået i ubemærkethed indtil de sidste år blev fundet af Flemming Berendt på Danmarks Tekniske Bibliotek. Danmarks Tekniske Museum i Helsingør, sikrede sig et sæt kopier af de ca. 800 fotografier.

Den Kongelige Porcelænsfabrik, Bing og Grøndahl, Kastrup Glasværk og hofjuveler A. Michelsen deltog i 1888 med betydelige udstillingsstande i den industrielle afdeling. Fra disse stande findes en række billeder, der foruden deres kultur- og udstillingshistoriske interesse også er kunst- og industrihistorisk spændende. I dag er disse virksomheder samlet i en én: Royal Danish, og denne kunstindustrielle gigant, har nu med teknisk museums mellemkomst sikret sig en række forstørrelser af disse fotografier, med henblik på en udstilling senere på året.

JENS JØRGEN THORSEN har produceret, skrevet, instrueret, klippet og fotograferet samt kommenteret en kortfilm på 42 minutter med titlen "LYS". Et afsnit omhandler "fotografiens anvendelse af sollyset" - optagelserne hertil er foretaget på Danmarks Fotomuseum. Resultatet kan nok give anledning til en del diskussion! Udlejning Statens Filmcentral.

THE MUSEUM OF MOVING IMAGES'er indviet i London. De levende billeders historie kan nu genopleves på 40 udstillingsområder, ialt 3000 kvadratmeter- pris 10 millioner pund. Bygget, drives og finansieret uden offentlige midler. Adresse: South Bank Arts Centre, ved Waterloo Bridge.

SVEN-OLOV SUNDIN, afholder en udstilling af sit fotografica i BURLØV og LOMMA udenfor Malmö i december og begyndelsen af januar 1989. VELKOMMEN!

OBJEKTIV's redaktør flytter den 1. november til større og bedre lokaler på adressen TEGLGÅRDSVEJ 308. 3050 Humlebæk. 60-årsdagen den 6. marts 89 vil blive fejret i nye omgivelser.

KVADRATMETERPRIS. På Sotheby's auktion den 5. maj blev der solgt et fotografi af Edward Steichen fra 1933 med titlen "Broadway Light", 40,5x34,5 inches for den nette sum af 400.000 danske kroner. Danmarks Fotomuseum undlod at byde.

HVEM HAR GODE RÅD OG TIPS OMKRING RENOVERING AF GAMLE KAMERAER. HVORLEDES KAN MAN LETTEST "PYNTE" PÅ SIT TRÆKAMERA. REDAKTIONEN INDSAMLER OPLYSNINGER OG ERFARINGER MEDLEMMER MÅTTE LIGGE INDE MED. SEND ET PAR ORD OM HVAD DU VED OG DIN ERFARING PÅ NÆVNTE OMRÅDER. EN SERIE ARTIKLER OM EMNET ER UNDER FORBEREDELSE, MEN UDEN KVALIFICEREDE OPLYSNINGER FRA DYGTIGE MEDLEMMER HAR VI INGEN MULIGHED FOR AT SPREDE NOK VIDEN OM EMNET.....

ANNONCE: 113 visitkortbilleder fra København og provinsen - byttes med visitkort billeder optaget af bornholmske fotografer..

MIGNON STEREO. 47 stk. plader 6,5x3 med motiver fra forskellige hovedstæder og "Boudoir Scener" byttes med "isenkram". C. LASSEN o3 97 47 18.

GOD JUL OG GODT NYTÅR ØNSKES AF SPALTE-LUKKERENS REDAKTION!

• JULEMØDE • • KLOKKEN 19.30 • • DEN 8. DECEMBER •

Nye medlemmer

Danske Kvinders Fo-
toarkiv
Nyhavn 22
1051 København K.
Niels J. Pedersen
Humlevænget 26
4690 Haslev.
Peter Theill
Mindevej 3.B.
3060 Espergårde.
Mogens B. Pedersen
Alrunevej 15
2900 Hellerup.

Bent Nicolaisen
Nørregade 30
9000 Ålborg.
Albertslund Foto
Stationsvej 17
2620 Albertslund.
Alex I. Knudsen
Freslavænget 24
5450 Otterup.
Günther Nielsen
Per Døvesvej 1
2300 København S.

Per Høring
Høring Foto
Farum Bytorv 53
3520 Farum.
Gert Petersen
Åbjergparken 1
2660 Brøndby Strand.
Flemming Sv. Jensen
Muskathaven 10.1.
2730 Herlev.
Dennis Rosenfeldt
Nygårdsvej 2
2100 København N.

Lars Olesen
Høeg Guldbergsgade 71.A.
8000 Århus C.
Henrik Andersen
Marstrandsgade 21
8000 Århus C.
Holte Bibliotek
Holte Midtpunkt 23
2840 Holte.
Bent Hertz
Dybedalsvej 14
3520 Farum.

Kjeld Sørensen
Brøndby Vestervej 60.
2605 Brøndby Strand.
Hans O. Larsen
Smakkevej 7
4040 Jyllinge.

Med venlig hilsen
PHOTOGRAFICA

Skindergade 41 · Tlf. 01 - 12 62 52